

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

ALTERNATİF BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI VE İLLER BANKASI

Erce EMEKLİ

UZMANLIK TEZİ

HAZİRAN 2018

İL BANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

ALTERNATİF BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI VE İLLER BANKASI

Erce EMEKLİ

UZMANLIK TEZİ

Tez Danışmanı (Kurum)

Serkan PELİTÇİ

Tez Danışmanı (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ozan ZENGİN

Erce EMEKLİ tarafından hazırlanan “Alternatif Belediyecilik ve İller Bankası“ adlı tez çalışması aşağıdaki Yeterlik Sınav Kurulu tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile UZMANLIK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmzası
Başkan	Genel Müdür Yardımcısı	Salih YILMAZ	
Üye	Daire Başkanı	Hüseyin TÖREN	
Üye	Daire Başkanı	Hakkı ÇIRAK	
Üye	Daire Başkanı	Orhan IŞIK	
Üye	Daire Başkanı	Doç. Dr. Birol KAYRANLI	

Tez Savunma Tarihi: 20.06.2018

ETİK BEYAN

“İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ Uzmanlık Tezi Yazım Kuralları”na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Erce EMEKLİ
20 Haziran 2018

Alternatif Belediyecilik Anlayışı ve İller Bankası

(Uzmanlık Tezi)

Erce EMEKLİ

İLLER BANKSI ANONİM ŞİRKETİ

Haziran 2018

ÖZET

Günümüzde yaşanan küreselleşme hareketi ve özellikle 2000’li yıllarda yaşanan ulusal gelişmeler ülke politikalarına doğrudan etki etmiştir. Bu durum yerel ölçekte belediyeleri de değişmeye ve farklı politikalar oluşturmaya zorlamıştır. Bu çalışmada, değişen yaşam algısı ve beklentiler karşısında belediyelerin mevcut yönetim ve hizmet anlayışında değişikliğe giderek, farklı politikalar üretmelerini sağlayan Alternatif Belediyecilik kavramı ele alınmıştır. Alternatif Belediyecilik başlığı altında pek çok farklı başlık bulunmakla birlikte bu çalışmada, Yavaş Şehirler, Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji ve En İyi Değer Yöntemine yer verilmiştir. İtalya’da Yavaş Yemek hareketinin sonrasında ortaya çıkmış olan Yavaş Şehirler, insan hayatının hızlı yaşamına ve bu hızlı yaşam sonrasında ortaya çıkan bozulmaya bir tepki olarak doğmuştur. Bu hareket kapsamında kültürel değerlerini koruyan, sağlıklı nesillerin yetişmesine olanak tanıyan ve geliştirilebilir bir şehrin nasıl olması gerektiği belirlenmiştir. Yavaş Şehir Kriterleri adı verilen liste kapsamında bir değerlendirme sistemi oluşturulmuş ve başvuruda bulunup, bu kriterleri sağlayan şehirlere Yavaş Şehir unvanı verilmiştir. Bugün dünyada tüketimin artmasına bağlı olarak enerji ve enerjiye olan bağımlılık giderek artan bir hâle gelmiştir. Üstelik yine aynı tüketim anlayışı küresel ısınma gibi büyük bir sorunu beraberinde getirmiştir. Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji bu çok boyutlu soruna bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır. Bu akım kapsamında dünyanın pek çok ülkesinde ve Türkiye’de güneş, rüzgar ve biyokütle ile enerji üretim tesisleri hayata geçmiştir. En İyi Değer Yöntemi sistemi, 2000’li yılların başında İngiltere’de yerel yönetimlerin kalitesiz ve pahalı hizmet sunmaları sonucunda ortaya çıkan bir sistemdir. En İyi Değer Yöntemi kapsamında İngiltere’de yerel yönetimlerin zorunlu rekabet anlayışına dayanan mevcut sisteminin terk edilerek, uygun maliyetle yüksek kaliteli hizmet verebilecekleri bir modele geçiş yapmışlardır. Türkiye’nin kalkınmasında başta Yavaş Şehirler, Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji ve En İyi Değer Yöntemi olmak üzere dünyada bu alanda ortaya çıkan gelişmeleri yakından takip etmek ve bu gelişmelere göre kendini revize etmek İller Bankası için kurumsal bir sorumluluktur. Bu sebeple çalışma kapsamında Alternatif Belediyecilik uygulamaları ile birlikte bu alanda İller Bankası’nın gerçekleştirdiği faaliyetler ve oluşturulabilecek politikalara değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler	: Alternatif Belediyecilik, İller Bankası, Yerel Yönetimler, Belediyecilik, Yavaş Şehirler, Temiz ve Yenilenebilir Enerji, En İyi Değer Yöntemi
Sayfa Adedi	: 101
Tez Danışmanı	: Serkan PELİTÇİ (Kurum) : Dr. Öğr. Üyesi Ozan ZENGİN (Üniversite)

Alternative Municipalism and İller Bank

(Expertise Thesis)

Erce EMEKLİ

İLBANK A.Ş.

March/2018

ABSTRACT

The current globalization movement and particularly the national developments that took place in the 2000s have directly affected the country policies. This situation canalizes the municipalities to change and to create different policies at the local level. In this study, the Alternative Municipalism concept which enables different politics to be produced by changing the existing management and service mentality of the municipalities in the face of changing perception of life and expectations has been discussed. Although there are many different titles under Alternative Municipality, in this study, Slow Cities, Clean and Renewable Energy for Cities and Best Value Method have been mentioned briefly. Slow Cities that emerged in Italy after the Slow Food movement came to exist as a reaction to the rapid life of human life and to the deterioration that occurred after this rapid life. It has been determined how a city that protects its cultural values, allows for the growth of healthy generations and is improvable should be within this movement. An evaluation system has been set up under the list called Slow City Criteria, and the cities have been given Slow City title after applying the system and completing criteria. Today, energy and dependence of energy have increased based on consumption in the world. Moreover, the same understanding of consumption brought with a big problem like global warming. Clean and Renewable Energy for Cities has come up as a solution for this multidimensional problem. Solar, wind and biomass energy production facilities have been established in many countries of the world and in Turkey by virtue of this current. The Best Value Method is a system that has been emerged at the beginning of the 2000s as a result of poor quality and costly service for local governments in the United Kingdom. Within the scope of the Best Value Method, the existing system based on the compulsory competition approach of local governments in the UK has been abandoned and a model has been made to provide high quality services at reasonable cost. In Turkey's development, it is a corporate responsibility for İller Bank to follow closely the developments occurring in this field in the world and revise itself according to these developments particularly in Slow Cities, Clean and Renewable Energy for Cities and the Best Value Method. For this reason, the activities of the İller Bank and the policy that can be created accordingly have been referred within the scope of this study together with the Alternative Municipalities.

Key Words : Alternative Municipalism, İller Bank,
Local Municipalism, Citta Slow,
Clean and Renewable Energy, Best Value

Page Number : 101

Supervisor : Serkan PELİTÇİ (Corporate)

: Assist. Prof. Dr.Ozan ZENGİN (University)

TEŐEKKÖR

Bu çalışmada, proje yÖneticiliğimi yapan ve tezimi hazırlamam sırasında bilgi ve deneyimleriyle bana yol gÖsteren üniversite danıőmanım Yrd. Doç. Dr. Ozan ZENGİN'e ve kurum danıőmanım Serkan PELİTÇİ'ye, ayrıca çalıőmalarım süresince manevi destekleriyle daima benim yanımda olan İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü çalışanlarına ve aileme teőekkÖr ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	vi
RESİMLERİN LİSTESİ	vii
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ	1
1. DÜNYADA YEREL YÖNETİMLERİN VE BELEDİYECİLİĞİN TARİH.	3
1.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yerel Yönetimler ve Belediyecilik	5
1.2. Almanya'da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik	8
1.3. Japonya'da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik.....	10
1.4. İngiltere'de Yerel Yönetimler ve Belediyecilik	13
1.5. İtalya'da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik.....	16
2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER, BELEDİYECİLİK VE İLLER BANKASI.	19
2.1. Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Belediyecilik	19
2.2. İller Bankası Anonim Şirketi.....	24
2.3. Türkiye'de Belediyecilik Anlayışı ve İller Bankası Üzerine Bir Değerlendirme..	29
3. ALTERNATİF BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI VE İLLER BANKASI..	33
3.1. Yavaş Şehirler (Cittaslow).....	37
3.1.1.Yavaş Yemek kültürünün doğuşu	37
3.1.2.Yavaş Şehir kriterleri ve dünyada Yavaş Şehirler	41
3.1.3 Yavaş Şehirler'in Türkiye açısından önemi	45
3.1.4 Yavaş Şehirler ve İller Bankası.....	49
3.2. Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji	51
3.2.1 Temiz Enerji ve Yenilenebilir Enerji nedir?	52
3.2.2 Türkiye'nin enerji kaynakları açısından durumu	55
3.2.3 Örnek şehirler ile Temiz ve Yenilenebilir Enerji projeleri	60
3.2.4 Temiz ve Yenilenebilir Enerji alanında İller Bankası.....	66
3.3. En İyi Değer Yöntemi (Best Value)	69

3.3.1. İngiltere’de En İyi Değer Yöntemi	69
3.3.2. En İyi Değer Yönteminde denetim ve teftiş mekanizması	72
3.3.3. En İyi Değer Yöntemi ve Verimlilik.....	73
3.3.4. En İyi Değer Yöntemi’nin Türkiye ve İller Bankası açısından uygulanabilirliği.....	75
SONUÇ VE ÖNERİLER	81
KAYNAKLAR.....	85
EKLER	93
EK-1. Climate Change Performance 2017 Emisyon Ülke Sıralaması	94
EK-2. Cittaslow Kriterleri	95
EK-3. Enerji Kaynakları	98
EK-4. Güneş Haritaları	99
ÖZGEÇMİŞ	101

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Yenilenebilir Enerji Alanında Yıllık Yatırım, Net Kapasite Arttırımı ve Biyoyakıt Üretiminde Dünyada İlk Beş Ülke	56
Çizelge 3.2. Hidroelektrik Kapasite Sıralaması	58
Çizelge 3.3. Türkiye Elektrik Üretimi 2013 Yılı Gerçekleşen ve 2023 Yılı Hedeflenen Elektrik Üretimi	58

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 3.1. Slow Food Logosu	40
Resim 3.2. Cittaslow Logosu	42
Resim 3.3. Yavaş Şehir Seferihisar	47
Resim 3.4. Tarihi Taraklı Evleri.....	48
Resim 3.5. Güneş Paneli Uygulaması, Fujisawa Sürdürülebilir Şehri.....	61
Resim 3.6. Gaziantep Masal Park Smartflower Uygulaması	62
Resim 3.7. London Array Projesi Deniz Üzerindeki Rüzgar Türbinleri.....	64
Resim 3.8. Anadolu Adliyesi Üzerinde Yer Alan Rüzgar Türbinleri	65
Resim 3.9. Bayburt Güneş Enerji Santrali	67
Resim 3.10. İller Bankası A.Ş. İstanbul Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası.....	68

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış olan kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
A.Ş.	: Anonim Şirket
BANKA	: İller Bankası
BELDES	: Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi
CLAIR	: Uluslararası İlişkiler Yerel Yönetim Konseyi
HDR	: İnsani Gelişmişlik Endeksi
MİDSEFF	: Türkiye Orta Ölçekli Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SUKAP	: Su ve Kanalizasyon Alt Yapı Projeleri
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TEP	: Ton Eşdeğer Petrol
TURSEFF	: Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı
yy	: Yüz Yıl

GİRİŞ

Şehirler, tarih boyunca insanların bir arada yaşadığı mekanlar olmuşlardır. Bu mekanlar sayesinde insanlar barınma ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamışlardır. İlk şehirler insanların sadece barınma ve korunma gibi ihtiyaçlarını karşılarken, zaman içerisinde sosyal hayata katkı sağlayan, kendi ekonomilerini oluşturan, üreten ve gelişen mekanlara dönüşmüşlerdir. Geçmişten günümüze uzanan bu süreçte özellikle teknolojinin ayrı bir rolü olmuş, değişen ve gelişen insan hayatı, şehirlerin ve şehre özgü değerlerin de değişmesine neden olmuştur.

Yapıları gereği şehirler, insanlar tarafından yönetilen ve barındırdığı toplulukları yöneten yapılardır. Farklı sistem ve uygulama şekillerine tabi olmakla birlikte hemen hemen dünyanın tüm ülkelerinde şehirleri yöneten yapının adı belediye olmuştur. En temel haliyle şehri yönetmek için ortaya çıkan belediyeler, bu temel görevi günümüzde de yerine getirmektedirler. Ancak günümüz belediyeleri bu temel görevinin yanında, yaşanan gelişmeler ve insanlığın değişimi sonucunda geçmişte olmadığı kadar çok sorumluluk altına girmiştir.

Bugün çöplerin zamanında toplanması, düzenli yollar ve parklara sahip olunması, ulaşım sistemlerinin çeşitliliği, itfaiye ve cenaze hizmetlerinin yeterliliği gibi kavramlar bir belediyenin başarılı olması için yeterli görülmemektedir. Değişen ve gelişen insanlık, artan taleplerinin karşılanmasında, belediyelerin de kendileri gibi değişmesini ve gelişmesini beklemektedir. Bu sebeple belediyeler vatandaş, devlet, hizmet gibi değerlerin yanı sıra teknoloji, üretim ve sosyal yaşam gibi değerlere de uyum sağlamak durumunda kalmıştır.

Belediyeleri alışlageldik rollerinden kurtararak günümüze uyum sağlamalarını sağlayan ve gelecekte gerçekleşmesi olası koşullara hazırlayan sisteme Alternatif Belediyecilik denilmektedir. Alternatif Belediyecilik, başlı başına bir sistem olmayıp belediyecilik anlayışında uygulanabilecek pek çok farklı uygulamanın bir bütünüdür. Bu uygulamalar ihtiyaca göre bütün bir belediyecilik sisteminin değiştirilmesi olarak ortaya çıkabileceği gibi eğitim, sağlık, ekonomi ve kültürel alanda uygulanan yeni politikalar olarak da ortaya çıkabilmektedir. Günümüzde bu uygulamalara İtalya'da ortaya çıkan Yavaş Şehir Hareketi ve İngiltere'de ortaya çıkan En İyi Değer Yöntemi gibi ülke bazlı spesifik örnek

verilebileceği gibi, hemen hemen her ülkede uygulanan; kendi enerjisini üretebilen şehirler, e-belediyecilik veya mobil belediyecilik gibi uygulamalar da örnek verilebilir.

Yerel yönetim birimlerinin başında gelen belediyeler, faaliyetlerini halk ile devlet organları arasında gerçekleştiren kurumlardır. Bu pozisyonları sebebiyle, devlet tarafından belirlenen politika ve stratejileri uygulamak ve halkın taleplerini hızlı ve doğru bir biçimde karşılamak zorundadırlar. Belediyelerin üstlenmiş oldukları bu rolü başarıyla yerine getirmeleri, bağlı oldukları ülkelerin gelişip kalkınmasına da önemli bir katkı sağlar. Alternatif Belediyecilik kavramı bu süreçte belediyelere yol gösteren bir rehber olma niteliği taşır. Bu rehber, dünyanın önde gelen ülkelerinde olduğu gibi, bu ülkeler arasında yer almak isteyen Türkiye için de oldukça önemlidir.

Alternatif Belediyecilik anlayışının öznesini belediyelerin oluşturması, Türkiye'nin ilk ve tek yerel yönetim bankası olan İller Bankası A.Ş.'nin (Banka) de bu sürece dahil olmasını sağlamıştır. Belediyelerin gerek finansal gerekse teknik ihtiyaçlarının karşılanmasında ana kuruluş olan İller Bankası, Türk belediyecilik sisteminin gelişip güçlendirilmesi için Alternatif Belediyecilik kavramı kapsamında yaşanan gelişmeleri yakından takip etmek durumundadır. Bu amaçla Alternatif Belediyecilik Anlayışı ve İller Bankası tezi kapsamında; dünyadaki örnek ülkeler ve Türkiye üzerinden Alternatif Belediyecilik kavramı incelenirken, İller Bankası A.Ş.'nin de bu kavram içerisindeki rolü sorgulanmıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde dünyada yerel yönetimlerin ve belediyeciliğin gelişimine yer verilmiş, belediyecilik anlayışı hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci bölümde, Türk yerel yönetim ve belediyecilik yapısı ve İller Bankası A.Ş. hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde Alternatif Belediyecilik kavramı detaylı bir şekilde açıklandıktan sonra, Sonuç bölümünde çalışmadan elde edilen sonuçlar sunulmuş ve konuyla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

1. DÜNYADA YEREL YÖNETİMLERİN VE BELEDİYECİLİĞİN TARİHİ

Uygarlığın başlangıcından itibaren insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için bir arada yaşamaya mecbur olmuşlardır. Güvenlik, barınma, beslenme vb. ihtiyaçların karşılanması amacıyla ilk yerleşimler ortaya çıkmıştır. Yerleşik hayata geçilmesi ve ilk yapıların ortaya çıkması, insanların belirli kurallara tabi olarak yaşamasını gerektirmiştir. İnsanların yaşamlarını ilgilendiren politik, hukuksal, ekonomik kararların alındığı ilk yönetim birimleri bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Yerel yönetimlerin ve belediyeçiliğin ilk örnekleri Antik Yunan Site (Cite), Polis ve Roma Munisipe (Municipe) örgütlenmelerine kadar uzanmaktadır.

Ancak bu birlikler başlı başına yerel yönetim birimleri olmayıp ulusal meselelerin, dinsel ve ekonomik meselelerin de bir arada yönetildiği yapılardır. Bu sebeple antik çağlarda ulusal yaşam ile kentsel yaşam iç içe geçmiştir (Pirenne, 2014: 49).

Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ile kentlerin mevcut yönetimi de değişmiştir. Antik kentler ortadan kalkmıştır. Avrupa'da 5. yy ile 9. yy arasında ticarete dayalı yönetim zayıflayarak yerini teokratik yönetime bırakmıştır. Bu dönemde, Avrupa'da kilise gücünü arttırmış ve din adamları dini ve dünyevi işleri düzenleyen bir konuma gelmiştir (Pirenne, 2014: 50-56). Piskoposlar, vergileri ayarlayabildikleri gibi zabıta yetkisini kullanarak pazar yerlerini teftiş etme hakkına da sahip olmuşlardır. Ayrıca şehir duvarlarının onarılması gibi işlerden de yine piskoposlar sorumlu tutulmuştur. Böylece 5. yy'a kadar imparatorluk şehirleri olarak adlandırılmış şehirler papalık şehirlerine dönüşmüştür (Pirenne, 2014: 50-56).

Avrupa coğrafyasına hakim olan yönetim anlayışı Ortadoğu coğrafyası için de kısmen geçerli olmuştur. Yönetim birimleri halife, hükümdar ve yönetim örgütlerinden oluşmaktadır. Şehir devletleri yerine eyalet sisteminin ve geniş toprakların bulunması yönetimi zorlaştırmıştır. Dönemin teknik yetersizlikleri sebebiyle merkezi yönetim eyaletleri kontrol edememiştir. Askeri, mali ve idari konularda bölgelerin yönetimi vali ve merkezden ataması yapılan görevlilerce gerçekleştirilmektedir (Ortaylı, 2008: 59-66).

10. yy'da din temelli yönetim anlayışı değişmeye başlamıştır. Kilisenin ticaret ve tüccar sınıfına karşı olan sert tutumu kentleri harekete geçirdi. 1057 yılında Milano'da başpiskoposa karşı ayaklanma yaşandı. Bu isyanın ardından şehir devletlerinin yönetimine, kilisenin onayı olsun veya olmasın konsül unvanı taşıyan yöneticiler atandı. Hareket, İtalya'nın ardından Fransa'ya da yayıldı (Pirenne, 2014: 128-130). Fransa'da yaşanan bu başkaldırı sonucu ilk belediye kurumları sayılabilecek olan komünler ortaya çıkmıştır (Pirenne, 2014: 133). Pirenne kitabında komünlerin özgürlüğünü büyütmemek gerektiğini ve komün kentlerin diğer kentler ile türdeş yapıda olduklarını belirtmiş olsa da komünlerin idari yetkisinin yanında yargı yetkisinin de bulunuyor olması dikkate değer bir özelliktir. Nitekim idari yetki ile birlikte yargı yetkisini de elinde bulunduran kentler ulus devlet anlayışının yaygınlaşmasına kadar ortaya çıkan otorite boşluğunu doldurmuştur. Yerel idarenin en güçlü zamanı 10 yy olup bu dönemden itibaren, 16. yy'a kadar güç kaybı söz konusu olmuştur (Çiçek, 2014: 55).

Günümüzdeki anlamına uygun olan ilk yerel yönetimler sanayi devrimi ile ortaya çıkmıştır. Daha önce idari teşkilat anlamında köy, kasaba, kent gibi ayrımlar ve vali, komün, konsül gibi yönetim birimleri olmuş olsa da net bir yerel yönetim kavramı oluşmamıştır. Yerel yönetimler ihtiyaca göre ekonomik, dinsel, askeri ve hukuksal alanlarda belirlenmiştir. Bugün bildiğimiz anlamıyla belediye kavramı ilk olarak 1789 tarihli Fransız Kurucu Meclisi'nde kullanılmıştır. 1835 yılında İngiltere'de tüzel kişiliği haiz ilk belediye kurulmuştur (Akkuş, 2014: 11). Böylece 19. yy modern anlamda belediyeciliğin doğuşu olmuştur. 20. yy ile farklılaşan insan ihtiyaçları yerel yönetim kavramı ve buna bağlı olarak belediyecilik kavramının değişmesine neden olmuştur. Özellikle Avrupa'da yetkinin merkezi otoriteden yerele kaydığı bir döneme girilmiştir. Bununla beraber Avrupa Birliği, Dünya Bankası gibi birlikler, küresel ısınma gibi büyük çaplı problemler belediye hizmetlerinin de çeşitlenmesine neden olmuştur.

Bu bölümde genel hatlarıyla belediyeciliğin tarihi ortaya konulmuştur. Ancak bu kavram Avrupa ile sınırlı kalmayıp dünyanın tüm ülkelerine yayılmış ve insanların ihtiyacına göre farklı belediye modelleri ortaya çıkmıştır. Belediyelerin işleyiş yapısı, finansmanı ve yasal dayanakları ülkeden ülkeye farklılık göstermiştir. Bu bakımdan dünyanın önde gelen ülkelerinin yerel yönetim ve belediyecilik uygulamalarını incelemek bu çalışma açısından faydalı olacaktır.

1.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yerel Yönetimler ve Belediyecilik

Amerika Birleşik Devletleri'nde yerel yönetim tarihi 18. yy'a kadar dayanmaktadır. Bağımsızlık yıllarına kadar İngilizlerin ve Fransızların ülkeye hakim konumda olması sebebiyle ilk örgütlenme modelleri bu iki ülke tarafından şekillenmiştir. Dönemin ünlü düşünürlerinden İngiliz Jeremy Bentham "Local Government" (Yerel Hükümet) terimini ortaya koymuştur. Bentham'ın yerel yönetimler kapsamındaki önerileri Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulama alanı bulmuştur (Chandler, 2007: 34). Fransız diplomat ve düşünür olan Alexis de Tocqueville ise Amerika'da yaptığı çalışmalarla dikkat çekmiştir. Tocqueville *"bir ulusun bağımsız olabileceğini, ancak belediye kuruluşlarına sahip olmadan bağımsızlık heyecanına sahip olamayacağını"* söylemiştir (Ayhan, 2008: 105).

Amerika Birleşik Devletleri, çoğulcu demokrasiye dayalı, başkanlık sistemi ile yönetilen bir federal devlet olması sebebiyle Asya ve çoğu Avrupa ülkesinden farklı bir yönetim anlayışına sahiptir. ABD'nin kuruluş yıllarında pek çok farklı etnik kimliği barındırması ortaya üniter bir devlet çıkmasını engellemiştir. Bu tarihsel durum, ülkede yönetim sistemlerinin birbirinden farklı ve adem-i merkezîyetçilik ilkesi kapsamında oluşmasına neden olmuştur (Ayhan, 2008: 103). Bu sebeple ülkenin tamamında uygulanan standart tek bir modelden söz edilemez.

ABD Anayasası'nda yerel yönetimlere ilişkin bir ifade bulunmamaktadır (Arslan ve Biniş, 2014: 151). Ancak anayasada eyalet yönetimlerinin haklarıyla ilgili bir güvence bulunmaktadır ve söz konusu eyaletlerin her birinin kendine özgü anayasası mevcuttur. (Güler, Karahanoğulları, Karasu, Dikmen, Akın, Tellal, Keskin, Çınar, Esen ve Kutlu, 2004: 218). Yerel yönetim yapılanması eyalet anayasalarının tamamında öngörülmüştür (İnternet: International Information Programs Usinfo.State.Gov).

ABD, toplamda 50 eyalet ve 1 federal bölgeden meydana gelmektedir. Eyalet yasalarının düzenlenmesine göre her yönetim birimi farklılık gösterse de ABD'de genel olarak 5 tip idare biriminden söz edilir. Bu idarelerin ortaya çıkmasında ve yayılmasında ana ölçü nüfus olmakla birlikte tarih boyunca ülkeyi şekillendiren göçmenlerin alışkanlıkları da etkili olmuştur. (Güler ve diğerleri, 2004: 218). ABD yerel yönetiminde yer alan bu idareler:

Vilayet (Country): Bu idare tipi genellikle nüfusu az ve kırsal olan güneybatı bölgelerinde yaygındır. Vilayet, eyaletin en büyük alt teşkilatıdır. Eyaletlerin yasalarına göre vergi toplama, iş yeri ve eğlence yerlerine belge verme, sağlık işlerini yürütme, imar planı yapma ve emlak işlerini yürütme gibi görevler üstlenebilirler (Arslan ve Biniş, 2014: 153-154).

Belediyeler (Municipalities): Belediyeler, ABD’de vilayetlere kıyasla nispeten daha küçük alana hizmet veren ancak daha büyük yetkilerle donatılmış olan yönetim kurumlarıdır. İlk özerk belediyecilik, 1875 tarihli Missouri Anayasası ile başlamış, daha sonra diğer eyaletlere yayılmıştır. “*Home-rule*” olarak nitelendirilen sistem belediyelerin ekonomik, sosyal ve politik alanlarda tamamen kendi kendine karar almasını sağlamaktadır (Ayhan, 2008: 105).

Belediyelerin vergilendirme ve borçlanma, sağlık, güvenlik ve adabı koruma, kamu kurumlarını işletme gibi bir takım yetki ve hakları bulunmaktadır. Kanunları cebri olarak uygulama yetkileri bulunmaktadır. Bu haklarla beraber belediyelerin hukuksal olarak dokunulmazlık hakkı da mevcuttur. Bazı eyaletlerde yasa izin vermediği sürece belediyelere kamusal faaliyetlerden ötürü dava açılamaz. Benzer şekilde bir görevlinin uygunsuz davranışından ötürü sadece o kişiye dava açılabileceği ve belediyeye personelden ötürü dava açılamaması gibi durumlar da mevcuttur (Ayhan, 2008: 109).

Belediyelerin yönetim yapısı da standart olmayıp yapısına göre başkanlı meclis sistemi, profesyonel yöneticili meclis sistemi ve kent komisyonu şeklinde üç gruptan birine tabiidir. Başkanlı meclis sisteminde bir başkan ve meclis bulunur. Başkan halk oylaması ile seçilir ve yetkileri bulunduğu eyalete göre güçlendirilmiş olabilir. Profesyonel yöneticili sistemde ise belediye başkanı meclis üyeleri arasından seçilir. Bu sistemde ayrıca idari birimleri yönetip koordine edecek olan bir yönetici atanır (Ayhan, 2008:110). Kent komisyonu ise az sayıda eyalette uygulanmakta olup halk tarafından seçilmiş 5 üyeden oluşur. Bu sistemde tüm kararlar komisyona aittir. Komisyon sisteminde de bir başkan bulunmasına rağmen burada başkanlık sadece halkı temsil etmek amaçlı olup herhangi bir yetki ile donatılmamıştır (Ayhan, 2008: 111).

Özel Amaçlı Yönetimler (Districts): Özel yönetimler, ABD’de sadece belirli bir hizmeti sağlamak amacıyla kurulmuş olan yönetimlerdir. Bu hizmetler; eğitim, su, kanalizasyon, konut, ulaşım, çevre ve yangınla mücadele olarak sıralandığı gibi havaalanlarının, köprü ve terminallerin işletilmesinden sorumlu olan yönetimler de bulunmaktadır (Arslan ve Biniş, 2014: 156).

Kasaba Yönetimi (Township): Koloni döneminden kalma bir yönetim birimi olup yaklaşık 20 eyalette uygulanmaktadır. Mahalli yolların yapımı, su ve kanalizasyon işleri, yoksullara bakım, ilkökul yönetimi ve çöp imha işleri gibi görevlerden sorumludur. Bazı yerlerde doğrudan kayıtlı tüm seçmenlerin toplanıp karar vermesinden dolayı doğrudan demokrasi uygulaması olarak görülür (Ayhan, 2008: 111).

Büyükşehir Yönetimi (Metropolitan Government): Son yıllarda pek çok sorunla uğraşan kent yönetimleri güçsüz kalmıştır. Bunun temel nedeni şehir merkezleri ve banliyöler arası yaşamdan kaynaklanmaktadır. Halk, şehirde çalışıp alışveriş yapmakta ancak vergisini dışarıda ödemektedir. Konuyla ilgili ABD Nüfus Bürosu, yapmış olduğu çalışmalarla nüfus ve iş merkezli bir metropolitan alan oluşturmuştur. Uygulamada mücavir alanların banliyöler ile birlikte merkeze bağlanması, yerel konuların tamamının metropoliten yönetime bırakılması ya da sözleşmeye dayalı olarak yerel birimlere hizmet sunulması gibi yöntemler mevcuttur (Ayhan, 2008: 114).

ABD’de tüm yerel yönetimler için üç tür gelir kaynağı bulunmaktadır. Bunlar; vergiler, bağış ve yardımlar ile borçlanmalardan oluşmaktadır. Çoğu birim temel finansman kaynaklarını borçlanma ile sağlamaktadır. Bazı eyaletlerde borçlanma için yerel referandum ile halk kararı istenmektedir (Ayhan, 2008: 117).

ABD kapsamında belediyelerin ve diğer kurumların benzer görevleri üstlenmesi net bir sistem oluşmasını zorlaştırır. Yönetim birimlerinin çeşitli olması sebebiyle de ABD yerel yönetim yapılanmasını başka ülkelerle kıyaslamak zordur. Ancak ABD yerel yönetimleri, hizmet kalitesi ve yönetimde demokrasi ilkeleri için en iyi örneği teşkil etmektedir (Ayhan, 2008: 111).

1.2. Almanya’da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik

Almanya, gelişmiş ekonomisi ve çalkantılı tarihi ile yerel yönetimler ve belediyecilik açısından önemli bir örnektir. Almanya’nın ulusal birliğini ve yerel özerkliği eş zamanlı sağlamış olması onu diğer ülkelerden farklı kılar. Ayrıca yatırım ve kalkınma bankalarının ilk ortaya çıktığı yer de Almanya olmuştur.

Özellikle 19. yy’da İngiltere ve Fransa’da olduğu gibi Almanya’da da ünlü düşünürler tarafından yerel yönetimlere yönelik çalışmalar olmuştur. Alman filozof Rudolph von Gneist, bir ulusun kendi kendini yönetmesinin ön koşulu olarak yerel yönetimlerin kendi kendini yönetmesi olduğunu öne sürmüştür. Sosyolog ve ekonomist Lorenz von Stein ise gönüllü kuruluşların ve yerel yönetimlerin özgür yönetimin temelini oluşturduklarını söylemiştir (Bağlı, 2001: 48).

Almanya’nın temelleri Roma İmparatorluğu’na kadar uzanmakla birlikte 1871 yılına kadar siyasi birliğini sağlayamamıştır. İlk defa bu tarihte, Prusya Kralı I. Wilhelm öncülüğünde 25 eyaletten oluşan Alman siyasi birliği sağlanmıştır. Ulusal birliğin temelleri, yerel yönetim teşkilatlarına dayandırılmış olup yerelden merkeze doğru bir oluşum söz konusudur (Bağlı, 2001: 49).

İkinci dünya savaşından sonra müttefik devletleri Almanya’nın yeniden yapılanmasında rol oynadılar. Özellikle güçlü bir merkezi yönetim istemeyen müttefikler, eyaletler ve yerel yönetimlerin kurulmasına öncelik verdiler (Bağlı, 2001: 49).

Bugün Almanya federal bir devlet olup, Alman siyasi sistemi 16 eyaletten oluşmaktadır. Her eyalet meclisi olan gerçek birer devlettir. Alman anayasasına göre savunma, yurttaşlık, para politikası gibi üst düzey konularda yetki federal hükümete verilmiştir. Eğitim, sağlık ve kültür konuları ise eyaletlere verilmiş olmakla birlikte bütün eyaletleri bağlayan ve ortak belirlenmesi gereken konularda (çalışanların hukuki statüsü, yükseköğrenim ilkeleri, bölge planlaması vb. gibi) federal devlet ile eyaletler ortak yetkiye sahiptir (Bağlı, 2001: 45-46). Bu durum yerel yönetimlerin özerkliğine verilen önemi ortaya koymaktadır.

Yerel yönetimler ile ilgili hukuksal dayanaklar hem Federal Anayasa hem de eyalet anayasalarında yer almaktadır. Almanya’da yerel yönetim yapılanması ilçeler ve belediyeler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Belediyeler ise kendi içlerinde ilçe içi ve ilçe dışı belediyeleri olarak ikiye ayrılmıştır. İlçe dışı belediyeleri bir nevi büyükşehir belediyesi statüsünde olup, ilçenin de görevlerinden sorumludur (Bağlı, 2001: 50).

İlçe ve belediye arasında net bir görev ayrımı bulunmamakla birlikte, ilçeler daha çok hizmetin belli bir standartta sunulmasından ve belediyelerin yerine getiremediği hizmetlerden sorumludur. Bu haliyle ilçe yönetimi belediyeler üstü bir konuma sahip gibi gözükse de, hiyerarşik olarak hiç bağ bulunmamaktadır. İlçe ve belediye arasında ilişki yasalarla sağlanmış olup her iki kurumun da varlığındaki temel amaç, iş birliği ve yardımlaşmaya dayalı bir hizmet sunumudur (Batal, 2010: 147).

Belediyelerde görev ve yükümlülükler nüfusa göre belirlenmektedir. Buna göre Federal Almanya’da nüfusu 20 000’in altında olan belediyeler temel belediyecilik hizmetleri sayılan imar, çöp toplama, elektrik-gaz-su işlemleri gibi görevleri yerine getirmekle sorumludur. Nüfusu 20 000 üzeri olan yerlerde ise belediyeler, bu görevlerine ilave olarak devlet tarafından kendilerine talimatla verilen görevleri de yerine getirmekle yükümlüdür. Bu görevler tarihi ve doğal alanların korunması ya da göçmenlerle ilgili işlemler olabilir (Mengi, 1997: 103).

Almanya’da belediyelerin örgütlenme yapısı ABD ile benzerlik gösterir. Eyaletlerin yapısına göre belediyeler; Meclis-Güçlü Başkan, Meclis-Profesyonel Kent Yöneticisi ve Meclis-Magistar Modeli olmak üzere üçe ayrılır. İlk model için halk, hem meclis hem de başkanı seçmektedir. Profesyonel yöneticiye dayalı sistemde ise yine halk tarafından seçilen meclis, göreve bir yönetici getirir. Magistar modelinde ise meclis, bir yönetici yerine yönetim kurulunu göreve getirmektedir (Bağlı, 2001: 53).

Almanya için yerel yönetim kurumlarının finansmanı ise ayrı bir öneme sahiptir. Zira yerel yönetimleri finanse edecek olan kurumlar, yerel yönetimlerden önce şekillenmeye başlamıştır. Bu durumun en önemli sebebi siyasi birliğin geç sağlanmış olmasıdır. İlk olarak 1778 yılında Hamburg’da kurulan “Tasarruf Sandıkları” yerel yönetimlerin ilk finansman aracı sayıldığı gibi dünyada da yatırım ve kalkınma bankalarının temeli olarak

gösterilmektedir (Altay, 1997: 64). Kuruluş amacı yoksul halk kesimine yardım etmek olan bu sandıklar, bir süre sonra belediye ve il tasarruf sandıklarına dönüşmüştür. Bu sandıklar yasal düzenlemelerle birlikte mevduat toplama, ipotek karşılığı kredi, tahvil ve bono işlemleri gibi işlemleri yerine getirmektedirler (Altay, 1997: 65).

Almanya’da yerel yönetime yönelik bankacılık faaliyetlerini yürüten tasarruf sandıkları, bu sandıkların bir üst kademesini oluşturan, bir nevi merkez bankası görevi gören “Eyalet Bankaları” ve tepe organı konumundaki “Alman Ciro Merkezleri ve Belediye Bankası” ile birlikte üçlü bir mekanizmayı oluşturur (Altay, 1997: 65).

Belediyeler ve ilçelerin temel finansman kaynağı vergilerdir. Ancak vergi kalemlerinde net bir ayırım yapılmış olup, gümrük vergileri ve dolaylı vergiler hükümetin; servet, motorlu taşıtlar, veraset ve intikal vergileri eyaletlerin; taşınmaz mallar ile ticaret vergisi ise belediye ve ilçelerin kullanımına tahsis edilmiştir. Bunların dışında kalan vergiler ortaklaşa kullanılır (Bağlı, 2001: 56).

Bir diğer finansman kaynağı olan borçlanma ise katı kurallara tabidir. Gelişmiş bankacılık sistemine rağmen yerel yönetimlerin borçlanmasına genellikle yatırım harcamaları için izin verilir. Ayrıca bu borçlanmayı yapacak olan ilçe veya belediye, eyaletin onayı ve bölgesel izne tabidir. Bu sebeple mali konularda yerel yönetimin özerkliği kısıtlanmıştır (Bağlı, 2001: 61-62).

Borçlanma konusundaki mali kısıtlamaya rağmen, Almanya’nın sosyal politikalar yönünden güçlü olması belediyelerin yükünü azaltmıştır. Konut ve refah hizmetlerine yönelik yatırımların gerçekleştirilmesi eyaletlerin görevidir. Ayrıca eğitim, tarım, bölgesel kalkınma gibi konularda yatırımların %50’si federal hükümet tarafından sağlanmaktadır (Batal, 2010: 147).

1.3. Japonya’da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik

Japonya özellikle 2. Dünya Savaşı’ndan sonra yeniden doğmuş, 2000’li yıllardan itibaren gelişen ekonomisi ve teknolojik gücü ile dikkat çeken bir ülke olmayı başarmıştır. G10 ülkeleri arasında yer alan tek Asya ülkesidir.

Japonya üniter bir devlettir. Anayasal monarşi ile birlikte parlamenter hükümet modelini benimsemiştir (Akdemir ve Benk, 2010: 164). Özellikle depremlerle anılan ve çok fazla sayıda adadan oluşan bir ülke olması sebebiyle, yerel yönetim yapılanmaları için farklı bir örnek teşkil etmektedir.

Modern anlamda yerel yönetim birimlerinin Japonya’da kurulması 19. yy’ın sonlarına doğru olmuştur (Çelik, 2002:108). Yerel yönetimlerin küçük ve çok sayıda olması idari ve mali denetimi zorlaştırdığından merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki ilişki önemli hâle gelmiştir. Özellikle 1950 yılından itibaren sanayileşmenin temel hedef olması sebebiyle merkezileşme söz konusu olmuştur. Yerel yönetimler üzerinde bazı kontrol mekanizmaları geliştirilerek “Kontrollü Yerinden Yönetim Sistemi” adı verilen yapı oluşturulmuştur (Akdemir ve Benk, 2010: 166).

Japonya’da yerel yönetimler kamu harcamalarının 2/3’ünü gerçekleştirmektedirler. Bu yüksek orana karşın kurumların öz gelirleri yetersiz kalmaktadır. Bu açık Japonya’da transferler yoluyla kapatılmaktadır (Akdemir ve Benk, 2010: 164). 2002 yılından itibaren yerel yönetimlerin finansal yapısını ilgilendiren vergi ve yardımlar için bazı düzenlemeler getirilmiştir. Ayrıca yerel yönetimlerin idari kapasitesini geliştirmek amacıyla belediyelerin birleştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır (Akdemir ve Benk, 2010: 166). 1985 yılı itibarıyla 3 253 olan belediye sayısı 2006 yılında 1 821’e kadar düşmüştür (Yokomichi, t.y.:18). Bugün Japonyada 1719 belediye hizmet vermektedir (The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2017: 147).

Japon yerel yönetim teşkilatı, genel ve özel yerel yönetim birimleri olarak ikiye ayrılmıştır. Genel yönetim teşkilatı, kendi içinde valilikler ve belediyeler olmak üzere tekrar ikiye ayrılır. Valilikler ile belediyeler arasında doğrudan bir bağ bulunmamaktadır (Akdemir ve Benk, 2010: 167).

Genel yönetim teşkilatı olan valilikler ve belediyeler kendi içlerinde; kentler (cities), kasabalar (towns) ve köyler (villages) olmak üzere üçe ayrılır. Ancak bu üçlü ayırım idari anlamda bir önem taşımamakta olup tamamen coğrafi olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple hem valilikler hem de belediyeler söz konusu bu üç bölge içerisinde etkinlik gösterirler (Council of Local Authorities for International Relations [CLAIR], 2005: 50).

Valilik: Valilik kurumunun başında doğrudan halk tarafından seçilerek göreve başlayan valiler bulunmaktadır. Valilikler, yasal olarak belediyelerin ve özel yerel yönetimlerin yetkisine bırakılmamış olan okul, hastane gibi kurumların kurulması ve işletilmesi ile görevlidir. Ayrıca yerel kalkınma planını hazırlamak, orman ve çevre koruma uygulamaları, belediyeler için rehberlik ve merkezi yönetimle eşgüdüm sağlamak valiliklerin görevidir. Bu bakımdan dünyadaki diğer ülkelere benzemekle birlikte Japonyada valilerin merkezi yönetimin ajanı olma görevleri de bulunmaktadır. Bu görev ile valiler aralarında bir bağ olmamasına rağmen, belediyeleri gözetleme ve denetleme yetkisine sahiptirler. Tüm valilikler benzer yapıda olmasına karşın tarihi önemleri ve statüleri sebebiyle Tokyo (to), Hokkaido (do), Kyoto ve Osaka (fu) valilikleri farklı isimlerle adlandırılmış olup ayrıca Tokyo için özel bir yönetim yapısı da oluşturulmuştur (Akdemir ve Benk, 2010: 168).

Belediyeler: Japonya'da belediyeler; çöp toplama, kanalizasyon ve arıtma, temiz su temini, yangın hizmetleri, yol yapımı ve bakımı, çevre koruma hizmetleri gibi temel hizmetlerin verilmesinden sorumludur. Ayrıca ikamet işlemleri, aile kayıtları gibi işlemlerle birlikte çeşitli belediye tesislerinin kurulması ve işletilmesinden belediyeler sorumludur (CLAIR, 2005: 50). Belediye başkanı, valilik kurumunda olduğu gibi halk tarafından seçilmektedir ve devletin ajanı olmakla yükümlüdür. Böylece devlet her kademede merkez ile yerel arasında bağlantıyı sağlamış olur (CLAIR, 2005: 60).

Özel Yönetimler: Sadece belirli konularla uğraşmak üzere oluşturulmuş olan kurumlardır. Bu kurumlar Özel Bölgeler (Special Wards), Belediye Kooperatifleri (Municipal Cooperatives), Taşınmaz Mülk Bölgeleri (Property Wards) ve Yerel Kalkınma Şirketleri (Local Development Corporations) olmak üzere dört çeşittir (CLAIR, 2005: 50).

Özel Bölge yönetimi sadece Tokyo için geçerlidir. Tokyo, metropolitan bölge statüsünde olup içerisinde 23 özel bölge yönetimini barındırır. Söz konusu bu 23 bölge, belediye statüsünde olup bir arada Tokyo Metropolitan Yönetimi'ni oluştururlar. Her bölgenin başkanı, belediye başkanında olduğu gibi halkoyu ile seçilir (CLAIR, 2005: 51).

Belediye kooperatifleri, belediyelerin bir arada uyum içerisinde çalışmasından sorumludur. Kooperatiflerin temel amacı, geniş bölgelerin daha etkili yönetilmesini

sağlamaktır. Ayrıca okul, hastane gibi hizmetlerin kuruluş ve yönetimine destek olurlar (CLAIR, 2005: 51).

Taşınmaz mülk bölgeleri daha çok köylerde ve kırsal alanlarda oluşmuş yönetim yapılarıdır. Burada taşınmaz mülk ile kastedilen alanlar sadece konutlar değil bataklıklar, mezarlıklar, ormanlar, arazi ve çiftliklerdir (CLAIR, 2005: 50).

1.4. İngiltere’de Yerel Yönetimler ve Belediyecilik

İngiltere, dünyada yerel yönetim tarihini şekillendiren ülkelerin başında gelmektedir. Özellikle ülkenin yönetim yapısının modern Avrupa ülkeleri ve Amerika’dan farklı oluşu, İngiltere’nin yerel yönetim yapılanmasına da etki etmiştir.

Tarihi olarak İngiliz yerel yönetim ve belediye yapılanmasını incelerken ülkenin kendine has durumu sebebiyle bazı kavramlara değinmek gerekmektedir. İngiltere, tarih boyunca tek başına yönetilmiş olan bir ülke olmayıp İskoçya, Kuzey İrlanda ve Galler ile birlikte Birleşik Krallık adı altında yönetilmiştir. Bu sebeple yerel yönetimlerin tarihsel gelişiminde her ülkeye ayrı yasalar ve uygulamalar söz konusu olduğu gibi bütün ada coğrafyasını kapsayan düzenlemeler de mevcuttur.

İngiltere, krallık rejimi ile birlikte güçlü bir parlamento ve ulusal hükümete sahiptir. Ancak diğer Avrupa ülkelerindeki gibi kendine ait bir anayasası bulunmamaktadır (Yamaç, 2014: 1). Bu sebeple ülkede yerel yönetimler ve belediyeler anayasal olarak güvenceye alınmamıştır.

İngiltere’de yerel yönetimlere ilişkin ilk yasa 1601 yılında yapılmıştır. Ancak bu yasa ile kurulmuş olan bir yerel yönetim sistemi bulunmamaktadır. Yerel yönetim yapısı, merkeze bağlı işleyen ve halk sağlığı, konut yapma, çöp toplama ve sosyal hizmetler gibi çok temel görevlerle sınırlı kalmıştır. Tüm dünyada olduğu gibi, İngiltere’de de yerel yönetim sisteminin kurulması 19. yy’da gerçekleşmiştir. Ancak anayasal olarak bir dayanağı bulunmaması sebebiyle kademeli bir geçiş söz konusu olmuştur. 1835 yılında çıkarılan “Belediyeler Yasası” söz konusu geçişin başlangıcı olmuş, bu yasa ile 178 adet doğrudan seçimle iş başına gelen belediyeler kurulmuştur. Yasa sadece İngiltere ve Galler için geçerli olup, Kuzey İrlanda ve İskoçya için çıkarılan farklı yasalar ile düzenleme yapılmıştır. 1972 yılında

çıkarılan Kuzey İrlanda ve 1973 yılında çıkarılan İskoçya Yerel Yönetim Yasaları ile bu iki ülkenin yerel yönetim yapıları oluşturulmuştur. Dünyanın en önemli metropollerinden birisi olan Londra içinse 1899 Londra Yönetim Yasası, 1963 Londra Yönetim Yasası ve 1999 Büyük Londra Otorite Yasası ile düzenleme yapılmıştır. Son olarak çıkarılan 2010 yılı Yerel Yönetim Yasası ile Birleşik Krallık, yerel yönetim yapısını Avrupa Birliği kriterleri ile uyumlu, özgürlükçü, esnek, demokratik ve güçlü bir hâle getirmiştir (Yamaç, 2014: 1-4).

Temel olarak İngiltere’de yönetim yapısı üç farklı yapıya ayrılmıştır. Bunlar İl (Country), Bölge (District) ve Köy Yönetimi (Parish)’dir. Zamanla metropollerin büyümesi ve artan ihtiyaçlar doğrultusunda İl ve Bölge yönetimleri için farklı birimler geliştirilmiştir (Yamaç, 2014: 6-7).

Günümüzde İngiltere yerel yönetim yapısı 353 yerel yönetim birimi ile yaklaşık 9.000 köyden (Parish) oluşmaktadır. Söz konusu olan bu 353 yerel yönetim birimi kendi içerisinde 5 grup altında toplanmıştır (İnternet: Government UK, a).

İl Konseyleri (Country Councils): İngiltere için il, bir şehir veya yerleşim yönetimi şeklinde olmayıp, genel olarak birkaç şehri içine alan bir bölgeyi ifade etmektedir (Yamaç, 2014: 6-7). İllerde yönetim il konseyleri tarafından yapılmaktadır. Eğitim, ulaşım, planlama, yangınla mücadele, sosyal hizmetler, kütüphaneler, katı atık yönetimi ve ticarete yönelik düzenlemeler yapmak il konseylerinin görevidir (İnternet: Government UK, b).

Bölge Konseyleri (District Councils): Her bir İl Yönetimi kendi içerisinde Bölge Yönetimi’ne sahiptir. Çöp toplama, geri dönüşüm hizmetleri, konut yapımı ve planlama hizmetleri, vergi toplama görevleri bölge yönetimlerine aittir (İnternet: Government UK, b).

Üniter Yönetimler (Unitary Authorities): Genel olarak büyük şehirler ve bazı metropoller için oluşturulmuş bir yapı olup, kendi bölgelerindeki tüm yerel hizmetlerin sağlanmasından sorumludurlar (İnternet: Government UK, a).

Metropol Konseyleri (Metropolitan Districts): İngiltere’de bulunan 36 metropolitan bölge için oluşturulmuş yönetim birimidir. Üniter Yönetimler’de olduğu gibi bir bölgeye ait tüm hizmetin verilmesinden sorumludurlar (İnternet: Government UK, a). Çalışma biçimleri sebebiyle daha çok büyükşehir belediyelerine benzemektedirler.

Büyük Londra Yönetimi (Greater London Authority): Londra'nın başkent ve dünyanın önde gelen metropollerinden birisi olması sebebiyle kurulmuş olan bir yönetim yapısıdır. Temel görevi Londra'nın kapsamlı planlarının yapılması, sağlık ve güvenlik hizmetlerinin en iyi şekilde yerine getirilmesi, yaşayanlar için yeterli ve kaliteli konut ihtiyacının karşılanması, ulaşım ve trafik sistemlerinin kurulması, dinlenme ve eğlenme tesislerinin halka sunulmasıdır (Yamaç, 2014: 8).

İngiltere, özellikle yerel yönetimler tarafından sunulan iki hizmet türü ile birçok Avrupa ülkesi ve Türkiye'den farklı bir özellik göstermektedir. Bu iki hizmet tipi eğitim ve iç güveniktir. 1944 yılında çıkarılmış olan Eğitim Yasası ile eğitim hizmeti yerel yönetimler ve kiliselere bırakılmıştır. Bu uygulama ile öğretmenlerin yerel yönetime bağlı olarak çalışmaları gerçekleşmiştir. Bu durum Margaret Thatcher'ın 1988'de çıkardığı yasalar ve 1993'te çıkarılan Eğitim Yasası sonrasında Eğitim Bakanlığına devredilmiştir (Güler ve diğerleri, 2004: 116-117).

Yerel yönetimler tarafından sunulan bir diğer hizmet türü ise iç güvenlik hizmetidir. İngiltere'de merkezi bir polis teşkilatı bulunmakta olup, toplumsal düzeni sağlama görevi 18. yy'dan itibaren yerel yönetimlerin ve yerel meclislerin görevi olarak tanımlanmıştır. 1835 yılında çıkarılan yasa ile belediyelere açıkça polis teşkilatı kurma hakkı tanımlanırken, bu hizmetin finansmanı merkezi yönetime, denetlenmesi ise İçişleri Bakanlığı'na bırakılmıştır. Son olarak 1946 yılında çıkarılan Polis Yasası ise yerel yönetimlerin teşkilata ilişkin düzenlemelerine yenilik getirirken hizmet alanında ortak girişimlere de izin vermiştir (Güler ve diğerleri, 2004: 116-117).

İngiltere'de yerel yönetimlerin temel gelirlerini diğer ülkelerde olduğu gibi vergi gelirleri oluşturmaktadır. Ancak söz konusu olan vergi gelirleri merkezi yönetim tarafından değil, doğrudan yerel yönetim birimleri tarafından toplanmaktadır. Vergi gelirlerinin dışında borçlanma, merkezin bağışları, işletmelerden sağlanan gelirler ve özel amaçlı yardımlar da bulunmaktadır (Yamaç, 2014: 12-13).

1.5. İtalya'da Yerel Yönetimler ve Belediyecilik

İtalya, gerek demokratik parlamenter sistemde yönetilen bir ülke olması, gerekse üniter yapıda bir devlet olması sebebiyle gelişmiş ülkeler arasında Türkiye'ye en çok benzeyen ülkelerden biridir.

Ülke sosyal, ekonomik ve coğrafi olarak çok değişken bir yapıya sahiptir. Özellikle kuzey ile güney kesimi arasında ciddi bir gelişmişlik farkı bulunmaktadır (Tortop, 1996: 65). Bu sebeple İtalya, merkezi devlet teşkilatlanmasında olduğu gibi yerel yönetim teşkilatlanması açısından da Avrupa'da Türkiye'ye en çok benzeyen ülke olmuştur.

Hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İtalya'da da yerel yönetimler 19. yy sonlarına doğru şekillenmeye başlamıştır.

İtalya, 1861'den 1922 yılına kadar krallıkla, 1922 yılında Mussolini'nin yönetime gelmesiyle 1945 yılına kadar faşizm ile yönetilmiştir. İtalya, 1945 yılında bağımsızlığını kazanarak Cumhuriyet yönetimine geçmiştir. 1947 yılında kurucu meclis tarafından İtalyan Anayasası kabul edilmiştir. Bu anayasa bugün de yürürlükte bulunmakta olup, İtalya'da yerel yönetimler de ilk defa bu anayasa ile tanımlanmıştır (Koşar, 2013: 328).

İtalya'da yerel yönetimler bölge yönetimi, il ve belediye olmak üzere üçlü bir yapıdan oluşmuştur (Koşar, 2013: 328).

Bölge Yönetimleri: İtalya'da kendi içerisinde 5 tanesi özel olmak üzere toplam 20 bölge yönetimi bulunmaktadır. Bu beş bölgenin özel olarak nitelendirilmesindeki temel sebep, bölgeler arası gelişmişlik düzeyinde yaşanan sorunu ortadan kaldırmak içindir. Bölge yönetimleri kendi içerisinde başkan, meclis ve encümen organlarından oluşur. Bölge yönetimlerinin, temelini İtalyan Anayasası'ndan alan bütçeyi kabul etmek, aktarma yapmak, yerel vergileri kararlaştırmak, hizmet planlaması ve finansmanını görüşmek gibi bir takım görevleri vardır. Ayrıca bölge ile ilgili projelerin ve sözleşmelerin yapılması yine bölge yönetiminin görevidir (Tortop, 1996: 63-65).

İl Yönetimleri: İl yönetimlerinin temel görevleri; kamu güvenliği ve sağlığını sağlamak, kamu sağlık işlerini gözetlemek, yasaları uygulamak, çeşitli yardımları yapmak,

sosyal ve kültürel faaliyetleri gerçekleştirmek gibi işler olarak tanımlanmıştır. Daha çok yerel işlerin denetimini ve gözetimini yapmakla sorumludur. Bu bakımdan üç yerel yönetim birimi arasında en zayıf rolü üstlenen birimdir. Ancak, il yönetimlerinin bu idari fonksiyonunun dışında, merkezi yönetimin taşra birimi olma fonksiyonu da bulunmaktadır. Teşkilat yapısı bölge yönetimlerinde olduğu gibi üç kademeli olup vali, meclis ve encümeninden oluşmaktadır (Koşar, 2013: 333-334).

Belediyeler: Belediyeler, bölge ve il yönetimleri kapsamında olmayan hizmetleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda şehir planlama, güvenlik, zabıta, sosyal yardım hizmetleri, kanalizasyon hizmetleri ve eğitim hizmetlerinin verilmesi gibi görevleri vardır. İtalyan belediyelerinde ayrıca istatistik tutma, askerlik hizmetini düzenleme ve seçim hizmetlerini düzenleme gibi alışılmadık dışında bir takım görev ve sorumluluklar da bulunmaktadır. Bölge ve il yönetimlerinde olduğu gibi belediyeler için de üçlü bir yapı tanımlanmış olup, belediye yönetimi; belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeninden oluşmaktadır (Koşar, 2013: 334-336).

İtalya'da yerel yönetimlerin temel finansman kaynağını vergi ve ücretler oluşturmaktadır. Ancak vergi ve ücret kalemleri, her yerel yönetim birimi için ayrı ayrı tasnif edilmiştir. Bu sayede bölge yönetimleri taşıt, elektrik, gaz, kamu arazilerinin işgali gibi vergilerle finanse edilirken; belediyeler meslek vergisi, ilan ve reklam vergisi, su, katı atık gibi kalemlerden gelir sağlamaktadır. Vergilerin yönetimlere paylaşılması farklı Avrupa ülkeleri ve Türkiye'de de uygulanmakta olan bir sistem olsa da, İtalya'nın kendi yönetimleri için geliştirdiği bir uygulama bulunmaktadır. Ek yüzde olarak belirtilen bu uygulamada, bir yerel idare devletin belirlemiş olduğu gelir vergisi üzerine ihtiyari olarak ek vergi koyabilir (Tortop, 1996: 68) .

Yerel yöntemlerin vergi ve ücretlerden sağladığı finansman desteğinin dışında, ödenek, borçlanma, kiralama ve tahvil çıkartma gibi farklı gelir kaynakları da bulunmaktadır (Tortop, 1996: 69).

2. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER, BELEDİYECİLİK VE İLLER BANKASI

Dünyanın ABD, Almanya, Japonya, İngiltere ve İtalya gibi sayılı ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’nin de yerel yönetimler tarihi köklü bir geçmişe sahiptir. Bu tarihsel sürecin sonucunda ortaya çıkan belediyeçilik anlayışı, bu belediyeleri finanse eden bir kurum olan İller Bankası’nın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bugün büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri ve İller Bankası, Türkiye’de yerel hizmetlerin görülmesinde ana aktörler olmuşlardır. Dünya ile birlikte hizmet anlayışını şekillendiren ve Alternatif Belediyeçilik gibi yeni anlayışların da ilk uygulama yeri yine bu aktörlerdir. Bu bakımdan Alternatif Belediyeçilik konusunda Türkiye ve dünya ülkelerinin konumunu doğru anlayabilmek için Türk yerel yönetim tarihine ve İller Bankası’nın tarihsel sürecine değinmek çalışma açısından faydalı olacaktır.

2.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Belediyeçilik

Türkiye’de ortak ve yerel nitelikli hizmetleri karşılamak amacıyla ortaya çıkan yerel yönetim birimleri ve bunların bir kolu olan belediyelerin tarihi Tanzimat Dönemi’ne kadar uzanmaktadır. Özellikle bu dönemde ve sanayi devrimi ile Avrupa’da yaşanan gelişmeler Osmanlı İmparatorluğu’nu da değişime zorlamış, başta yönetim sistemi olmak üzere pek çok alanda yeniliğe gidilmiştir. Böylece dünyada olduğu gibi modern anlamda bir yönetim sistemi ve belediyeçilik anlayışı Osmanlı İmparatorluğu’nda da ortaya çıkmıştır. Bu anlayış Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile de devam etmiş ve gelişimini sürdürmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu merkezi yönetime dayalı bir yapıda olduğundan; kent, kasaba ve diğer yerleşim birimlerinin yönetimi de merkezi sistem çerçevesinde ele alınmıştır. Bu sebeple kuruluş döneminden Tanzimat Dönemi’ne kadar özerk bir yerel yönetim yapısı oluşmamıştır. İdare, genel olarak saray ve sarayın görevlendirdiği kimselerce gerçekleştirilirken, hizmetler bu idari zümre ve yerel halk tarafından yerine getirilmiştir. Devletin temel yönetici vasfını kadılar üstlenmiştir. Yönetim coğrafi olarak eyalet, sancak, kaza ve köy olarak 4 temel yapıya bölünmüştür (Yörükoğlu, 2009: 1-2). Bu yapı aksaklıklara rağmen 19. yy’a kadar varlığını sürdürebilmiştir.

Belediyeciliğin toplumumuzdaki temeli ilk olarak 1826 yılında atılmıştır. Başkentte kurulmuş olan “*İhtisab Nazırlığı*” ve eyaletlerde kurulan “*İhtisab Müdürlükleri*” ile şehirlerin güvenlik hizmetleri, belediyecilik hizmetleri ve vergi tahsili gibi problemleri çözülmeye çalışılmıştır. Ancak bu kurum şehir hayatını düzene koymaktan çok, yasaklayıcı ve cezalandırıcı bir kuruma dönüşmüştür. Aynı yıllarda İstanbul’da polis teşkilatının kurulmuş olmasıyla İhtisab Nazırlığı’nın güvenliği sağlama görevi son bulmuştur. Kurum için yapılan yolsuzluk gibi bir takım suçlamaların artmasıyla, belediye ihtiyaçlarının bu kurum tarafından karşılanamayacağı görülmüştür (Ortaylı, 2008: 289-290).

Modern tarzda belediyeciliğin ilk izlerine ise liman şehirlerinde rastlanmaktadır. Özellikle ticari şehirler olması sebebiyle yabancı nüfusun yoğun olarak yaşadığı yerler belli başlı hizmetlerin görüldüğü belediye kurumuna ihtiyaç duymuşlardır. İzmir gibi liman şehirlerinde yaşayan yerli ve yabancı tacirler buldukları şehirlerde bir belediye kurulması için girişimde bulunmuşlardır. Bu gibi girişimler sonucunda 1876 yılında Vilayet Nizamnamesi çıkarılmış olup Selanik, Beyrut, İzmir ve İstanbul’da ilk modern belediyeler kurulmuştur (Ortaylı, 2008: 435-438).

Teşkilat yapısı açısından dünyada farklı kamu yönetim sistemleri bulunsa da temel olarak dört akım söz konusudur. Bu akımlar Anglo-Sakson (minimal devlet), Alman (organist), Fransız (Napolyoncu) ve İskandinav (Anglo-Sakson ve Alman karması) olarak sıralanabilir. Bu dört akım içerisinde Fransız yönetim anlayışı ve Fransız Belediyeciliği, Osmanlı Devletinde ve sonrasında kurulacak olan Türkiye Cumhuriyeti için örnek alınmıştır (Güler ve diğerleri, 2004: 23). Osmanlı Devleti topraklarında yaşayan halkın bir din ve dil birliğinin olmaması sebebiyle bütünlük ancak devlet tarafından sağlanabilirdi. Bu sebeple reform sürecinde örnek alınan ülke, devletleşmeyi sağlayabilen Fransa olmuştur. (Güler ve diğerleri, 2004: 26).

İstanbul’da kurulan ilk belediye, Galata bölgesinde “*Altıncı Daire-i Belediyesi*” adıyla kurulmuştur. Belediye binası, belediye reisi ve belediye meclisi gibi kavramlar da ilk defa bu dönemde ortaya çıkmıştır. Kurulan bu belediyenin ardından İstanbul’da 14 farklı bölge belediyesi daha kurulmuştur (Ortaylı, 2008: 435-438). Zamanla kurulan bu belediyeler içerisinde İstanbul belediyeleri her zaman farklı bir statüde olmuş, taşra belediyeleri dönemin koşulları nedeniyle gelişmemiş ve geri planda kalmıştır (Ortaylı, t.y.: 20-22).

Cumhuriyet Dönemine gelinmesi ile birlikte, Osmanlı'dan 300'ün üzerinde belediye devir alınmıştır. Bu dönemde belediyelere yönelik yapılan en önemli yenilik 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu olmuştur (Yörükoğlu, 2009: 9-10). Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile Türk yerel yönetim sistemi hukuki statüsüne kavuşmuş olsa da bu kanunda belediyeciliğe yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır (Teşkilatı Esasiye Kanunu, 1921).

Anayasal açıdan bakıldığında yerel yönetimler 1921 Anayasasında iller ve bucaklar olarak, 1924 Anayasasında ise iller, şehirler, kasaba ve köyler olarak yer almıştır. Her iki anayasada da bu birimlere tüzel kişilik hakkı tanınmıştır. 1924 Anayasası'nda yerel yönetimler için ayrıca yetki genişliği ve görev ayrımı ilkelerinden bahsedilmiştir (Kırışık ve Şeker, 2006: 14-16). Bu süreçte belediyeler hususunda bir tanım olmamakla birlikte, 1924 Anayasası 1930'da ortaya çıkacak olan Belediye Kanunu'nun yolunu açmıştır.

Cumhuriyet döneminde ilk defa 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin ne şekilde kurulacağı, hizmet ve görevleri belirlenmiştir. 1930 yılında kabul edilen bu kanun 2005 yılında değişene kadar, 1924 tarih 442 sayılı Köy Kanunu ile birlikte Cumhuriyet Tarihinin en uzun süre yürürlükte kalan kanunu olmuştur (Çiçek, 2014: 53-64).

Anayasal açıdan bakıldığında ise 1924 Anayasasının akabinde 1930 tarihinde yapılan yasa ile hayat bulan belediyeler, 1961 Anayasası'nda yerini almıştır. Bu anayasaya göre yerel yönetimler il özel yönetimi, belediye ve köylerden oluşacak şekilde tanımlanmıştır. Demokratik açıdan hak ve özgürlükleri genişleten bir anayasa olarak tanımlanan 1961 Anayasası, yerel yönetimler için de özgürlükçü bir yasa olmuştur. Bu dönemde merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki etkisi azaltılmaya çalışılmıştır. Ayrıca yerel yönetimlere sunmuş oldukları hizmetlere karşılık, giderleriyle orantılı olacak şekilde gelir kaynağı sağlanması öngörülmüştür (Kırışık ve Şeker, 2006: 16-19). 1961 Anayasası ile belediyeler, merkezi yönetimden ayrı bağımsız birer kimlik kazanmış olsa da özellikle 1960 askeri darbesi ve sonrasında gelecek olan 1982 anayasa değişikliğine kadar merkezi yönetimin taşra örgütü olarak kabul görmüşlerdir (Keleş, 1993: 37-38). Ayrıca aynı anayasada büyükşehirleri ve farklı sayıda yerel yönetim birimlerini kapsayan bir yönetim modeli olmaması, belediyeleri görevlerini daha iyi bir şekilde gerçekleştirebilmek için birlikler kurmaya itmiştir (Keleş, 2000: 275).

1930 yılında kabul edilmiş olan Belediye Kanunu'na ek olarak özellikle 80'li yıllarda büyük değişiklikler olmuştur. Büyükşehir belediyelerinin kurulmasına yönelik kanun ve belediye gelirlerinin arttırılmasına yönelik yapılan kanunlar bu yıllarda gerçekleştirilmiştir (Çiçek, 2014: 53-64). Ayrıca 1982 Anayasası kapsamında yerel yönetimlere ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir. Yerel yönetim ve kamu kurumlarının tüzel kişiliğe sahip olmalarından ötürü yapacakları işlemlerde serbest olmaları kamusal açıdan bir boşluk olarak görülmüştür. Bu sebeple, İdari Vesayet kavramı 1982 Anayasası ile birlikte yönetim sisteminin içine dahil olmuştur. İdari Vesayet ile merkezi yönetime toplum yararının ve kamu çıkarlarının korunması adına yerel yönetimlerin gerçekleştireceği işlemler için bu işlemlere izin verme, iptal etme veya bizzat yerel yönetim adına karar alma yetkisi tanınmıştır (Oktay, 2015: 10). 1961 ve 1982 Anayasaları ile yerel yönetim sistemine yapılan müdahaleler uzun yıllar sürecek olan yerel yönetimlerin ve özerklik kavramının sorgulanmasına neden olmuştur. 2000'li yılların başlarına kadar, özellikle akademik ve siyasi alanlarda, merkezi yönetimin kamu çıkarları ve toplumsal refah adına yerel yönetime müdahale etmesi ve yerel yönetimlerin özerkliği tartışmalara konu olmuştur.

2000'li yıllara gelindiğinde yerel yönetimlere yönelik olarak çağın ihtiyaçlarına uygun ve Avrupa Birliği sürecinde talep edilen şartları karşılayabilecek yeni düzenlemelere gidilmiştir (Yörükoğlu, 2009: 9-10). 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki yetkileri sadece hukuki boyuta indirilmiş ve Türk yerel yönetim yapısı son halini almıştır (Oktay, 2015: 13).

Modern Türk yerel yönetim sistemi, Avrupa'nın pek çok gelişmiş ülkesinde olduğu gibi bölgesel olarak hizmet veren ve bu hizmetlerin verilmiş şekli kanunlarla belirlenen bir yapıda tasarlanmıştır. Bu bakımdan Türkiye'nin teşkilat yapısı da Avrupa ülkelerine benzerlik göstermektedir. Temeli 1982 Anayasası ile oluşturulan bu yapıda yerel yönetimler; İl Özel İdaresi, Köy ve Belediyelerden oluşan üç gruba ayrılmıştır.

İl Özel İdaresi: 1982 Anayasası ve 2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu kapsamında kurulan İl Özel idareleri; Büyükşehir Belediyesi yönetimi bulunmayan bölgelerin planlama, iskân, imar, çevre düzeni, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmetler ve eğitime yönelik ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumludurlar. İl Özel İdarelerinin işlemleri vali, il genel meclisi

ve il encümeninin oluşturduğu üç yönetim organı tarafından gerçekleştirilir (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005).

Köy: Köylerin hukuki temelini, Anayasa ve 1924 tarih 442 sayılı Köy Kanunu oluşturur. Belediyelerin görev yapmadığı ve nüfusu 2000'in altında olan yerler köy yönetim yapısına tabidir (Köy Kanunu, 1924). Özellikle artan şehirleşme ve kırdan kente göç ile köylerin sayısı azalmaya başlamıştır. 2010 yılı itibariyle 35 000 civarında bulunan köy sayısı, 2017 yılı itibariyle 18 000 civarına düşmüştür (İnternet: Türkiye Mülki İdare Bölüm Envanteri). Köy idaresinde işler muhtar, ihtiyar heyeti ve köy derneği tarafından yürütülür (Köy Kanunu, 1924).

Belediyeler: Belediyeler, kuruluş temellerini il özel idaresi ve köy yönetimlerinde olduğu gibi Anayasa'dan ve Belediye Kanunu'ndan almaktadırlar. Bugün belediyelerin hizmet verme alanında üstlendiği sorumluluk ve görevler, il özel idarelerini ve köyleri geride bırakmış durumdadır. Türkiye'de belediyeler buldukları bölgenin imar, alt ve üstyapı, çöp, temizlik, sağlık, zabıta, defin, planlama, trafik, acil yardım, konut, sosyal ve kültürel faaliyetler, turizm ve eğitim gibi hemen her türlü ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdürler (Belediye Kanunu, 2005). Ancak günümüzde belediyeler, kendilerine tanımlanan bu görevlerle de sınırlı kalmamış; üretim, verimlilik, marka değeri yaratma, çevreyi koruma, temiz ve yenilenebilir enerji alanlarında faaliyet göstermek gibi ortaya çıkan bir takım yeni alanlarda da sorumluluk üstlenmişlerdir.

Yerel yönetim yapısı içerisinde belediyelerin giderek daha ön plana çıkmasının sebebi, artan şehir hayatı ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar olmuştur. Özellikle artan ihtiyaçlara yetişme çabası ve şehirlerin büyüyerek hizmet alanlarının genişlemesi ile Büyükşehir Belediyesi ve Belediyeler Birliği gibi kavramlar yerel yönetim yapısı içerisine eklenmiştir. İlk defa 1984 yılında düzenlenen kanunla 3 büyük il olan Ankara, İstanbul ve İzmir'de kurulmuş olan Büyükşehir Belediyesi 2011 yılında 16 ili kapsar hâle gelmiştir (İnternet: T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü). Bugün Türkiye'de 30 il büyükşehir belediyesi yönetimi ile yönetilmektedir (İnternet: Türkiye Mülki İdare Bölüm Envanteri).

Türkiye'de yerel yönetim teşkilatlarının tamamı, gelirlerini kanun kapsamında tanımlanmış olan kaynaklardan alırlar. Dünyadaki diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de

bu gelirler merkezi yönetimce aktarılan paylar, borçlanma, vergi, ücret, ceza ve benzeri kalemlerden oluşur.

İl Özel İdareleri ve Belediyeler için bütçeden aktarılacak olan paylar, 2008 tarih ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun kapsamında tanımlanmıştır (İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 2008). Ayrıca belediyeler için 2005 tarih ve 5393 sayılı kanun kapsamında diğer gelir kaynakları belirlenmiş olup, belediyelere borçlanma, kiralama, satış, her türlü girişim, iştirak ve faaliyet karşılığı gelir sağlama gibi haklar da tanımlanmıştır (Belediye Kanunu, 2005).

2.2. İller Bankası Anonim Şirketi

Dünyada modern anlamda yerel yönetimlerin ortaya çıkışı 19. yy dolaylarında olmuş, bu tarihten itibaren de yerel yönetimlerin finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir takım çalışmalar yapılmıştır. Dünyadaki ülkelerle birlikte hemen hemen aynı dönem zarfında yerel yönetim anlayışını şekillendiren Türkiye, özellikle yerel yönetim birimlerinin finansmanı konusunda önde gelen ülkelerden biri olmuştur.

1930'lu yıllarda yeni kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'nin yatırımlarla büyümek isterken elinde büyük bir sermaye bulunmamaktadır. Bu sebeple Türkiye, yatırımlarını mümkün olan en doğru şekilde gerçekleştirmek durumundadır. Bu dönemde ülke çapında bir yeniden inşa süreci başlamış ancak bu sürece katılmış olan belediyelerin finansman ihtiyacı dışarıdan alınan kredilerle sağlanmak zorunda kalmıştır (Serter, 2015: 6-7).

Sermaye sorunu karşısında belediyelerin karşı karşıya kaldığı bu durum, 11 Haziran 1933 tarihinde dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından dile getirilmiştir. Aynı tarihte Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Yapılan oturum sırasında Eskişehir Milletvekili Emin Sazak'ın bankanın kuruluş amacını sorgulaması üzerine Şükrü Kaya'nın meclis zabıtlarına geçen sözleri şu şekilde olmuştur (Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, 1933: 177):

“Efendim, Büyük meclis belediyeler kanununda bir madde mahsusa kabul etmişti. Bu maddeye göre her belediye varidatının yüzde beşini 20 sene müddetle ihtiyat akçası olarak ayıracak ve bununla bir banka teşekkül edecekti. Belediyeler kanunu 1931 1 Eylülün’de mevki meriyete girdi. O günden beri belediyeler varidatının yüzde beşini ayırmaktadır. Bir buçuk sene zarfında hâsıl olan ihtiyat akçası bir buçuk milyon lirayı buldu. Bu para bu gün bankada ve emrimizde olarak bulunuyor. Bu para ile bir banka teşkil ettik ve mevzuu münakaşa ve müzakereye konulan bu kanun huzuru âlinize takdim ettik. Maksudı teşekkülü ve gayesi ve hedefi hakkında fikir verecek kadar kanunda icap eden tafsilât vardır.

Fakat kanunun müzakeresine girmeden evvel ben de arz edeyim: Belediyelerimizin gerek medenî ve gerek sıhî ihtiyaçlarını yapabilmeleri için varidatları fevkinde bir takım masraflara ihtiyaçları vardır. Bunun da kendi varidatlarıyla yapılması mümkün değildir. Fakat memleketin krediye ve paraya olan ihtiyacı dolayısı ile belediyeler bu parayı güçlkle, biraz da ağır faizlerle bulmaktadırlar. Aralarında bir itibar kredisi şeklinde bir banka yaparak kendi kendilerine artırdıkları para ile kendi kendilerine müfit olacaklar ve memleketin imarına bir yardım olacağını düşündük ve böyle bir banka tesisine teşebbüs ettik. Metelik metelik, on para on para toplanacak olan bu para belediyelerin ihtiyacına kâfi gelecek sermayeyi temin edecektir. Arz ettiğim gibi bir buçuk senede 1,5 milyon lira ve 15 senede 15 milyon bir para olacaktır. Bu suretle belediyeler kendi aralarında kendi ihtiyaçlarını hiç kimseye muhtaç olmadan temin edeceklerdir. Bankanın teşekkül maksadı ve gayesi budur.

Maddeleri okunduğu vakit göreceksiniz ki oldukça mufassal bir kanundur. Bu bankayı idare edecek zevat muayyen makam sahiplerinden, belediye reislerinden ibarettir. Şubeleri olmayacaktır. mevduat kabul etmeyecektir. Diğer bir millî banka ile anlaşacak, onlara kasadarlık yaptırarak ve bu suretle işleyecektir. Tahmin ediyorum ki iyi idare edilirse bu banka memleketimizde 10, 15 sene sonra gayet kuvvetli ve esaslı bir müessesesi maliye olacaktır ve şehirlerimizin ihtiyacını temin edecektir.”

TBMM’de İçişleri Bakanı Şükrü Kaya’nın yapmış olduğu bu açıklamada sadece belediyelerin karşı karşıya kaldıkları mali sıkıntıya ve bankanın kurulma amacına ilişkin bir yanıt verilmemiş, aynı zamanda bankanın hissedar ve yönetim yapısı, çalışma sistemi ve örgütlenmesine dair de özet bir bilgi verilmiştir. Bu açıklamalar doğrultusunda yapılan oylama ile gelecekte İller Bankası’na dönüşecek olan Belediyeler Bankası’nın kurulmasına karar verilmiştir.

Belediyeler, 1933 – 1945 yılları arası dönemde gerçekleştirmiş oldukları projeleri Belediyeler Bankası aracılığı ile finanse etmişlerdir. Ancak geçen 12 yıllık bu süre içerisinde, Türkiye’nin ve belediyelerin ihtiyaçları değişmiştir. Yeni sorunlar ve yeni talepler ortaya çıkmıştır. Bu sorunların başında, yerel yönetimlerin finansmanında belediyelerin sahip olduğu imkânlarla il özel idaresi ve köylerin sahip olmaması gelmektedir. Yerel yönetimlerin artan nüfus ve kentleşme karşısında doğan finansal ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde bir kuruma ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca yerel yönetimler finansal desteğin dışında teknik desteğe de ihtiyaç duymaktadır. Ortaya çıkan bu finansal ve teknik ihtiyacı karşılayabilmek amacıyla 13 Haziran 1945 yılında çıkarılan kanun ile Belediyeler Bankası, İller Bankası’na dönüştürülmüştür (Yanaşık, 2017, 1-32). Bu yeni kanuni düzenleme ile İller Bankası, mahalli idarelere kredi desteği vermenin yanı sıra, bugün ana faaliyet kollarından sayılan proje

geliştirmek, projelere teknik destek vermek, altyapı ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak gibi yeni görevleri de üstlenmiştir (İller Bankası A.Ş., 2017: 8).

Belediyeler Bankası olarak kurulan İller Bankası'nın ve bu günkü İller Bankası A.Ş.'nin genel müdürlüğü Ankara'da bulunmaktadır. Genel müdürlük dışında banka Türkiye çapında 18 bölge müdürlüğü ile hizmet vermektedir. Bu bölge müdürlükleri İstanbul, Bursa, İzmir, Eskişehir, Antalya, Konya, Ankara, Adana, Kayseri, Gaziantep, Diyarbakır, Elazığ, Van, Erzurum, Sivas, Samsun, Trabzon ve Kastamonu şeklinde sıralanmıştır (İnternet: İller Bankası Bölge Müdürlükleri).

Belediyeler Bankası'ndan İller Bankası'na dönüşüm süreci 80 personel ile gerçekleştirilmiştir. Bu 80 personelin 48'i idari, 16'sı teknik, 16'sı yardımcı personeldir. Böylesine bir dar kadroyla üstlendiği ağır sorumluluğu yerine getiremeyecek olan banka, personel eğitimini ve teknik çalışan sayısını arttırmaya başlamıştır. 1945-1948 arası dönemde pek çok personele burs verilmiş, yurt dışında staj imkânı dahi sağlanmıştır. Bankanın gerçekleştirmiş olduğu politikalar sonucunda her yıl personel sayısı artırılarak 1980 yılında 1627 idari, 1149 teknik ve 930 işçi personel ile 2706 çalışana ulaşılmıştır (Yanaşık, 2017: 77-76).

Benzer bir artış, banka tarafından gerçekleştirilen teknik işler için de geçerli olmuştur. 1934-1945 arası dönemde, savaş koşullarının da etkisiyle, Türkiye çapında toplam 16 adet imar planı yapılmış, bunlardan 2'si belediye, 8'i ilgili bakanlık tarafından gerçekleştirilirken 6 adet plan Belediyeler Bankası tarafından gerçekleştirilmiştir. 1946-1960 arası dönemde ise İller Bankası tarafından 541 adet imar planı yapılmıştır. 1960-1970 arası dönemde 471 adet, 1970-1980 arası dönemde ise 529 adet il, ilçe ve kasabaları kapsayan imar planı yapılmıştır (Yanaşık, 2017: 87-104).

Özellikle 2000'li yıllara geçilmesi ile gerek Türkiye gerek dünyada, bankacılık sektöründe büyük çaplı değişiklikler yaşanmıştır. Basel kriterleri bu dönemde yeniden güncellenerek G10 ve AB üyesi ülkeler için zorunlu hâle getirilmiştir. Bankacılık sektöründe artan rekabet; hizmet kalitesinin artırılması, sermayenin güçlendirilmesi, verimlilik gibi kavramları da ön plana çıkartmıştır. Böylece, Türkiye'de yer alan bankalar özellikle 2001 kriz

dönemi sonrası çok ciddi değişikliğe gitmişlerdir. İller Bankası da bu dönemde yaşanan gelişmelerden etkilenen kurumlardan biri olmuştur.

1945'te İller Bankası adını aldığı andan 80'li yılların sonuna kadar banka yatırımlarının %80'ini belediye fonlarından sağlamakta iken 2000'li yıllara gelinmesi ile belediye fonları %15 seviyesine indirilmiştir. Bu durum, belediyelerin mali yapısını güçlendirirken, İller Bankası için bir sermaye artırımını zorunluğa getirmiştir. 2002 yılında bu fonun tamamen kaldırılması ise İller Bankası'nı başka finansal kaynaklar aramaya sevk etmiştir (Serter, 2015: 12-13).

İller Bankası, uzun yıllar boyunca bir kamu yatırım ve kalkınma bankası olarak faaliyetlerine devam ettikten sonra 8 Şubat 2011 tarihinde çıkartılmış olan yasa ile anonim şirket statüsüne kavuşmuştur (İller Bankası A.Ş., 2017: 8). Banka bu yasa ile daha özerk bir hâle getirilirken, bankanın yatırım ve kalkınma bankası olarak yürüttüğü görevler revize edilmiştir. Böylece banka teknik alanlarda olduğu kadar finansal alanlarda da güçlü bir hâle getirilmiştir.

26.01.2011 tarih ve 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 3. maddesinde İller Bankası A.Ş.'nin amaç ve görevleri şu şekilde sıralanmıştır (İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun, 2011):

“MADDE 3 – (1) Bankanın amacı; il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

(2) Banka bu amaçları gerçekleştirmek üzere:

- a) Ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve gayri nakdi kredi açabilir.
- b) Faaliyetleri konusunda araştırma, proje geliştirme ve danışmanlık hizmeti yapabilir veya yaptırabilir, teknik yardım verebilir.
- c) Bankanın öncülüğünde şirket kurabilir ve devredebilir.
- ç) Sigorta acenteliği yapabilir.
- d) Gerekli izinleri almak kaydıyla yurtiçinde ve yurtdışında şube ve temsilcilik açabilir.
- e) Yurt içi ve yurt dışı finansman kurumlarıyla işbirliği yapabilir, bunların katıldığı ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olabilir.

f) Yurt içi ve yurt dışı finansman kuruluşları ile para ve sermaye piyasalarından ve her türlü fonlardan kaynak sağlayabilir.

g) Amacının gerçekleşmesine yardımcı olacak her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlemlerini yapar.

ğ) Ana Sözleşmede belirtilen diğer faaliyetleri yürütür.”

Banka'nın 2011 değişikliği ile faaliyet alanları dışında sermaye yapısı da değiştirilmiş, banka sermayesi artırıma gidilerek 9 milyar Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Ancak 2016 yılına gelindiğinde banka ödenmiş sermayesini 18 milyar Türk Lirasına çekmiştir (İller Bankası A.Ş., 2017: 8). Banka bu son sermaye artırımını ile mali gücünü geliştirmiştir. İller Bankası, 2017 yılı Haziran ayı bankalar aktif büyüklük sıralamasına göre 46 banka arasında 17. sıradadır (İnternet: Ekonomi Atlası). Bu haliyle banka orta sıralarda gibi gözükse de, bankanın herhangi bir şubesinin bulunmaması, piyasadan mevduat toplayamaması ve kredi dışında bir ürün portföyüne sahip olmamasına dikkat edilmelidir. İller Bankası A.Ş. bulunduğu konumu, bünyesinde herhangi bir yabancı ortak olmayan bir yatırım ve kalkınma bankası olarak elde etmiştir. Banka bu özelliği sayesinde bugün Türkiye çapında yapılmakta olan yatırımları kolaylıkla kendi başına finanse edebilmektedir. Bugün köprü, havaalanı, tünel ve yol yapım işlerinde bankaların konsorsiyum olarak gerçekleştirdikleri işlere İller Bankası tek başına girebilmektedir. Ayrıca güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, çevre yatırım projeleri ve içme suyu projeleri kapsamında piyasada yer alan bankalarca, MIDSEFF (Türkiye Orta Ölçekli Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı) ve TURSEFF (Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı) kapsamında 10 yıl vadeli düşük faizli kredi verilebilmektedir (Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu, 2016: 13). İller Bankası A.Ş. bu alanlarda yer alan projeler için 15 yıl vadeli ve düşük faizli kredi verilebilmektedir (İnternet: İller Bankası Kredi ve Finansal Bilgiler).

İller Bankası'nın mali gücünün bir diğer göstergesi, tamamlamış olduğu ve devam eden projeleridir. Banka; şehirleşme, içme suyu, kanalizasyon, ulaştırma, enerji ve diğer alanlarda 2016 yılı boyunca 46 adet proje için yaklaşık 6 Milyar Türk Lirası finansman desteğinde bulunmuştur (İller Bankası A.Ş., 2017: 28). 2017 yılı kapsamında planlanan yatırım tutarı ise 8.5 milyar Türk Lirası olarak açıklanmıştır. Banka bu tutarın yaklaşık 6 milyarlık kısmını kendi öz kaynaklarından karşılamayı planlamaktadır (İller Bankası A.Ş., 2017: 29).

Banka, gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmekte olduğu projelere ilave olarak günümüzün ortaya çıkan yeni ihtiyaçlarını da karşılamak için bir takım çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda özellikle yenilenebilir enerji kaynakları ve enerjinin verimli kullanılması konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca bir kentin coğrafi, sosyal, ekonomik yapısını ele alan ve o yere ilişkin tüm güncel verileri bünyesinde toplayan Kentsel Bilgi Sistemleri uygulaması da İller Bankası tarafından geliştirilmektedir. Son olarak, kentsel ulaşım çalışmalarına yönelik projelerin de geliştirilmesi ile banka şehirlerin çağdaş bir şekilde ve teknolojiye yararlanarak kalkınması konusunda ayrı bir sorumluluk üstlenmiştir (İller Bankası A.Ş., 2017: 39).

İller Bankası kendi başına sağladığı bu kredi desteğini, merkezi bütçe ödenekleri ve uluslararası anlaşmalar kapsamında sağlamaktadır. Dünya Bankası, Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası, Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı ve İslam Kalkınma Bankası, İller Bankası A.Ş.'nin iş birliği içerisinde olduğu kuruluşlardır (İller Bankası A.Ş., 2017: 23).

İller Bankası bugün, teknik ve finansal özelliklerinin yanı sıra; uluslararası kuruluşlar, merkezi yönetim ve belediyeler arasında bir köprü vazifesi gören bir konuma gelmiştir. Ayrıca sahip olduğu tecrübe ve imkânlarla birlikte; yeniliğe açık, günümüz ihtiyaçlarına karşı duyarlı davranabilen bir kurum olması sebebiyle, İller Bankası A.Ş. Türkiye'nin gelişmesinde bir banka olmanın ötesinde bir rol üstlenmiştir.

2.3. Türkiye'de Belediyecilik Anlayışı ve İller Bankası Üzerine Bir Değerlendirme

Alternatif Belediyecilik kavramını ve bu kavramın Türkiye ile İller Bankası A.Ş. açısından önemini doğru bir biçimde anlatabilmek için, öncelikle çalışmanın birinci ve ikinci bölümünde verilen bilgiler doğrultusunda Türkiye'de belediyecilik anlayışı ve İller Bankası'na yönelik bir takım değerlendirmeler yapmak gerekmektedir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde açıklandığı üzere, buldukları coğrafya ve tarihsel olarak farklı süreçlerden geçmelerine rağmen hemen hemen her ülkede merkezi yönetim ve yerel yönetimden oluşan ikili bir yönetim yapısı gözükmemektedir. Benzer şekilde tüm ülkelerde yerel yönetim birimleri; bölgesel büyüklük, hizmet türü, nüfus gibi bazı kriterlere dayanarak kendi içerisinde farklı birimlere bölünmüşlerdir. Büyüklükleri, nüfus ve sunulan hizmet çeşitliliği ne olursa olsun bu işi gerçekleştiren kurumlar belediyeler olmuştur.

Yasal temelleri ve ortaya çıkış süreleri farklı olsa da tarihsel süreçte belediyeler, tüm ülke yönetimleri için zorunlu bir yönetim organına dönüşmüştür. Belediyelerin ülkeler için zorunlu olduğu kadar yerel yönetim birimleri içerisinde en önemli organlardan biri olmasındaki sebep, halk ile devlet arasında yer alan konumudur. Bu konum belediyeleri, merkezin ve halkın taleplerini toplayan ve bu talepleri gerçekleştiren bir kurum haline getirmiştir.

Modern belediyeler, dünyanın gelişmiş olan ülkelerinde yaklaşık 19. yy başlangıcında ortaya çıkmıştır (Akkuş, 2014: 11). Türkiye için de benzer şekilde belediye teşkilatının temelleri aynı yüzyıllarda atılmıştır. Bu sebeple Türkiye, yerel yönetim tarihi açısından dünyanın önde gelen ülkeleri ile eş zamanlı hareket eden bir ülke olmuştur. Değişen koşullara, savaşlara ve ekonomik krizlere rağmen tarihsel süreçte Türk belediyeciliği özellikle Avrupa belediyeciliği ile benzer bir yapıda gelişmiştir.

Türkiye, özellikle yerel yönetim teşkilatına ilişkin detaylı bilgi verilen İtalya ile sistemsal ve hukuki bakımdan neredeyse aynı yönetim sistemine sahiptir. Bugün dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almak ve Avrupa Birliği gibi bir toplulukta kendini göstermek isteyen Türkiye'nin, Avrupa ülkeleri ile aynı zaman diliminde aynı süreçlerden geçmiş olması ve İtalya gibi önde gelen bir Avrupa ülkesi ile benzer yerel yönetim yapısına sahip olması ülke açısından büyük bir avantaj olmuştur. Ancak Türkiye, bu alandaki avantajını koruyabilmesi için geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de Avrupa belediyeciliğini yakalamak ve hatta önüne geçmek zorundadır. Bunun için de dünyada yaşanan gelişmeleri ve belediyecilik anlayışında ortaya çıkan değişiklikleri yakından takip etmek zorundadır.

Belediyelerin dünyada ortaya çıkmaya başlaması ile bu kurumların finansal olarak desteklenmesi gibi bir problem doğmuştur. Bu çalışmada yer alan örnek ülkelerde açıklandığı üzere, ihtiyacın karşılanması için dünyanın pek çok ülkesinde yatırım, kalkınma veya belediye bankacılığı adı altında farklı kurumlar kurulmuştur. Bu konuda Almanya başı çeken ülkeler arasındadır (Altay, 1997: 64). Türkiye'de bu tarz bir kurumun temelleri daha sonra adı İller Bankası olacak olan Belediyeler Bankası ile atılmıştır. Almanya'nın 18. yy'da oluşturduğu tasarruf sandıkları bu alanda ortaya çıkan ilk kurum olsa da, yatırım ve kalkınma bankacılığı adı altında doğrudan belediyeleri destekleyen tarihteki ilk kurum İller Bankası olmuştur.

Belediyecilik sürecinde dünya ile aynı anda hareket eden Türkiye, yerel yönetim bankacılığı alanında dünyadaki gelişmiş ülkelerin tamamından önce hareket etmiştir (Çoker, 1997:34-45).

İller Bankası'nın dünyada ve Türkiye'de öncü kuruluş olmuş olması, bankanın üzerine düşen sorumluluğunu arttırmıştır. Bu anlamda İller Bankası, dünyadaki bu prestijli konumunu korumakla yükümlü olmuştur. Bankanın belediyelere yönelik çalışması ve bir mevduat bankası olmaması sebebiyle bu ayrıcalıklı konumu koruyabilmesinin tek yolu dünyada belediyeciliğe yönelik gelişmeleri yakından takip etmesiyle mümkündür. Bu sebeple Türk belediyeleri ve İller Bankası'nın Türkiye'nin gelişmesi ve dünya ülkeleri arasında üst seviyede bir yer alması konusunda kader birlikteliği mevcuttur.

3. ALTERNATİF BELEDİYESİLİK ANLAYIŞI VE İLLER BANKASI

Bu bölümde Alternatif Belediyecilik anlayışı, bu anlayış kapsamında ortaya çıkan uygulamaların ülke örnekleri üzerinden incelenmesi ve İller Bankası A.Ş.’nin bu alanda yapabileceği faaliyetler ele alınacaktır.

Alternatif Belediyecilik anlayışını tam ve doğru kavrayabilmek için öncelikle alternatif olanın ne olduğu sorusunu yanıtlamak doğru olacaktır. Alternatif kelimesi Türk Dil Kurumu’na göre “*Birinin yerine seçilebilecek bir başka yol, yöntem.*” olarak tarif edilmiştir (İnternet: Türk Dil Kurumu). Ancak, bu anlam üzerinden yola çıkılarak Alternatif Belediyecilik terimini, mevcut belediyecilik anlayışı yerine bambaşka bir yönetim modeli getirmek olarak düşünmek pek doğru bir tanım olmayacaktır.

Alternatif Belediyecilik için kabaca daha önce benzeri olmayan bir uygulamanın, belediyecilik sistemine dahil edilmesi şeklinde bir tanım da yapılabilir. Ancak bu durumda da ortaya, alternatif olanın kimin için olduğu sorusu çıkacaktır. Herhangi bir ülkede yıllardan beri uygulanmakta olan bir belediyecilik anlayışı, aynı sorunu çözmek amacıyla ülkemizde ilk defa uygulanacak olursa, bunu bir alternatif belediyecilik anlayışı olarak değerlendirmek doğru olacak mıdır? Bu sebeple Alternatif Belediyeciliğin tanımını doğru bir biçimde yapmak, bu çalışmanın yapılmasındaki sebebin daha net bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu tanımı doğru olarak yapabilmek için de öncelikle terim içerisinde yer alan “Belediyecilik” kavramını açıklamak gerekir.

Belediyeler, bir yönetim modeli olup şehirlerin yönetimi için kurulmuş olan yapılardır. Bu yapıların ortaya çıktıkları zamandan bu zamana kadar üstlenmiş oldukları misyon, 90’lı yıllara kadar genellikle fazla bir değişime uğramamıştır. Belediyeler, ülkeden ülkeye ufak tefek değişiklikler göstermekle birlikte genel olarak mevcut buldukları bölge içerisinde imar, planlama, ulaşım, alt ve üstyapı, zabıta, itfaiye, güvenlik, eğitim, sağlık, spor, çevre temizliği, atık yönetimi, mezarlık ve parkların yapımı gibi faaliyetlerden sorumlu olmuşlardır (Keskin, 2016: 3). Belediyeler tarafından gerçekleştirilen bu faaliyetlerin tamamı belediyecilik terimini ortaya çıkarır.

Belediyecilik anlayışı özellikle 90'lı yıllardan itibaren ciddi değişikliğe uğramıştır. Bu yıllarda şehirler ve şehir yönetimleri yeniden sorgulanmaya başlanmış; kent hakkı, kentli olma bilinci ve kent yönetimine katılım gibi kavramlar ortaya çıkmıştır (Pektaş, 2010: 39-42). Bu kapsamda yapılan en büyük çalışmalardan biri Avrupa Kentsel Şartı olmuştur. 1992 yılında “Avrupa Kentsel Şartı I” ve 2008 yılında “Avrupa Kentsel Şartı II” belgeleri yerel yönetimlerin imzasına sunulmuştur. Uluslararası nitelik taşıyan bu belgelerin merkezi yönetimler yerine, yerel yönetimlerin imzasına sunulması, yerel özerklik ve kent hakkı açısından dikkat çekici bir husus olmuştur (Pektaş, 2010: 28-34). Türkiye için bu belgeyi imzalayan bir yerel yönetim bulunmasa da Avrupa Birliği Kriterleri ve yine Avrupa Konseyi tarafından oluşturulmuş “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı” gibi belgeler, başta Türkiye olmak üzere çeşitli ülkelerin yerel yönetim yapısını revize etmeye itmiştir (Pektaş, 2010: 46). Ayrıca, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası gibi yerel yönetimlere kredi veren kuruluşların ortaya koyduğu bir takım şartlar, yerel yönetimleri hukuksal açıdan olduğu kadar mali açıdan da değiştirmeye mecbur kılmıştır.

Belediyecilik anlayışı sadece özerklik, hukuk ve mali açıdan değil piyasa açısından da bir değişim yaşamıştır. Özellikle 2000'li yıllarda devletlerin sundukları hizmetleri özelleştirmeye başlaması ve yurttaş kavramının yerini müşteri kavramının alması, belediyelerin hizmet anlayışını köklü bir şekilde değiştirmiştir. Belediyecilik anlayışı; verimlilik, ekonomiklik, kalite gibi kavramlar çerçevesinde ele alınmaya başlanmıştır. Böylece belediyeler, tarihsel süreçte kendilerine bırakılmış olan hizmet görevlerini yerine getirirken, dünyada ortaya çıkan farklı sorunlara karşı çözüm üretme misyonunu ve aile-devlet-piyasa arasında düzenleyici bir kurum olma rolünü de üstlenmişlerdir (Keskin, 2016: 3-4).

Belediyecilik anlayışında ortaya çıkan bu değişikliklere ilave olarak Türkiye gibi ülkelerde yaşanan iç ve dış kaynaklı büyük göç hareketleri, kent ve kırsal ayrımını ortadan kaldırarak belediyeler için çözülmesi gereken farklı sorunlar yaratmıştır. Bunun sonucunda Türk belediyeleri tarafından daha önce belediyecilik anlayışı içerisinde yer almamış olan eğitim amaçlı olarak; dil kursları, mesleki eğitim kursları ve güvenlik amaçlı olarak; sığınma evleri, mülteci yerleştirme programları gibi farklı hizmet alanları ortaya çıkmıştır.

İşte tüm bu gelişmelerin sonucunda dünyada ve Türkiye’de ortaya çıkan yeni belediyeçilik anlayışından yola çıkılarak bir Alternatif Belediyeçilik tanımı yapılabilir. Alternatif Belediyeçilik, belediyelerin tarih boyunca üstlendikleri mevcut görev alanlarıyla sınırlı kalmayarak günümüzde karşı karşıya oldukları çok yönlü sorunları çözebilmek, ulusal düzeyde ortaya çıkan yenilikleri yakalamak ve yerel yönetimlerin sorunlarına yönelik farklı politikalar uygulayabilecek bir model oluşturma anlayışıdır (Keskin, 2016: 4).

Alternatif Belediyeçilik anlayışı, belediyeler için alternatif politikalar üretilmesini bir takım ilkelere dayanarak sağlamaktadır. Bu kapsamda Alternatif Belediyeçiliğin ilkeleri şu şekilde sıralanmaktadır (Keskin, 2016: 4):

- “ 1. İnsanın iyi kötü yaşadığı değil üretken, sağlıklı ve mutlu yaşayacağı kenti yaratan belediye anlayışına dayanır,
2. İnsanı ve doğayı koruyarak kamu hizmetlerini geliştirmeyi hedefler,
3. Halkın yönetime ve karar alma sürecine katılımını sağlayacak araçları geliştirir,
4. Dayanışma bilincini güçlendiren kooperatif örgütlenmelerini yaygınlaştırır,
5. Kent toprakları demokratik-katılımcı planla toplum yararına yönetilir,
6. Yereli yönetme anlayışıyla sınırlı değildir; yerelde toplum yararına planlama ve kalkınmanın ulusal ölçekte toplum yararına planlama ve kalkınma ile mümkün olabileceği düşüncesinden hareket eder,
7. Kentli ve hemşeri bilincinin oluşması için olanak yaratır,
8. Belediye hizmetlerinde ve tüm kentte istihdam koşullarını iyileştirir,
9. Ekosistemleri, tarihsel kültürel değerleri, doğal yaşam alanlarını korur, iyileştirir, çeşitlendirerek çoğaltır ve geliştirir; toplumsal ve doğal miras olarak geleceğe aktarır ve bu yönde bir toplumsal bilinç oluşturur,
10. Yerel değerleri ortaya çıkararak bunları toplumlara tanıtır,
11. Yavaş şehir türü uygulamaları teşvik eder,
12. İnsan ihtiyaçlarına odaklı yeni bir kent yaratma bilinci yeşertir,
13. Toplumun tüm kesimlerini dikkate alan politikalar üretir; engelliler, yaşlılar, çocuklar ve kadınların mağduriyetini önler ve korunmalarını sağlamak için gerekli çalışmaları yapar,
14. Kadınların yaşadığı sorunlara duyarlıdır; kamu gücünü kadın sorunlarını çözmek için kullanır ve toplumsal cinsiyet eşitliği için bilinç oluşturur,
15. Tüketiciyi korur; tüketici örgütleri, bağımsız kuruluşlar ve araştırmacılarla işbirliği içinde hareket eder.

16. Kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve topluma ulaştırılması için gerekli ortamı hazırlar, özellikle çocukların ve gençlerin bu faaliyetler kapsamında eğitilmesi için çaba harcar.”

Bugün dünyada, pek çok belediye bu temel ilkeler kapsamında yenilikçi politikalar oluşturmaktadır. Bu politikalara; İtalya öncülüğünde ortaya çıkan daha yavaş, huzurlu ve doğayla bütünleşmiş bir hayatı tanımlayan Cittaslow (Yavaş Şehirler), Brezilya’da ortaya çıkan, katılımcı politikaları ve halkın şehir yönetiminde aktif rol almasını sağlayan Porto Alegre Deneyimi, İspanya’da ortaya çıkan ve kentsel dönüşümde örnek kabul edilen Barcelona Modeli, Amerika’da eski banliyölerin parka dönüştürüldüğü High Line Park projesi gibi kentsel dönüşüm projeleri, Almanya ve Japonya gibi sanayi ülkelerinde ortaya çıkan, yenilenebilir ve temiz enerjiye dayalı ekolojik ve ekonomik şehir politikaları, İngiltere’de şehir yönetiminde verimliliği ve ekonomiyi ön plana çıkaran Best Value (En İyi Değer) örnek verilebilir (İller Bankası A.Ş., 2014: 37-78).

Bu politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında belediyeler ek finansman ihtiyacına gereksinim duymuş, kredi ve finansman kuruluşları da bu kapsamda kendilerini güncellemek ve geliştirmek durumunda kalmıştır. Başka bir deyişle belediyecilik alanında yaşanan gelişmeler, belediyeler ve yatırım kalkınma bankalarını aynı anda etkilemiştir. Bu sebeple dünyada ve Türkiye’de ortaya çıkan Alternatif Belediyecilik politikalarını incelerken, Türkiye’nin yerel yönetimler için en önemli finansman kaynağı olan İller Bankası’nı da incelemek gerekmektedir.

Dünya Alternatif Belediyecilik anlayışı kapsamında pek çok farklı uygulama ortaya çıktığından bu çalışma içerisinde her birini ele almak mümkün olmayacaktır. Bu sebeple bu bölümde, birinci bölümde anlatılan ülkelerden de yola çıkılarak, Yavaş Şehirler (Cittaslow), Şehirler için Temiz ve Yenilenebilir Enerji ve En İyi Değer (Best Value) yaklaşımları incelenecektir. Ayrıca bu yaklaşımların ülkemiz belediyeciliğinde uygulanmasında, belediyeleri finanse eden bir kurum statüsünde olan İller Bankası A.Ş.’nin gerçekleştirdiği ve gerçekleştirebileceği politikalara değinilecektir.

3.1. Yavaş Şehirler (Cittaslow)

Yavaş Şehir kavramı dünyada ilk defa İtalya’da ortaya çıkan bir kavramdır. Bu hareket ortaya çıkışını ve felsefi temellerini, yine İtalya’da ortaya çıkmış olan “Yavaş Yemek” akımına borçludur. Bu sebeple Yavaş Şehirler’in felsefesini doğru anlayabilmek için yavaş yemek akımının ortaya çıkışını ve hatta insan hayatının tarihsel süreçteki değişimini incelemek gerekmektedir.

3.1.1. Yavaş Yemek kültürünün doğuşu

Dünya üzerinde yaşanan bazı gelişmeler insan hayatını kökünden değiştirmeye başlamıştır. Bu köklü değişiklik, insanların yaşam tarzından biyolojik yapılarına kadar pek çok farklı alanda kendini göstermiştir. Genel bir sınıflandırma olmamakla birlikte bu gelişmelerden ilki, 1492 yılında Amerika kıtasının keşfi ile başlamaktadır. Amerika’nın keşfedildiği yıllarda özellikle Afrika ve Asya kıtalarında altına karşı büyük bir ilgi söz konusu olmuştur. 1519 yılında Meksika’nın işgal edilmesi ile büyük miktarda altın Amerika kıtasından Avrupa’ya taşınmıştır. Aztekler için yenilip içilemeyen ve silah yapılamayacak kadar yumuşak olup, değersiz görülen bu metal; Avrupa’nın bütün siyasal ve kültürel yapısını değiştirmiştir. Yoğun bir altın artışı ile enflasyon, işsizlik gibi ekonomik terimler insan hayatına girerken, Avrupa toplumlarının geleneksel sınıf ilişkileri bozulmuştur. İnsanlar artık hayatlarının merkezine para kavramını oturtmuş ve yaşam biçimlerini daha çok kazanmaya yönelik olarak değiştirmişlerdir. Dahası, Amerika, Afrika ve Avrupa üçgeninde büyük göç hareketleri yaşanmış, bu göçler ilerleyen yıllarda daha karmaşık kültürlerin doğmasına sebep olmuştur (Harari, 2015: 178).

Altın, insan hayatındaki siyasal ve kültürel değerleri nasıl değiştirdiyse, Amerika kıtasından gelen yiyecekler de insanların beslenme anlayışını aynı şekilde değiştirmiştir. Özellikle 18. yy ortalarında patates ve mısır, Avrupa kıtasında sürekli ekilen ve besin zinciri için değişmez temel gıda maddelerinden biri olmuştur (McNeill, 1998: 215-236).

İkinci büyük değişim, 18. yy sonlarında Sanayi Devrimi ve Fransız İhtilali ile yaşanmıştır. Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan icatlar, mesafeleri kısaltmış, kıta içlerine kadar uzanan demir yolu ve kara yolu ağlarını ortaya çıkarmış ve insan hayatı için pek çok yeniliğin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (McNeill, 1998: 215-236). Başlangıçta büyük

maden çıkartmak için kullanılan buhar makinesi İngiliz girişimciler sayesinde pek çok farklı alana yayılmıştır. Bu sayede tekstil alanında büyük fabrikalar açılırken, büyük kargoların taşındığı buharlı gemiler ve buharlı lokomotifler ortaya çıkmıştır (Harari, 2015: 332-333). Bu gelişmelerin sonucunda Avrupalıların, özellikle de İngilizlerin diğer ülkeler üzerindeki etkileri genişlemiştir (McNeill, 1998: 215-236). Altın ve para kadar enerji, kömür gibi kavramlar da insan hayatının merkezine oturmuştur. Dahası, bu süreç enerji kaynaklarının yeniden sorgulanmasına yol açmış ve günümüz dünyasının en önemli ihtiyaçlarından biri olan petrolü uğruna kan dökülecek kadar önemli bir noktaya taşımıştır.

Fransız Devrimi ise insanlığın bambaşka bir yönünü değişime uğratmıştır. Bu devrim ile Fransa'da siyasal yapılar ve ekonominin yanı sıra ideolojiler de köklü bir şekilde değişmiştir (Harari, 2015: 379-380). İnsanlar temel hak ve özgürlük gibi kavramları tanımış, toplumsal ve sınıfsal yapıları değiştiren yeni fikirler ortaya çıkmıştır.

Fransız Devrimi'nin ardından üçüncü değişim dönemi savaşlar dönemi olarak yaşanmıştır. Sırasıyla 1. Dünya Savaşı, 2. Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş dönemleri bir kez daha insanların yaşam biçimlerini köklü olarak değiştirmiştir. Özellikle savaşlar bu dönemde insan gücünden çok bilim ve teknolojiye dayalı bir hal almıştır. Savaş uçaklarından zehirli gazlara kadar pek çok bilimsel yenilik ortaya çıkmıştır (Harari, 2015: 261). Bu dönemin sonunda gelinen teknolojik seviye ile uzaya çıkılmış, insanlık atom bombası ve nükleer enerji gibi yeni kavramlarla tanışmıştır.

Bahsi geçen bu dönemler, ilerleyen teknoloji ile birlikte insanlığı tekrar tekrar şekillendirmiştir. Ancak bu teknolojik ilerleyiş ve yeniden şekillenme süreçlerindeki artış giderek hızlanmıştır. İnsanlığın yaşayış biçiminde milattan sonra 1000 ile 1492 yılları arasında yer alan yaklaşık 500 yıllık süre içerisinde çok büyük ve köklü bir değişim olmamıştır. 1492 yılında Amerika'nın keşfinden 1760 yılında başlayacak olan Sanayi Devrimi'ne kadar olan 268 yıllık süre içerisinde ise insanlık hızla ilerlemiş ve büyük bir değişim gerçekleşmiştir. 1760 Sanayi Devrimi'nden 1914'de patlak veren 1. Dünya Savaşı'na kadar olan 154 yıllık sürede yeniden köklü değişimler yaşanmıştır. 1918 yılında savaşın bitmesinin ardından, 1961 yılında Yuri Gagarin'in uzaya çıktığı zamana kadar geçen 43 yıllık sürede ise bir dünya savaşı daha yaşanmış, Almanya parçalanmış, Rusya ve Amerika süper güç halini alarak İngiltere ve Fransa'nın yerini almış, Türkiye Cumhuriyeti ve İsrail gibi iki

yeni ülke ortaya çıkmış, eğitim, bilim, sağlık, ekonomi ve teknolojide yeniden köklü değişimler yaşanmıştır.

Bugün her geçen yıl, başlı başına bir devrim-devrimler yılı olarak nitelenmektedir. Tek bir yıl içerisinde, insanlığın çağlar boyunca üretebildiğinden daha fazla bilgi üretilmektedir. Geldiğimiz noktada internetten GPS sistemlerine kadar pek çok yeni kavram insan yaşamına temel ihtiyaç olarak kazandırılmakla kalmamış, bu kavramlar aynı zamanda su ve hava gibi temel ihtiyaç noktasına gelmiştir. Ülkesel sınırlara bağlı kalınmayan, birbirini kilometrelerce öteden saniyeler içinde etkileyebilen bir toplumsal yaşama geçilmiştir (Harari, 2015: 259-360).

Tam bu noktada temel bir sorun ortaya çıkmaktadır. Zaman ile yaşanan gelişmeler arasında ters yönlü bir ilişki doğmuş, geçen yıl sayısı azaldıkça insanlığın değişimi katlanarak artmıştır. Başka bir deyişle insanlığın değişimi hızlanmıştır. Bugün insanlık geçmişi ile bağdaşmayacak kadar farklı bir noktaya gelmiştir. Hız, insanlığın bütün alışkanlıklarını değiştirmiş ve hayatın her alanına etki etmiş, hızlı bağlantı, hızlı tren, hızlı yemek, hızlandırılmış kurslar, hızlı bankacılık, hızla büyüyen ekonomi gibi kelimeler gündelik hayatı kuşatmıştır. Savaşlar ve ekonomik krizler bile bugün hızla patlak verip, hızla çözülmektedir. Bütün bunların sonucunda insanlık, hızlı tüketim toplumuna dönüşmüş, kendi hayatını da hızlı bir şekilde tüketmeye başlamıştır.

Geçmişte yaşamış olan insanlıktan ve temel değerlerden bu kadar hızlı bir şekilde kopulup giderken, buna karşı ilk köklü hareket İtalya'da yaşanmıştır. Dahası bu hareket kültürel, bilimsel ya da ekonomik bir alanda olmayıp, insanlığın günlük etkinliği olan yemek yeme eylemi üzerinden gerçekleşmiştir.

80'li yıllarda dev fast-food zincirleri ülkeleri sarmaya başlamış, ailecek yenen uzun süreli akşam yemeklerinin yerini, dünyanın her yerinde aynı tada sahip, hızlı ve pratik, ucuz yiyecekler almıştır. Bu yiyecekler o kadar yaygınlaşmıştır ki ülkelerin mutfak kültürlerini tehdit eden bir hal almıştır. 1986 yılında İtalyan gazeteci Carlo Petrini, Roma'nın tarihi mekanlarından biri olan İspanyol Merdivenleri bölgesinde açılan Mc Donalds'ı protesto eder. Fast-Food restoranlarının rahat yaşam tarzına ve kaliteli yemek anlayışına karşı bir tehdit olduğunu düşünen Petrini, 1989 yılında "Yavaş Yemek Manifestosu"nu yayınlar ve Yavaş

Yemek organizasyonunu kurar (İnternet: CNN International). Bu organizasyonun logosu olarak da sağlıklı ve uzun yaşamı sembolize eden, aynı zamanda da yavaşlığa dikkat çeken salyangoz logosu tercih edilir (Resim 3.1.).

Resim 3.1. Slow Food Logosu (Slow Food)

1989 yılında yayınlanmış olan Yavaş Yemek Manifestosu sadece yemek yemeye yönelik bir bildirge niteliğinde olmayıp, hızlı tüketime karşı başlı başına bir protesto niteliği taşımaktadır. Belge içerisinde yer alan bazı çarpıcı ifadeler şu şekildedir (İnternet: Slow Food Manifesto):

“Sanayileşme sonrası ortaya çıkan makinalaşma kendi yaşam tarzını geliştirmiştir. Hız bizim için vazgeçilmez bir hal almıştır. Hızlı yaşam tarzı bizleri evlerimizde bile fast-food tüketimine zorlamaktadır.”

“ Hızlı yaşam, üretkenlik adı altında çevremizi, yaşam alanlarımızı ve şehirlerimizi değiştirmiştir.”

“ Homo sapiens yeniden bilinçlenmeli ve kendini hız deliliğinden kurtarmalıdır.”

Tek sayfalık bir bildirge olarak yer alan bu metin, özellikle de çevre ve şehirlere yapmış olduğu vurguyla hız kavramının yemek dışında nerelere kadar uzandığını vurgulamıştır. Ortaya çıkan bu Yavaş Yemek hareketi, bugün 160’tan fazla ülkeyi bünyesine katmış ve milyonlarca insanın desteğini kazanmıştır (İnternet: Slow Food). Bu hareket, dünya çapında gerçekleştirmiş olduğu etkinliklerle yayılmaya devam ederken, aynı temellerden şekillenen farklı akımların da doğmasına neden olmuştur. Özellikle insanın hızlı

yaşamından kaynaklı kendine, yaşadığı çevreye ve doğaya verdiği zararlar araştırılmış ve bir çeşit yeniden doğaya dönüş süreci başlamıştır.

3.1.2. Yavaş Şehir kriterleri ve dünyada Yavaş Şehirler

Dünyada yaşanan gelişmeler, teknolojik ilerleme ve küreselleşme gibi hareketlerin sonucunda insan hayatının hızlanması gibi, insanların bir arada yaşamasının temelini oluşturan şehirler de hızlanmıştır. Bu hız, şehirleri temel kuruluş felsefesinden uzaklaştırmış ve insanları daha hızlı hareket etmeye, daha hızlı çalışmaya zorlayan mekanlara dönüşmüştür. (İnternet: Cittaslow).

Bu dönüşüm, karşısında kendisini engelleyecek bir güç bulamadığı gibi popüler kültür ve medya ile desteklenmiştir. Bunun sonucunda şehirler konutların, bakkal, berber, manav tarzı dükkanların, parkların, sosyal alanların ve güvenli çevrelerin oluşturduğu mekanlardan çok kalabalık kitle yığınlarına hizmet eden rezidans, AVM ve geniş otoyolların kuşattığı yaşam alanları haline gelmiştir (İnternet: Cittaslow). İnsan hayatı kolaylaşmış ancak bu kolaylaşma ile birlikte ciddi sıkıntılar da insan hayatının bir parçası olmuştur. Bu sıkıntıların başında, değerler ve etik kurallara dayanan toplum yapılarında bozulma gelmektedir. İş bitiricilik, köşe dönmeçilik, hızlı zengin olmayı öngören yeni değer sistemleri insan hayatı ve şehir hayatına aynı anda etki etmeye başlamıştır (Keleş, 2005: 12). Rant, emlak, hazine arazisi, toplu konut, gayrimenkul, ipotek, kredi gibi kavramlar gündelik yaşantıda geçmişte olmadığı kadar çok telaffuz edilir olmuştur.

Bu yaşam tarzı içerisinde insanlık, geçmişinden ve değerlerinden koptuğu gibi depresyon, stres, kalp ve damar hastalıkları, kanser, hava kirliliği gibi sağlığını tehdit eden unsurlarla da karşı karşıya kalmıştır (İnternet: Cittaslow). Bu gidişat karşısında ilk karşı duruş yine İtalya'da gerçekleşmiştir. 1986 yılında Carlo Petrini'nin başlatmış olduğu hareketin ardından, 1999 yılında Grave in Chianti kentinin eski belediye başkanı Paolo Saturnini "Yavaş Şehirler" hareketini başlatmıştır (Ünal, 2016: 16). Yayınlanan ilk bildiri küreselleşmenin insan hayatını kolaylaştırmakla birlikte, tek tip bir insan modeli ortaya çıkardığını ve bunun sonucunda sıradanlaşmanın hakim olduğu bir düzene geçileceği endişesi belirtilmiştir. Bu sebeple Yavaş Şehirler başlığı altında yerel değerlere sahip çıkan, bunları

koruyan ve geliştiren bir birlikteliğe ihtiyaç duyulmuştur (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 34).

Bu temel felsefenin sonucunda Yavaş Şehir hareketi, Paolo Saturnini'nin de girişimleri ile birlikte bir araya gelen Orvieto, Greve in Chianti, Bra ve Positano kentlerinde ortaya çıkmıştır (Ünal, 2016: 16). Bu 4 kent üzerinden başlayan hareket zamanla hızla yayılarak İngiltere, Portekiz, Avusturya, Polonya, Norveç ve Almanya'yı da içine alan geniş bir harekete dönüşmüştür (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 34). Hareket, bugün içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu 30 ülke ve 236 kenti kapsayan bir hâle gelmiştir (İnternet: Cittaslow).

Yavaş Yemek akımından doğan Yavaş Şehirler hareketinin logosu da salyangoz olarak seçilmiştir (Resim 3.2.).

Resim 3.2. Cittaslow Logosu (Cittaslow)

Bir şehrin “Yavaş Şehir” unvanını alabilmesi için bir takım koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. Bu koşullardan biri kent nüfusunun 50 bin altı olmasıdır. Diğer koşul ise birlik tarafından belirlenmiş olan kriterler üzerinden yapılacak puanlamada en az 50 puan almak gerekmektedir. Ayrıca bazı kriterler listede zorunlu olarak belirtilmiştir (İnternet: Cittaslow Kriterler). Başlangıçta 50 madde olarak belirlenmiş olan bu kriterler, son güncelleme ile 72 madde (Ek-1) olarak revize edilmiştir.

Bu kriterler; Çevre Politikaları, Yerel Üretim Korunması, Altyapı Politikaları, Kentsel Yaşam Kalitesini Arttırma, Misafirperverlik, Farkındalık ve Slow Food Faaliyetlerine ve Projelerine Destek şeklinde sınıflandırılmaktadır (Ünal, 2016: 19).

Çevre Politikaları: Bu politika kapsamında hava, su ve toprak kalitesini belli bir yasal seviyede tutmak, atıkları kaynağında ayırmak, evsel ve endüstriyel atıklardan gübre elde edilmesini desteklemek ve yaygınlaştırmak, her türlü kirliliği önlemek gibi maddeler bulunmaktadır (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 34). Ayrıca çevre politikaları kapsamında yeşil hidrojen, mini hidroelektrik güç kaynakları, biyoyakıtlar gibi yenilenebilir alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesine de yer verilmiştir (Ünal, 2016: 19).

Yerli Üretim Korunması: Yerli Üretim Korunması kapsamında yok olma tehlikesi gösteren tarım ürünleri, el sanatları ve mesleklerin yeniden kente kazandırılması hedeflenmektedir. Bu program çevre politikalarıyla uyumlu olarak organik tarımı desteklerken, kent ağaçlarının sayımı ve kentte yer alan tarihi ağaçların korunmasını da sağlamaktadır. Ayrıca Yavaş Yemek örgütü ile birlikte okullarda organik ve yerel yemeklerin sunulması da bu kapsamda temel göstergelerden biri olmuştur (Ünal, 2016: 18).

Altyapı Politikaları: Bu politika kapsamında kentsel alanları yeniden düzeltmek, kenti yeniden şekillendirmek, yeşil alanları ve çocuklar için oyun alanlarını oluşturmak, engellilere yönelik mimari uygulamalar geliştirmek gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca yine bu politika ile şehrin trafiğini daha güvenli bir hâle getirmek, bisiklet kullanımını ve toplu taşıt kullanımını yaygınlaştırmak gibi hedefler belirlenmiştir (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 35). Altyapı politikaları altında belirlenmiş olan bu kriterler aynı zamanda çevre politikaları ve yerli üretimin korunması politikaları ile de uyumlu bir yapıdadır (Ünal, 2016: 18).

Kentsel Yaşam Kalitesini Arttırma: Evde çalışmanın desteklenmesi, yeni teknolojilerin kullanılarak halka farklı hizmetlerin sunulması, biyo-mimari konusunda kent içi bir ofis kurulması, kablosuz sistemlerin yaygınlaştırılması, çeşitli eğitim programlarının düzenlenmesi gibi maddeler kentsel yaşam kalitesini arttırma başlığı altında düzenlenmiştir (Ünal, 2016: 19).

Misafirperverlik: Bu kriter kapsamında halka ve kent çalışanlarına eğitim vermek, tarihi ve turistik mekanlar için uluslararası standartlarda levhalar yerleştirmek, ürün etiketlerinin açık ve anlaşılır bir şekilde yazılmasını sağlamak, kent içi gezi programları için broşür, web sayfası gibi hazırlıkları yapmak yer almaktadır (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 35).

Farkındalık: Slow City ve Slow Food hareketlerinin tanımı ve bu hareketleri yaygınlaştırmak için yapılması gerekenler Farkındalık kriterleri ile belirlenmiştir. Ayrıca Tohum Bankası ve eğitim parkları oluşturarak “slow” felsefesini anlatmak yine farkındalık kriterleri arasında yer almaktadır (Günerhan, Erdem ve Günerhan, 2010: 35).

Slow Food Faaliyetlerine ve Projelerine Destek: Bu kriter ile kent için Slow Food örgütünü kurarak bu felsefe kapsamındaki hareketlere destek verilmesi sağlanmıştır. Geleneksel beslenme alışkanlıklarının araştırılması, okullarda tarımsal üretim için örnek uygulamalar yapılması, bu alanda okullara ve restoranlara eğitim verilmesi yine bu madde kapsamında düzenlenen kriterlerde yer almaktadır (Ünal, 2016: 19).

Bir kentin Uluslararası Cittaslow birliğine üye olması, o şehrin Cittaslow sekreteryası ve koordinatörlüğünde yürütülmektedir. Yukarıda sayılan şartları taşıdığı düşünülen kent, ülke temsilciliğine bir başvuru mektubu sunar. Temsilcilik tarafından incelenen ve kriterlere uyumu denetlenen kent, gerekli koşulları taşıyorsa koordinasyon ekibi tarafından ziyaret edilir ve bir değerlendirme raporu oluşturulur. Bu rapor sonucunda kent, aday kent statüsüne alınır ve hazırlık raporu düzenlenir. Kentin, adaylık statüsünü koruyabilmesi için hazırlık raporu kapsamında belirtilen eksiklikleri bir yıl içerisinde gidermesi gerekmektedir. Bu eksiklikleri gideren ve adaylık sürecini tamamlayan kent için bir başvuru dosyası hazırlanır ve bu dosya son onay için Cittaslow Genel Merkezi'ne sunulur (İnternet: Cittaslow Kriterler). Bu kurulun onayını alan kent, “Yavaş Şehir” unvanını taşımaya hak eder.

Türkiye’de 14 kent “Yavaş Şehir” olarak nitelendirilmiştir. Türkiye için kriterleri tamamlayarak yavaş şehir olma unvanını elde eden ilk şehir, 28 Kasım 2009 tarihinde İzmir-Seferihisar olmuştur. Seferihisar’ın ardından 2011 yılında Muğla-Akyaka, Çanakkale-Gökçeada, Sakarya-Taraklı ve Aydın-Yenipazar yavaş şehir unvanını almıştır. 2012 yılında listeye Ordu-Perşembe, Kırklareli-Vize, Isparta-Yalvaç, 2013 yılında Urfa-Halfeti, Artvin-

Şavşat eklenmiştir. 2016 yılında Erzurum-Uzundere'nin ardından 2017 yılında Sinop-Gerze ve Isparta-Eğirdir ve Bolu-Göynük de yavaş şehir olmuştur (İnternet: Cittaslow Kriterler).

3.1.3 Yavaş Şehirler'in Türkiye açısından önemi

Yavaş Şehirler, Türkiye için marka değeri taşıyan ve Türkiye'yi uluslararası arenada en iyi şekilde temsil eden yerlere dönüşürken aynı zamanda sürdürülebilir turizme ve yerel ekonomiye de katkıda bulunmuşlardır. Ayrıca "Yavaş Şehir" etiketi, bu şehirlerin tarihi ve kültürel zenginliklerinin korunması için ek bir koruyucu olmuş, gelecek nesiller için daha sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin oluşturulmasını da teşvik etmiştir (Ünal, 2016: 26). Bu sebeple söz konusu hareketin Türkiye çapında yaygınlaştırılarak şehir şehir genişletilmesi, daha sağlıklı ve mutlu yetişecek nesillere olduğu kadar ülke yararına da hizmet eden bir davranış olacaktır.

Türkiye bugün Yavaş Şehirler sıralamasında sahip olduğu 14 şehir ile dünyanın sayılı ülkelerini geride bırakmıştır. Bu sıralama içerisinde Amerika ve Japonya 2, Kanada 3, İngiltere 5, Belçika 6, Fransa 7 ve Hollanda 11 adet kenti ile yer almaktadır. Bu ülkelerin haricinde Güney Kore 13, Almanya 18, Polonya 27 ve İtalya 83 kent ile hareketin önde gelen ülkeleri olmuşlardır (İnternet: Cittaslow).

Bu sayısal dağılım, gerek Türkiye'nin potansiyeli açısından gerekse söz konusu 14 şehirde yürütülen belediyeçilik hizmeti açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye, kamu sağlığı, eğitim ve çevre sorunlarının da ele alınarak değerlendirildiği göstergelerden biri olan İnsani Gelişmişlik Endeksinde 2016 yılı itibarıyla 71. sırada yer almaktadır (Human Development Report [HDR], 2016: 198-199). Aynı raporda Hollanda 7, Kanada 10, Amerika Birleşik Devletleri 11, İngiltere 16, Japonya 17 ve Fransa 21. sırada yer almaktadır. Almanya 4, İtalya 26 ve Polonya 36. sıradadır (HDR, 2016: 198-199).

Türkiye ayrıca Yale Üniversitesi ve Colombia Üniversiteleri'nin Dünya Ekonomik Formu ile birlikte; hava kalitesi, su kalitesi, su kaynaklarının korunması, atık su yönetimi, çevre ve yaşamın korunması, biyolojik çeşitlilik gibi göstergelere dayanarak hazırlanmış olduğu Çevre Performans Endeksi'nde 99. sırada yer almaktadır (Yale University, 2016: 18-19). Bu sıralamada örnek alınan ülkelerin tamamı Türkiye'nin önünde olup, Fransa 10,

İngiltere 12, Kanada 25, Amerika Birleşik Devletleri 26, İtalya 29, Almanya 30, Hollanda 36, Polonya 38 ve Japonya 39. sıradadır (Yale University, 2016: 18-19).

Bu iki sayısal endeks göstermektedir ki, Almanya haricinde neredeyse tüm örnek ülkelerin söz konusu endeks sıralaması ile Yavaş Şehir olmuş şehir sayısı arasında bir ters orantı vardır. Normal şartlar altında çevre, sağlık ve eğitim temelli oluşturulan bu endekslerin Yavaş Şehirler sayısı ile benzer hareket etmesi beklenir. Hatta tarihi yapısını korumuş ve coğrafi konumu sebebiyle doğal yapısı bozulmamış ülkelerin bu unvanı daha çok şehir çıkarmış olması beklenir. Ancak doğa konusunda öne çıkan kuzey ülkelerinden İzlanda ve İsveç 1, Norveç ise 4 yavaş şehirle listede yer alabilmiştir (İnternet: Cittaslow).

Bir başka endeks olan 2017 yılı İklim Değişikliği Performans Endeksi'nde dünyada en fazla karbondioksit salınımı gerçekleştiren, yani dünyayı en çok kirleten ülkeler listesi verilmiştir. Bu ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Kanada, Almanya ilk 10 ülke arasında gelmektedir (Burck, Marten and Bals, 2016: 34). Almanya ,bütün Avrupa ülkeleri arasında ilk on ülke arasına girmiş olan tek ülkedir. Yine bu rapordaki sonuçlara göre ülkelerin kirliliğe karşı duyarlılıkları değerlendirildiğinde, İtalya dışında kalan tüm ülkeler listede alt sıralarda yer almaktadır (Ek-1).

Bu sonuçlar bize önemli bir gerçeği göstermektedir. Bu gerçek, şehir yönetimlerinin ya da belediyelerin bağlı oldukları ülkelerin gerçekleştirdikleri performansın üzerinde bir performans göstermiş olmalarıdır. Bu sebeple Türkiye'nin belediyeleri, Yavaş Şehir hareketi kapsamında dünyanın diğer ülkelerine göre daha hızlı ve bilinçli hareket etme başarısını göstermişlerdir. Başka bir ifadeyle Yavaş Şehirler, geleceği görebilen ve bu doğrultuda kendilerini geliştirebilmiş belediyelerin bir başarısıdır. Bir sanayi ülkesi olmasına rağmen diğer ülkeleri geride bırakan Almanya ve gerek hareketin başlangıç noktası olması gerekse yerel yönetim yapısı Türkiye ile birebir aynı olan İtalya, Yavaş Şehir unvanını almış kentleriyle bu görüşü destekler niteliktedir. Türkiye'nin her yıl farklı bir belediye ile bu harekete başvuruda bulunması, Türkiye'de bilinçli ve güçlü belediyeciliğin arttığını göstermektedir.

Yavaş Şehir hareketi, yarattığı marka değeri ile başta kente ve dolaylı olarak ülkeye katkıda bulunduğu gibi, yöre insanının yaşam biçimine de katkıda bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak farklı şehirler üzerine yapılmış olan araştırmalar mevcuttur.

Türkiye'nin ilk Yavaş Şehri olan Seferihisar'da (Resim 3.3.) yapılan araştırmalar sonucunda şehrin bu unvanı aldıktan sonraki durumu analiz edilmiştir. Bu araştırmalara göre daha içine kapalı bir topluluk olan Seferihisar halkının dışa açıldığı, eğitim düzeyi yüksek insanların büyükşehirlerden ziyade bölgeye göç etmeye başlaması, ev pansiyonculuğu gibi meslek alanlarının ortaya çıkması, kadınların hediyelik eşya başta olmak üzere üretim alanında aktif rol üstlenmesi ve bölgenin turizm temelli olarak kalkınması sağlanmıştır (Coşar, 2014: 237-238). Ancak aynı araştırmada, yaşanan bu olumlu gelişmenin gelecekte turizm ve göçe dayalı nüfus artışını tetikleyebileceği, bu artış sonucunda da yöresel fiyatların ve çevre kirliliğinin artabileceği gibi tehlikelere de yer verilmiştir (Coşar, 2014: 232).

Resim 3.3. Yavaş Şehir Seferihisar (CittaSlow Türkiye)

Bir başka Yavaş Şehir unvanı taşıyan Perşembe'de ise, marka değeri ve şehrin tanınırlığının arttığı gözlemlenmiştir (Yıldırım ve Karaahmet, 2013:19). Bu gözlem Ordu'nun

6 adet yerel gazetesi üzerinden yapılmış ve üç aylık dönemler baz alınarak Perşembe ile ilgili çıkan birinci sayfa haberleri analiz edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda 15.08.2012 – 15.11.2012 dönemlerinde Perşembe ile ilgili tanıtım, etkinlik, kaza, ölüm gibi haberler de dahil 71 adet haber yapılmıştır. 15.11.2012 – 15.02.2013 döneminde, yani Perşembe Yavaş Şehir olduktan hemen sonra toplamda 128 adet haber yapılmıştır (Yıldırım ve Karahmet, 2013:19). Bu kadar kısa süre içerisinde yaklaşık 2 katına çıkan haber sayısı, ister olumlu ister olumsuz olsun Perşembe'nin yerel basınının dikkatini üzerine çektiğinin bir göstergesidir.

Yavaş Şehir unvanı alan Taraklı ise belediye ve kamu kurumlarının kent planlaması yapılırken bir arada çalışmalarını açısından örnek alınması gereken bir kent olmuştur. Taraklı için yapılacak katı atık tesislerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bölgede ön plana çıkan tavukçuluk sektörünü de dikkate alarak bu alana yönelik bir çalışma yapmıştır (Özmen, Birsen ve Birsen, 2016: 19). Benzer şekilde Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) ile yapılan anlaşma doğrultusunda yapılacak olan konutların; az katlı ve dış cephe giydirmeleri tarihsel dokuya uygun şekilde yapılması kararlaştırılmıştır (Özmen, Birsen ve Birsen, 2016: 18). Bu sayede Taraklı'nın tarihi evleri (Resim 3.4.) ile uyumlu bir kent dokusu yakalanmaya çalışılmıştır.

Resim 3.4. Tarihi Taraklı Evleri (Cittaslow Türkiye)

Benzer şekilde diğer şehirlerde uygulanan projeler sayesinde yöre halkının yaşam standartlarının geliştirilmesine katkı sağlanmıştır. Yöresel pazarlar ve kültürel meslekleri

canlandırma projeleriyle ekonomi ve istihdam geliştirilmiştir. Yavaş Şehirler sayesinde Türkiye'nin şehirler arası olan rekabeti, ilçeler arasında bir rekabete dönüşmüştür. Bu ilçeler sayesinde bir kez daha Türkiye'nin İstanbul, Ankara ve İzmir'den ibaret olmadığı ortaya konmuştur. Özellikle Ankara ve İstanbul'dan bir yavaş şehir çıkmaması başlı başına bir tartışma konusudur. Bu şehirlerin ve ilçelerinin marka değeri, yatırımları, maddi gücü ve bürokratik gücüne rağmen Yavaş Şehir kriterlerinden ne kadar uzak oldukları ve bu şehirlerde yaşanan kültürel yozlaşma akademik çevreler ve ilgili kurumlar tarafından araştırılmalıdır.

Günümüz dünyasında Yavaş Şehirler, artan çevre sorunları, insan yaşamının kalitesizleşmesi ve kaybolan kültürel miras gibi sorunlar karşısında başvurulabilecek alternatif bir yol olmuştur. Türk belediyelerinin bu konuda öncü ülkeler arasında yer almayı başarması ve her geçen gün bu alanda yapılan başvuruların artması Türkiye ve Türkiye'nin gelecek nesilleri için umut vericidir.

3.1.4 Yavaş Şehirler ve İller Bankası

İller Bankası A.Ş.'nin yürütmekte olduğu faaliyetlere bakıldığında doğrudan doğruya “Yavaş Şehirler” ile ilgili bir çalışması bulunmamaktadır. Ancak bankanın teknik alanda gerçekleştirmiş olduğu projeler bu akımı doğrudan destekler niteliktedir.

İller Bankası'nın vizyonu “*Modern kentlerin geliştirilmesi sürecine öncülük eden, hizmet kalitesi kanıtlanmış uluslararası bir kalkınma ve yatırım bankası olmaktır*” şeklinde tanımlanmıştır (İller Bankası A.Ş., 2017: 4). Yavaş Şehirler kavramı, bugün modern şehir hayatını sorgulayan ve şekillendiren bir anlayış olduğundan, İller Bankası'nın faaliyetleri açısından da araştırılması gereken bir konu olmuştur.

Bankanın doğrudan doğruya “Yavaş Şehirler” başlığı altında bir çalışması olmamakla birlikte bu alana katkı sağlayan son derece önemli faaliyetleri olmuştur. Bunlardan ilki, İller Bankası'nın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile birlikte yürütmüş olduğu Şehir Kimliği çalışmaları olmuştur. Özellikle kentsel dönüşüm çalışmalarının yeniden tartışmaya açılmış olması bu çalıştayların ortaya çıkmasında en etkili sebep olmuştur. 2014 yılında başlatılan bu çalışmanın amacı, şehirlerin gelişmesine ve sürdürülebilir şehir kavramına katkı sağlamaktır (İnternet: Şehirkimliği). Bu gelişimin sağlanması için yapılan çalıştaylar sayesinde şehirlerin tarihi, kültürel, teknik, ekonomik verilerini, şehrin gelişim politikalarını, güçlü ve zayıf

yönlerini, çevre sorunlarını, enerji kaynakları ve altyapı durumlarını içeren geniş çaplı bir veri taraması yapılmıştır (İnternet: Şehirkimliği). Bu veri taraması sonucunda, çalıştay yapılan yerlerde yöre halkının da görüşlerine değinilmiş ve elde edilen bütün bilgi bir rapor haline getirilerek başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, üniversitelere, sivil toplum örgütlerine, kütüphanelere ve ilgili kurumlara gönderilmiştir.

Yavaş şehirlerin, şehrin kültürüne dayalı, sürdürülebilir şehir anlayışını temel alan ve yöre insanının yaşam kalitesini dikkate alan bir hareket olduğu düşünülürse bu çalışma doğrudan doğruya Yavaş Şehirler için katkı sağlayabilecek bir çalışmadır. Bu çalışmanın sonucunda Kentsel Dönüşüm Raporu, Kırsal Dönüşüm Raporu ve İmar Hakkı Transferi Raporları ile birlikte Ordu, Kırşehir, Sivas, Düzce, Kütahya, Konya, Kahramanmaraş, Bursa, Samsun, Şanlıurfa, Tokat, Amasya, Sakarya, Nevşehir, Kastamonu, Gaziantep Şehir Kimliği Raporları ve Üsküdar Şehir Kimliği Raporu Hazırlanmıştır (İnternet: Şehirkimliği).

2011 yılında Sakarya-Taraklı, 2012 yılında Ordu-Perşembe, 2013 yılında Urfa-Halfeti'nin yavaş şehir olduğu düşünülecek olursa, 2014 yılında bu şehirlerde gerçekleştirilen Şehir Kimliği çalıştayları, Yavaş Şehir olduktan sonraki sürecin analiz edilebilmesi için önemli bir kaynaktır.

İller Bankası bu alanda son çalışmasını 16.04.2015 tarihinde Gaziantep'te gerçekleştirmiştir. Gerek Yavaş Şehirler açısından gerek ülke genelinde sağladığı fayda düşünülecek olursa banka tarafından bu çalıştaylara devam edilmesi, gerekli görülmesi halinde bu çalıştaylarda elde edilen bilgiden yola çıkarak sadece Yavaş Şehirler kavramı üzerine araştırılma yapılması Türkiye açısından önem taşımaktadır. Ayrıca İller Bankası'nın tüm belediyelerle ilişki içerisinde olması ve mevcut birikimi ile potansiyel yavaş şehir adaylarının belirlenmesinde büyük katkısı olacaktır. Bu konu ile ilgi belediyelerle ortak politikalar geliştirilmesi İller Bankası tarafından gündeme alınmalıdır.

İller Bankasının, Yavaş Şehirler konusunda katkı sağladığı bir diğer alan kredi verilen faaliyet alanlarıyla ilgilidir. 72 maddelik Yavaş Şehir kriterlerinin 12 maddesi doğrudan doğruya İller Bankasının faaliyet konusu olup bu maddeler; içme suyu, atık su, kanalizasyon, altyapı, katı atık yönetimi gibi konularla ilgilidir (Ek-2). Ayrıca bu kriterler içinde yer alan ve

bankanın desteklediği konut projeleri, ulaşım projeleri, çevre ve park projeleri ile birlikte yaklaşık 20 kriter İller Bankası'nın ilgi alanına girmektedir.

İller Bankası halihazırda Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (BELDES) ve Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesi (SUKAP)'ı yürütmektedir (İller Bankası A.Ş., 2017: 16). Ayrıca 2016 yılı itibarıyla nüfusu 25 000 ile 50 000 arasında olan il ve ilçe belediyelerine 146 adet park yapımına başlanmıştır. Yerel Yönetimlerin Kentsel Düzenlemelerini Destekleme Protokolü (KENT-DES) kapsamında ise 53 adet belediyeye yol, park ve çevre projelerinde kullanılmak üzere %50'si Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, %50'si İller Bankası A.Ş. tarafından karşılanmak üzere hibe desteği sağlanmıştır (İller Bankası A.Ş., 2017: 18-19).

Bu projelerin arttırılarak devam etmesi, Türkiye'nin yeni yavaş şehir adayları için büyük önem taşımaktadır. Banka bu projelere devam ederken, proje seçimlerinde yavaş şehir konseptini bozmayan projelere daha çok ağırlık vermelidir. Potansiyel aday olarak görülen belediyelere hibe ve daha düşük faizli kredi sunulması yeni bir banka politikası olarak düşünülebilir.

3.2. Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji

Enerji, insanlık için tarihin başlangıcından beri değişmez bir ihtiyaç olmuştur. Sanayi devrimi ile yaşanan büyük değişime kadar enerji; yemek yapmak, ısınmak, gemileri ilerletmek, buğdayı öğütmek gibi temel işler için kullanılmıştır (Harari, 2015: 330). Bu dönemde kullanılan enerjilerin kaynağı nesnelere itirmek için olan rüzgar, taşımacılık faaliyetleri ve kaldırma kuvveti yaratmak için su, nesnelere şekillendirmek ve pişirmek için yakılan ateşten ibaretti. Atom ve elektrik gibi enerji türleri bilinmemekteyken, bugün en hayati öneme sahip olan petrol, 11. yy başlarında keşfedilmişti. Haçlı seferleri sırasında Musul bölgesinde bulunan yazar İbn-Cübeyr, bu bölgede çıkarılan çamur kıvamında, yoğun kokulu, siyah ve parlak bir sıvıdan bahsetmektedir. İnsanlar o dönemde petrolü, şifalı olduğunu düşünerek tedavi amaçlı ve bina yapımında harç olarak kullanmaktadırlar (Maalouf, 2006: 39-40) Daha sonra yanıcı bir madde olarak da kullanılmaya başlayan petrol, günümüzde başlıca enerji kaynağı olarak kullanılmaktadır. Bugün ulaştırma sektörünün temel enerji tüketiminin %95'i petrolden karşılanmaktadır (Özkaya, 2004: 15-21). Ayrıca petrol, yan ürünleriyle birlikte gıda maddelerinin içerisine kadar girmiştir. Enerji tüketimi yıllar

geçtikte katlanarak artmaktadır. Bu artış o kadar büyüktür ki, 50 yıl içinde petrol, 200 yıl içinde ise doğal gaz kaynaklarının tükeneceği ön görülmektedir (Özkaya, 2004: 15-21).

İnsanlığın tarih içerisinde gelişmesi ve hızlanması, yemek yeme ve yaşam biçimlerini değiştirdiği gibi enerjiye duyulan ihtiyacı da arttırmıştır. Bu ihtiyaç artışı beraberinde çevre kirliliği ve küresel ısınma gibi iki önemli sorunu da ortaya çıkarmıştır. Uzun bir süre boyunca insanlık özellikle çevre kirliliğine yönelik duyarsız kalıp, doğanın ortaya çıkan olumsuz etkileri bertaraf edebileceğini düşünmüştür. Ancak zamanla çevre kirliliğinin doğanın karşılayabileceği seviyenin çok daha üzerine çıkması, insanlığın düştüğü hatayı gözler önüne sermiştir (Keleş ve Hamacı, 2005: 25). İnsanlık sadece çevreye ve canlılara zarar vermekle de kalmamış, aynı zamanda bu kıt enerji kaynakları için verdiği savaşla kendi türünü de tehdit eder bir hâle gelmiştir.

Petrol ve fosil yakıtlar bugün ülkeler için vazgeçilemez birer enerji kaynağı haline gelmiştir. Ancak bu yakıtların tüketimi ile sera gazı ve küresel ısınma gibi felaketlerle karşı karşıya kalınması, artan maliyetler ve çevre sorunları, enerjiye olan bağımlılığın yeniden sorgulamasına yol açmıştır. Bu sorgulamanın sonucunda ortaya Temiz ve Yenilenebilir Enerji kavramı çıkmıştır (Gürsoy, 2004: 121).

3.2.1 Temiz Enerji ve Yenilenebilir Enerji nedir?

Temiz Enerji ve Yenilenebilir Enerji kavramları çoğu zaman bir arada anılan, iç içe geçmiş kavramlar olarak tanımlanmıştır. Bazı görüş ve makalelerde ise bütün Yenilenebilir Enerji kaynaklarının aynı zamanda temiz enerji kaynağı olduğu belirtilmiştir. Yenilenebilir Enerji ile ilgili yapılan bazı tanımlar şu şekildedir:

2017 yılında Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı tarafından hazırlanan Dünyada ve Türkiye’de Yenilenebilir Enerji Analiz Raporuna göre *“Yenilenebilir enerjiyi doğal kaynaklardan elde edilebilen ve kendini sürekli yenileyebilen bir enerji kaynağı olarak tanımlamak mümkündür. Yenilenebilir enerjiyi diğer enerji çeşitlerinden ayıran en önemli özellik doğal bir şekilde kendisini yenileyebilmesi ve yok olmamasıdır.”* şeklinde tanımlanmıştır (Karagöl ve Kavaz, 2017: 8).

İller Bankası A.Ş. internet sitesi, Yenilenebilir Enerji Kaynakları sayfasında ise “*Yenilenebilir enerji, doğal çevreden sürekli veya tekrarlamalı olarak ulaşılan kaynaklardan elde edilen enerjidir. Yenilenebilir enerji: doğal kaynaklardan elde edilen ve sürdürülebilirliği olan enerjiler olarak tanımlanmaktadır.*” ifadesi yer almıştır (İnternet: İller Bankası Yenilenebilir Enerji).

Yenilenebilir enerji ile ilgili bu tanımlamaları arttırmak mümkündür. Ancak görüldüğü üzere bu tanımlamalarda enerjinin sürdürülebilirliğine vurgu yapılmış, temiz enerji konusunda bir tanımda bulunulmamıştır.

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kapsamında oluşturulan Temiz Enerji İçin Finansman projesi, internet sitesinde yer alan tanımda “*Yenilenebilir (tükenmez) enerji kaynakları genelde doğal kaynakları kullandığından temiz enerji kaynaklarıdır.*” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda ortaya her yenilenebilir enerji kaynağının aynı zamanda temiz bir enerji kaynağı olduğu gibi bir sonuç çıkmaktadır.

Temiz Enerji ve Yenilenebilir Enerji için tasnif edilen başlıca enerji kaynakları; Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Hidrolik Enerji ve Jeotermal Enerji olarak sınıflandırılmıştır (Ek-3). Ayrıca bu temel kaynaklara ilave olarak farklı kaynaklarda ve araştırmalarda yer alan Biyokütle-Biyogaz, Hidrojen Enerjisi, Tasarruf Enerjisi (Enerji Verimliliği) ve Dalga Enerjisi gibi enerji kaynakları da mevcuttur (Karagöl ve Kavaz, 2017: 8). Bu enerji kaynaklarının tamamı yenilenebilir olmakla birlikte, temiz bir enerji olup olmadıkları tartışma konusu olmuştur.

Özellikle Türkiye için hidroelektrik santralleri sürekli gündeme gelen sorunlardan biri olmuştur. Yenilenebilir bir enerji kaynağı olmakla beraber santrallerin yapımında, nehir suyunun akış miktarının, hızının, derinliğinin ve taban yapısının değiştirilmesi ekosistem içerisinde ciddi tahriplere yol açmıştır. Bununla birlikte santral yapımında bazı bölgelerde dinamit kullanılıyor olmasının toprak ve hava kirliliğine sebep olduğu gözlenmiştir. Son olarak projeler hayata geçirilirken bölgenin sosyo-ekonomik durumunun göz ardı ediliyor olması, yöre insanını güç durumda bırakmıştır (Yaman ve Haşıl, 2017: 6-8) O halde temiz enerji kavramını, yenilenebilir enerji kavramı ile birlikte değerlendirmek doğru olmayacaktır. Temiz enerji için bir tanım yapılması gerekirse, herhangi bir enerji kaynağının yapımında ve

işletilmesinde çevreye, doğaya ve insana en az hasarı vererek kullanılması denilebilir. Bu bölüm başlığının “Şehirler için Temiz ve Yenilenebilir Enerji” olarak verilmesindeki sebep, belediyelerin şehirler için gerçekleştirecekleri enerji projelerinin hem yenilenebilir hem de temiz olmasını vurgulamaktır.

Bugün dünyada harcanan enerji miktarı, 2015-2017 arası dönem için yaklaşık 13 milyar ton petrol eşdeğeri (TEP) olarak tespit edilmiştir (British Petroleum, 2017: 9). Bu enerjinin büyük bir kısmı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’ne (OECD) üye ülkelere kullanılmaktadır. OECD ülkeleri ile birlikte Çin’in 2015-2017 arasındaki dönemde enerji tüketimi yaklaşık olarak 8 milyar TEP’i bulmaktadır (British Petroleum, 2017: 9). Dünya üzerinde Birleşmiş Milletlerce kabul edilen 195 ülke olduğu düşünülecek olursa, içlerinde Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya, Türkiye ve Çin’in de bulunduğu 36 adet ülke dünya enerjisinin yaklaşık %61’ini tüketmektedir.

Enerjiyi bu kadar fazla tüketen ülkeler, aynı zamanda dünyayı en çok kirleten ülkeler sıralamasında da yerlerini almışlardır. 2017 yılı İklim Değişikliği Performans Endeksi’ne göre en fazla karbondioksit salınımı gerçekleştiren ülkeler sıralamasında Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan, Japonya, Almanya ve Rusya ilk sırayı almıştır. Bu rapora göre Çin %16,98, Amerika Birleşik Devletleri %15,94, Hindistan %6,81, Japonya %4,38, Almanya %3,39 ve Rusya %3,18 oranlarla dünyadaki emisyon salınımının %50,68’ni gerçekleştiren ülkeler olmuşlardır (Burck, J., Marten F. ve Bals C., 2016: 34). Bu ülkelerin dünya nüfusunun yaklaşık %46’sını oluşturuyor olmaları, dünya üzerinde yaşayan insanların yarısından az bir kısmının daha çok enerji tüketip, çevreyi daha fazla kirlettiği sonucunu doğurmuştur. Ayrıca söz konusu bu ülkelerin emisyon salınımına karşı duyarlılıkları ve politikaları değerlendirildiğinde durum hiç de iç açıcı gözükmemektedir (Ek-1). Bu duruma ek olarak Kyoto Protokolü gibi bir takım uygulamalar sorunu çözmek yerine daha da tetiklemiştir. Söz konusu Protokol kapsamında gelişmekte olan ülkelere herhangi bir yükümlülük tanımlanmamıştır. Bu sebeple Çin ile birlikte dünyanın en büyük gaz salınımını yapan Amerika Birleşik Devletleri protokolden çekilmiştir (Demirci, 2013: 186).

Bütün bu olumsuzluklara rağmen dünyada bir takım gelişmeler yaşanmıştır. Enerjiye olan bağımlılık ve bu enerjinin kullanımıyla oluşan problemler ülkeleri alternatif kaynaklara yönlendirmiştir. Bunun sonucunda 2014 yılı itibarıyla yenilenebilir enerjinin toplam enerji

tüketimi içerisindeki payı %20'yi bulmuştur. 2015 yılı itibarıyla bu oran %23,7'ye ulaşmıştır. Bu oran 2020 yılı için %26 olarak tahmin edilmektedir. Bu veriler yenilenebilir enerji kavramı için umut verici olsa da temiz enerji konusunda hâlen yetersizdir. 2015 yılı için gerçekleştirilmiş %23,7'lik oranın %16,6'lık kısmı, baraj ve santral temelli hidroelektrik enerji kaynaklarından sağlanmaktadır (Karagöl ve Kavaz, 2017: 8).

Bu veriler ve uluslararası raporların ortaya çıkardığı sonuçlar, ülkelerin enerji kaynaklarına yönelik olarak yaptığı istekli ya da zorunlu değişikliklerin umut verici olsa da yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu sebeple Yavaş Şehirler örneğinde olduğu gibi ülke temelli değişim politikalarından çok şehir ve belediyeçilik temelli değişimler, temiz ve yenilenebilir enerjinin kullanımını arttırmada daha başarılı olacaktır.

3.2.2 Türkiye'nin enerji kaynakları açısından durumu

Türkiye, enerjisinin %70' lik kısmını dışa bağımlı bir şekilde elde etmektedir. Bu enerjinin büyük bir kısmını fosil yakıtlar gurubu oluşturmaktadır. 2016 yılı verileriyle elektrik enerjisi üretiminin yaklaşık %65'lik bir kısmı kömür ve doğalgaz üzerinden elde edilmiştir. Hidroelektrik ile sağlanan elektrik yaklaşık %26 seviyelerinde olmuştur. Rüzgar, jeotermal ve güneş enerjisinin payı ise %7,5 olarak gerçekleşmiştir (Karagöl ve Kavaz, 2017: 11).

Bugün enerjinin büyük bir kesimi fosil yakıt kaynaklı sağlanıyor olsa da özellikle son 15 yıllık dönemde Türkiye, alternatif kaynak yaratma konusunda büyük ilerleme kaydetmiştir (Karagöl ve Kavaz, 2017: 11). Elektrik enerjisinin temin edilmesi bakımından temiz ve yenilenebilir enerji kaynağı olan güneş, rüzgar ve jeotermal enerji alanlarına daha çok ağırlık verilmiştir. Türkiye'nin bu alanlarda gerçekleştirmiş olduğu kapasite artırımını Çizelge 2.1'de mevcuttur.

Çizelge 3.1. Yenilenebilir Enerji Alanında Yıllık Yatırım, Net Kapasite Arttırımı ve Biyoyakıt Üretiminde Dünyada İlk Beş Ülke (Karagöl ve Kavaz, 2017: 12)

YENİLENEBİLİR ENERJİ ALANINDA YILLIK YATIRIM, NET KAPASİTE ARTTIRIMI VE BİYOYAKIT ÜRETİMİNDE DÜNYADA İLK BEŞ ÜLKE					
Alan	1	2	3	4	5
Yenilenebilir Enerji ve Yakıtlara olan Yatırım	Çin	ABD	Japonya	Birleşik Krallık	Hindistan
Yenilenebilir Enerji ve Yakıtlara olan Birim GSYİH Başına Yatırımı	Moritanya	Honduras	Uruguay	Fas	Jamaika
Jeotermal Enerji Kapasite Artışı	Türkiye	ABD	Meksika	Kenya	Almanya/Japonya
Hidrolik Enerji Kapasite Artışı	Çin	Brezilya	Türkiye	Hindistan	Vietnam
Güneş Fotovoltaik Sistem Kapasite Artışı	Çin	Japonya	ABD	Birleşik Krallık	Hindistan
Yoğunlaştırılmış Güneş Enerjisi Sistemleri Kapasite Artışı	Fas	Güney Afrika	ABD	-	-
Güneş Kolektörü Kapasite Artışı	Çin	Türkiye	Brezilya	Hindistan	ABD
Rüzgar Enerjisi Kapasite Artışı	Çin	ABD	Almanya	Brezilya	Hindistan
Biyodizel Üretimi	ABD	Brezilya	Almanya	Arjantin	Fransa
Etanol Yakıt Üretimi	ABD	Brezilya	Çin	Kanada	Tayland

Çalışmanın birinci bölümünde yerel yönetim yapılarına yer verilmiş olan Amerika, Almanya ve Japonya'nın Çizelge 3.1.'de de görüldüğü üzere, hemen hemen her türlü alternatif enerji alanına ağırlık verdikleri görülmektedir. Türkiye için hidroelektrik ve jeotermal kaynaklara yönelim gözükse de, özellikle son yıllarda güneş enerjisi yönünde yapılan yatırımlar umut vermektedir. Türkiye mevcut verilerine göre Amerika, Almanya ve Japonya'nın gerisinde yer alıyor olsa da güneş haritaları incelendiğinde Türkiye'nin güneş enerjisi potansiyelinin bu üç ülkenin de oldukça ilerisinde olduğu görülmektedir (Ek-4).

Türkiye'nin 2014 yılında 40 MW olan güneş enerjisi güç kapasitesi 2016 yılında 830 MW seviyesine yükselmiştir. Türkiye'nin bu enerjiye daha çok ağırlık vermesi ve potansiyelinin tamamını kullanması halinde 2023 yılı için ülkenin tüm enerji ihtiyacı olarak öngörülen 500 bin MW'lık enerjiyi sadece güneş enerjisi ile karşılaması mümkün olacaktır (Karagöl ve Kavaz, 2017: 22).

Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülke olması sebebiyle Türkiye'nin rüzgar enerjisi potansiyeli de yüksektir. Özellikle Ege kıyıları başta olmak üzere kıyı şeridi, dağlar ve yüksek alanlar rüzgar açısından elverişli bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda yaklaşık 50 metre yükseklikte bulunan bölgelerde ve 300-800 W/m² arasında esen rüzgar için, Türkiye potansiyeli 131.756,40 MW'dır (Malkoç, 2007: 50). Rüzgar hızı Türkiye'de Eylül ve Ekim aylarında artmaya başlar, Kasım-Mart arası dönemde en yüksek değerine ulaşır (Malkoç, 2007: 50). Yaz aylarında güneşten daha çok yararlanılabilmesi sebebiyle yıllık maksimum katkıyı sağlayabilmek adına temiz ve yenilenebilir enerji olarak rüzgar ve güneş enerjisini birlikte kullanmak Türkiye için faydalı olacaktır.

Temiz ve yenilenebilir bir enerji olan biyokütle enerjisi ise hem dünyada hem de Türkiye'de yeni bir enerji çeşididir. Bu sebeple bu enerjinin kullanımında Türkiye henüz gerekli gelişimi gösterememiştir (Karagöl ve Kavaz, 2017: 25). T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verilerine göre Türkiye'nin yaklaşık 2 milyon TEP biyogaz üretimine elverişli biyokütle atık potansiyeli bulunmaktadır (İnternet: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı). Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı'na göre bu enerji türüne daha çok ağırlık verilmesi için bazı politikalar belirlenmiştir. Bugün ulaşım sektörünün enerji ihtiyacının tamamı petrol kaynaklı çözülüyor olsa da, hazırlanmış olan plan doğrultusunda sektöre biyokütle enerjisinin dahil olması için çalışmalar başlatılmıştır (T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Ulusal Eylem Planı, 2014: 18).

Temiz bir enerji olup olmadığı tartışma konusu olmakla birlikte Türkiye'nin hidroelektrik santrali ve nükleer santral için de yürüttüğü çalışmalar mevcuttur. Çizelge 3.2' de 2017 yılı için Uluslararası Hidroelektrik Enerjisi Kurumu'nun ülkeler bazında yayımlanmış olduğu sıralama yer almaktadır. Bu sıralamaya göre Türkiye, Güney ve Orta Asya ülkeleri, kapasite arttırımı bazında Hindistan ve Rusya'dan sonra dünya çapında 3. ülke olmuştur.

Çizelge 3.2. Hidroelektrik Kapasite Sıralaması (International Hydropower Association Hydropower Status Report, 2017: 64-80)

Hidroelektrik Enerjisi Kapasite Sıralaması	
Güney ve Orta Asya Grubu	Dünya Sıralaması
Ülke- Kapasite	Ülke- Kapasite
1 Hindistan – 51 975 (MW)	1 Çin – 331 110 (MW)
2 Rusya – 48 086 (MW)	2 Amerika – 102 485 (MW)
3 Türkiye – 26 249 (MW)	3 Brezilya – 98 015 (MW)
4 İran – 11 196 (MW)	4 Kanada – 79 323 (MW)
5 Pakistan – 7 320 (MW)	5 Hindistan – 51 975 (MW)
6 Tacikistan – 5 190 (MW)	6 Japonya – 49 905 (MW)
7 Kırgızistan – 3 091 (MW)	7 Rusya – 48 086 (MW)
8 Irak – 2 753 (MW)	8 Norveç – 31 626 (MW)
9 Kazakistan – 2 282 (MW)	9 Türkiye – 26 249 (MW)
10 Özbekistan – 1 731 (MW)	10 Fransa – 25 405 (MW)

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan eylem planı doğrultusunda Türkiye'nin 2023 yılına kadar olan enerji planları belirlenmiştir. Bu plan kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretiminde gerçekleşen ve gelecekte gerçekleşmesi planlanan tahmini durumu Çizelge 3.3'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.3. Türkiye Elektrik Üretimi 2013 Yılı Gerçekleşen ve 2023 Yılı Hedeflenen Elektrik Üretimi (T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Ulusal Eylem Planı, 2014: 18)

Türkiye Elektrik Üretimi 2013 Yılı Gerçekleşen ve 2023 Yılı Hedeflenen Elektrik Üretimi			
Enerji Türü	Elektrik Üretimi (GWh)		
	2013	2023	% Artış
Hidroelektrik	59 420	91 800	%54
Rüzgar	7 558	50 000	%562
Jeotermal	1 364	5 100	%274
Güneş	0	8 000	-
Biyokütle	1 171	4 533	%287

Türkiye Ulusal Eylem Planı, hedeflerle olduğu kadar ülke potansiyelini açığa çıkarma konusunda ortaya atılan politikalar açısından da önem taşımaktadır. Planın, “Hedeflere ulaşmaya yönelik önlemler / adımlar” başlıklı bölümünde yer alan politikalar aşağıdaki

şekilde derlenmiştir (T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Ulusal Eylem Planı, 2014: 26-64):

1. Rüzgar, güneş ve biyokütle enerjilerine kullanımın özendirilmesi ve yatırımcılara yönelik bu alanlarda teşvik sağlanması. Bu alanda kurulacak olan santrallerin elektrik üretiminin şebekeye dahil edilmesi.
2. 1 MW'a kadar lisans alma zorunluluğu olmaksızın elektrik üretimine izin verilmesi.
3. Elektrik üretiminde çöp gazı kullanmak isteyen şirketler için, belediyeler tarafından ihale ile kullanım hakkı verilmesi.
4. Üretilen fazla elektriğin satın alma yükümlülüğünün olması.
5. Türkiye'nin komşularıyla olan elektrik entegrasyonunun güçlendirilmesi.
6. Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü tarafından jeotermal sahaların aranma süreçlerinin desteklenmesi.
7. Yenilenebilir Enerji alanında projelerin finansal desteğini sağlayabilmek amacıyla; sabit fiyat ve finansal garanti sisteminin uygulanması ve yatırım teşvik programlarının arttırılması.
8. Yenilenebilir Enerji projelerinde TURSEFF ve MIDSEFF kredileri başta olmak üzere Dünya Bankası, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı gibi kurumlardan ek destek sağlanması.
9. Projelerde gecikmelerin önlenmesi amacıyla projelere yönelik lisans ve izin prosedürlerinin gözden geçirilmesi.
10. Yenilenebilir enerji santralleri için yeşil sertifika uygulamasının başlatılması.
11. Yenilenebilir Enerji Kooperatifçiliğinin hayata geçmesi.
12. Biyo-yakıt yükümlülüğünün getirilmesi ve biyo-yakıtlar için vergi muafiyeti sağlanması.
13. Biyokütle üretimi için tarım sektörü ile ortak hareket edilmesi.
14. Binalarda yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretimin teşvik edilmesi ve sıfır emisyonlu binaların oluşturulması.
15. Uluslararası işbirliği ve projelere yönelik çalışmaların arttırılması.
16. Uluslararası Enerji Verimliliği Eylem Planı başta olmak üzere enerji verimliliğine yönelik eğitim, proje ve faaliyetlerin geliştirilmesi.

3.2.3 Örnek şehirler ile Temiz ve Yenilenebilir Enerji projeleri

Bugün fosil kaynaklı yakıtlar dünya enerji ihtiyacının büyük bir kısmını karşılıyor olsa da, özellikle 2000’li yıllardan itibaren bu kaynaklara karşı, alternatif bir kaynak yaratma çalışmaları giderek hızlanmıştır. Bu alternatif kaynakların kıt kaynak olmaması, yani kendi kendini yenileyerek sonsuz ömre sahip olması, fosil yakıtlara karşı en önemli rekabet gücünü oluşturmuştur (Karagöl ve Kavaz, 2017: 8). Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımında ülkesel politikalar ön plana çıkıyor olmakla birlikte, Yavaş Şehirler örneğinde olduğu gibi şehirlerin gerçekleştirmiş olduğu ve gerçekleştireceği projeler büyük önem taşımaktadır. Zira, şehirlerin temiz enerji tüketen ve kendi enerjisini karşılayabilen bir konuma gelmesi, enerji yükümlülüğünde dışa bağımlılığı azaltan ve bu büyük yükü merkezi otoritenin üzerinden alan bir durum ortaya çıkaracaktır.

Dünyada temiz ve yenilenebilir enerjiyi gündelik yaşam ile uyumlu hâle getirmiş pek çok şehir bulunmaktadır. Özellikle bu alanda, çalışmanın birinci bölümünde yerel yönetim yapılanmasına ilişkin detaylı bilgiler de sunulmuş olan Amerika, Japonya, Almanya ve İngiltere örnek uygulamalar ve projelerle öne çıkan ülkeler olmuşlardır.

Alman ve Japon şehirleri, özellikle güneş enerjisi konusunda oldukça ilerlemiş örneklerle sahiptir. Almanya’nın Freiburg şehrinin Vauban ilçesi 5.500 kişinin yaşadığı bir alandır. Bu bölgede kurulmuş olan binalar, yaklaşık 170 adet güneş enerjisi ünitesi içermekte olup bölgenin tüm elektrik ve ısınma ihtiyacını karşılamaktadır. Hatta bu binaların ortaya çıkarmış olduğu enerji, ihtiyaçtan fazla olduğu için bu evler için “artı enerjili evler” terimi kullanılmaktadır (İnternet: Freiburg.de). Bockemünd-Köln yerleşkesinde bina yenileme çalışmaları sırasında da güneş enerjisi kullanımına önem verilmiştir. Bu sayede yenilenecek olan 33 binanın cephe, çatı ve balkon parapetlerine paneller yerleştirilmiştir. Binaların 126 kWh/m²’lik yıllık enerji gereksinimleri bu sayede %50’nin üzerinde azaltılarak 59 kWh/m²’ye düşürülmüştür. Benzer şekilde Gelsenkirchen-Bismark Güneş Yerleşkesi’nde sıra halinde inşa edilmiş olan 72 adet evin üzerine kurulu sistem ile güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Bu evlerin üzerine kurulu olan paneller ile toplanan enerjinin kullanılmayan kısmı şehir şebekesine verilmektedir (Kılıç, 2011: 4-6).

Güneş enerjisi ile binaları bir araya getiren bir diğer proje Japonya'nın Fujisawa Sürdürülebilir Şehir Projesidir (Resim 3.5.). Bu projenin temel finansörü Panasonic firması olmuştur. Panasonic firmasının ekonomik çözümler başlığı altında hayata geçen program ile sadece güneş enerjisinden ısı ve elektrik elde etmekle kalmamış; altyapı ve üstyapı konusunda da örnek bir model oluşturulmuştur. Fujisawa projesi kapsamında şehir 3 temel katmana bölünmüştür. Bu katmanlar güvenlik, sağlık, sosyal yaşam ve ulaşımın toplamından oluşan akıllı yaşam katmanı, yeşillendirme ve mekansallığa dayalı akıllı alan katmanı ve bilgi ile enerjinin paylaşımının gerçekleştirildiği altyapı katmanıdır. Bu katmanlar sayesinde şehir, yer altı yapılarından binalara, sosyal alanlardan hastanelere kadar kontrol altındadır. 1 000 kişinin yaşayacağı bu alan, yüksek teknolojik cihazlarla birlikte kendi enerjisinin üzerinde bir enerji üreteceği gibi aynı zamanda karbon salınımı ile doğaya verilen hasarın da büyük bir kısmını düşürecektir (İnternet: Fujisawasst).

Resim 3.5. Güneş Paneli Uygulaması, Fujisawa Sürdürülebilir Şehri
(İnternet: Fujisawasst)

Gerek Almanya gerek Japonya şehir örneklerinde görüldüğü üzere güneş enerjisi ile ilgili yatırımlar sadece bir panel teknolojisi ve enerji üretimi ile sınırlı kalmamış; çevreyi koruyan yaklaşımlarla desteklenen, şehir hayatına ve binalara adapte edilmiş, çok yönlü ve sürdürülebilir projeler hayata geçmiştir.

Güneş enerjisi alanında hayat bulan projeler ,Almanya ve Japonya kadar yaygın olmasa da Türkiye’de de değişik uygulamalar yapılmaktadır. Bu alanda en farklı projelerden birisi ise Gaziantep’te hayata geçmiştir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, dünyada henüz yeni yeni uygulanmaya başlamış “Smartflower” adı verilen sistemi ilk kullanan belediye olmuştur. Güneş enerjisinden elektrik üretmeyi sağlayan bu sistem görsel açıdan metal bir çiçeği andırmaktadır. Bu sayede mimari açıdan kullanılması da kolay olan bir sistemdir. Smartflower açılıp kapanma özelliği sayesinde kendisini temizleyebilmekte ve rüzgara karşı korumaya alabilmektedir (İnternet: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, yürütmekte olduğu “Akıllı Şehir” projesi kapsamında Gaziantep Masal Parkı’na 2 adet Smartflower yerleştirmiştir (Resim 3.6.). Bu sistem ile elde edilen elektrik, yine park içerisine konulmuş olan şarj üniteleri sayesinde engelli araçlar, tabletler ve cep telefonlarının şarj edilmesi için kullanılmaktadır.

Resim 3.6. Gaziantep Masal Park Smartflower Uygulaması (İnternet: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi)

Amerika Birleşik Devletleri'nin şehirleri ise biyokütle enerjisi alanında yapılan uygulamalarla öne çıkmaktadır. Bugün ABD, dünya petrolünün çok büyük bir kısmını kontrol etmesine rağmen özellikle biyoyakıt konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır. Bu alanda kendi ulusal sistemini kurmuş olan ülke, en büyük biyoetanol üreticisidir. Biyoetanol temelde mısır, buğday, şeker pancarı gibi maddelerin fermantasyonu ile üretilen bir yakıt olup bugün, Florida, Hawaii, Iowa, Kansas, Luisiana, Minnesota, Missouri, Montana, Oregon ve Washington'da benzine %15 biyoetanol katma zorunluluğu bulunmaktadır. Eyalet yasalarına göre bu oran bazı yerleşimlerde %20'ye kadar çıkmaktadır (Kapluhan, 2014 : 110).

Colorado Eyaletine bağlı Aspen kenti ise temiz ve yenilenebilir enerji konusunda daha farklı bir örnek teşkil etmektedir. Bu kent, 2004 yılında kendisine hedef olarak 2015 yılında %100 yenilenebilir enerjiye geçmeyi belirlemiştir. 2014 yılı sonunda şehir enerjisinin %26'sını %2 nükleer ve %24 fosil yakıtlarına bağımlı olarak karşılayacak hâle gelmiştir. Yaklaşık bir yıl sonra, 2015 yılı Ağustos ayında ise Aspen, enerjisinin tamamını yenilenebilir enerjiye geçirmiş olmakla kalmayıp Hidroelektrik enerjisini %47'den %46'ya düşürürken, rüzgar enerjisini %27'den %53'e çıkarmıştır. Şehir, kalan %1'lik enerjiyi ise toprak altında depolanmış biyogazlardan karşılamaktadır (İnternet: National Renewable Energy Laboratory). Ayrıca Burlington, Greensburg, Scituate kentleri de tamamı yenilenebilir enerji kaynaklı enerji kullanan şehirlerdir. Bu politika küçük yerleşim yerlerinde olduğu gibi büyük yerleşim alanlarının da programı olmuştur (İnternet: Edgylabs). Nüfusu yaklaşık 1.4 milyon olan San Diego şehri, 2035 yılında %100 yenilenebilir enerjiye geçmeyi planlamaktadır (İnternet: San Diego)

Dünyada rüzgar enerjisinin kullanımında ise ön plana çıkan ülke İngiltere'dir. Bu alanda yapılan çalışmalar bire bir şehir enerjisine katkı sağlayan çalışmalar olmayıp, daha çok bölgesel ya da birkaç büyük şehri kapsayan niteliktedir. İngiltere'nin kıyı kesimindeki bölgelerde deniz üzerine inşa edilmiş olan rüzgar çiftlikleri, bugün dünyanın en önemli rüzgar çiftlikleri arasında gösterilmektedir. Bu çiftlikler arasında London Array, The Greater Gabbard, The Dudgeon, Thanet, Gunfleet Sands, Lincs ve West of Duddon Sands gibi çiftlikler sağladıkları enerji büyüklüğü bakımından öncü tesisler olmuşlardır (İnternet: Government UK, c). 2017 yılı için sadece deniz üzerinden elde edilen 5 356 MW ile İngiltere deniz aşırı elektrik üretiminde ilk sırayı alan ülke olmuştur. Bu üretim, bölgelere ayrılmış olan alanlarda büyük enerji firmalarınca desteklenen belli başlı projeler doğrultusunda

gerçekleştirilmektedir. Bunlardan en önemlilerinden birisi olan London Array Projesi'nin (Resim 3.7.) 2015 yılı verileri ile sahip olduğu kapasite 630 MW olarak belirtilmiştir (Government UK, c). Sahilden yaklaşık 40 km uzaklıkta kurulmuş olan ve 67 adet rüzgar türbini ile faaliyet gösteren The Dudgeon Wind Farm ise 402 MW'lık kapasite ile çalışmaktadır. Bu kapasite İngiltere'de 410 000'den fazla evin elektrik enerjisini karşılamaktadır (İnternet: Dudgeon Offshore Wind).

Rüzgar enerjilerinin kullanımına ilişkin başarılı örneklerden birisi de Türkiye'de yer almaktadır. Türkiye'de rüzgar enerjisi kullanımına yönelik 2017 yılı için 152 adet aktif, 35 adet inşaatı devam eden proje bulunmaktadır. Türkiye'nin aktif projelerinden elde ettiği kapasite 6,106 MW olup, başlıca enerji sağlayan projeler Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın gibi batı şehirleri ve İstanbul üzerinde yer almaktadır (İnternet: Türkiye Rüzgar Santralleri Atlası 2017).

Resim 3.7. London Array Projesi Deniz Üzerindeki Rüzgar Türbinleri (İnternet: London Array Crown Estate)

İngiltere'nin sadece deniz üzerinde 5 300 MW'lık enerji potansiyeline sahip olması Türkiye'nin mevcut kapasitesinin yeterince iyi değerlendirilmediğini göstermektedir. Her ne kadar Türkiye bu alanda sadece kara ile bağlantılı kalmış olsa da geliştirmiş olduğu bir takım projelerle dünyaya örnek olabilmeyi başarmıştır.

İstanbul, Anadolu Adliyesi üzerinde yer alan rüzgar türbini projesi, bir binanın elektrik ihtiyacını rüzgar enerjisinden karşılama açısından ve bir başsavcı tarafından ortaya atılarak yapımı üstlenilen bir proje olması bakımından dünyada örnek bir projedir (Resim 3.8.). Eski Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı Fehmi Tosun, adliye binası üzerinde yer alan rüzgarın elverişli olduğunu tespit etmesi üzerine İstanbul Teknik Üniversitesi yetkilileri ile görüşmüş ve bu görüşmenin sonucunda gerekli sponsorların da sağlanmasıyla %100 yerli bir proje hayat bulmuştur. Bu projenin sonunda adliye binasının üzerinde 14 KW'lık bir güç üretimi sağlanmıştır (İnternet: Dünya Eknomi Gazetesi).

Resim 3.8. Anadolu Adliyesi Üzerinde Yer Alan Rüzgar Türbinleri (İnternet: Anadolu Ajansı)

3.2.4 Temiz ve Yenilenebilir Enerji alanında İller Bankası

İller Bankası A.Ş.'nin yürütmekte olduğu faaliyetlere bakıldığında gerek enerji konusunda gerekse son dönemlerde daha çok önem kazanan temiz ve yenilenebilir enerjiler alanında çalışmaları mevcuttur. Bankanın bu alanda yapmış olduğu faaliyetleri iki farklı sınıfta incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi, banka içi faaliyetler çerçevesinde tanımlanmış olan enerji projelerine verilen teknik destek ve finansal kredilerdir. Bu kapsamda İller Bankası; güneş, rüzgar, hidroelektrik, ısı transferi ve biyokütle yoluyla her türlü elektrik üretimini teknik ve finansal olarak desteklemektedir (İller Bankası A.Ş., 2017: 39).

2016 yılında İller Bankası A.Ş. tarafından yenilenebilir enerji sektörüne yönelik büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerine 2 789 195 TL'lik harcama yapılmıştır. (İller Bankası A.Ş., 2017: 165).

Proje ve finansal desteklemeler kapsamında, çöp gazı kullanılarak elektrik üretimine imkân sağlayan Zonguldak-Ereğli çöp gazı tesisi örnek olarak verilebilir. Proje kapsamında şu anda 1,2 MW'lık motorlardan oluşan iki ünite ile evsel atıklardan metan gazı üretilmesi yoluyla elektrik sağlanmaktadır (Çelebi, 2017:93). Ayrıca Erzurum ili için de 2008 yılında katı atık depolama sahası açılmış olup, bu alan üzerinde çöp gazından elektrik üretimi için gerekli olan incelemeler başlatılmıştır (Çelebi, 2017:94).

Güneş enerjisi santrallerine yönelik olarak Edirne Lalapaşa ve Süloğlu Belediyeleri'nin başvuruları üzerine, etüd çalışmaları İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmıştır. Bu projelerin tamamlanması sonucunda bölgede bulunan sokak aydınlatmalarının bu enerji ile çalışması öngörülmüştür. Bayburt bölgesine yapılacak santral için ise gerekli ön çalışmalar tamamlanmış olup, İller Bankası Trabzon Bölge Müdürlüğü kapsamında proje tamamlanmıştır (Resim 3.9.). 2017 yılında tamamlanmış olan santralin maliyeti 14 Milyon TL'dir (İnternet: Bayburt Manşet).

Resim 3.9. Bayburt Güneş Enerji Santrali (İnternet: Bayburt Belediyesi)

İller Bankası, kurumsal yükümlülükleri ve hizmet anlayışı gereğince belediyelere tüm altyapı ve üstyapı uygulamalarına olduğu gibi enerji alanında da gerçekleştirilen projelerle hizmet vermektedir. Ancak, İller Bankası'nın gerçekleştirdiği faaliyetler sadece kurumsal bir yükümlülükle sınırlı kalmamıştır. Banka, kendi bünyesi kapsamında yaptığı çalışmalarla da temiz ve yenilenebilir enerji alanına katkı sağlamış ve İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne ait olan hizmet binası ülke çapında bir örnek olmayı başarmıştır (Resim 2.10). 2015 yılında yapımı tamamlanmış olan bina Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğince “Avrasya İnşaat ve Mimarlık Üniversiteleri Proje Festivalleri” kapsamında “Mühendislik Özel Ödülü”nü almayı başarmıştır (İnternet: İller Bankası Haberler). Örnek bir proje olarak tasarlanan bina, toprakla ısı transferi gerçekleştirerek enerji tasarrufu sağladığı gibi güneş enerjisi ile kendi elektrik üretimini sağlamaktadır. Binanın çatı katı üzerinde 420 m²'lik bir alana kurulmuş olan 256 adet solar modüller ile güneş enerjisi üretilmektedir. Yapılan tahminlerde binanın yıllık 62 MW'lık üretim yapacağı öngörülmüştür (Ekinler Eurosol Enerji A.Ş., 2014: 4). 2016 yılı bina enerji verilerine göre banka yaklaşık 61,8 MW'lık üretimle tahmini değeri yakalamıştır. Bu üretim değeri, Avrupa bina giydirme

projelerine kıyasla küçük bir miktarda kalıyor olsa da, Türkiye çapında bir örnek model olarak uygulanması ve yapılması planlanan diğer bölge müdürlükleri için de düşünülüyor olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bina, güneş enerjisinden kazandığı enerjinin yanı sıra 2016 yılında toprak hattından yaklaşık olarak 324 MW'lık enerji kazanımı yapmıştır. Ayrıca gri su sistemi denilen ve kullanılan suyun arıtılarak bahçe alanlarına sulama suyu olarak verilmesini sağlayan sistem kapsamında yıllık 1446 m³ kazanım sağlanmıştır (İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü, 2017).

Resim 3.10. İller Bankası A.Ş. İstanbul Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası
(İnternet: Arkiv)

Şehirler bazında gerçekleştirilen projelerin dışında, gerek İller Bankası'nın gerçekleştirmiş olduğu hizmet projesi gerek Anadolu Adliye binasında gerçekleştirilmiş olan rüzgar projesi gibi projeler Türkiye açısından büyük birer örnek olmuşlardır. Bu alanda Türkiye'de ortaya çıkan ilk uygulamaların, özel sektör yerine kamu sektöründe gerçekleştirilmiş olması da dikkate değer bir husus olmuştur. Söz konusu projelerin giderek yaygınlaştırılması ve kamu binaları dışında yer alan binalarda da değişik uygulamalara gidilmesi bina, şehir ve ülke geleceğine katkı açısından önemlidir. Bu alanda özellikle belediyeler ve toplu konut yapımını üstlenmiş kurumlar daha çok, proje ve finansal açıdan desteklenmelidir. Ayrıca okul binası, adliye binası, belediye binası ya da sosyal alan projeleri gibi belli başlı projelerin çıkarılacak olan kanunlarla güneş, rüzgar ve biyokütle üzerinden

enerji üretimini destekler nitelikte yapılması Türkiye'nin geleceği açısından faydalı olacaktır. İller Bankası, mevcut yapısı itibarıyla başta belediyeler olmak üzere tüm kamusal alana gerekli teknik ve mali desteği sağlayabilecek yapıdadır.

3.3. En İyi Değer Yöntemi (Best Value)

Gelişen dünyada hizmet ve iş alanlarının gelişmesi, kapitalizmin dünya üzerinde yaygınlaşması ve bu yaygınlaşmanın sonucunda küresel ölçekli firmaların ortaya çıkması pek çok değişikliğe neden olmuştur. Bu değişikliklerin başında da devlet ile özel sektörün mal ve hizmet üretimi alanındaki farklılıklarının sona ermesi gelmektedir. Bugün, üretilen hizmetin kimin tarafından en iyi ve en ucuza üretileceği sorusu insanlar tarafından sorgulanır olmuştur. Devletler, eski dünyada tekel oldukları üretim alanlarını kaybederken firmalar bu alanlara girmeye başlamış ve sadece üretim kalitesi ile değil, düşük fiyat politikalarıyla da devlete rakip olmuşlardır.

Günümüzde hâlen, siyasal ve ekonomik sistemleri fark etmeksizin hemen hemen tüm ülkelerde ortaya çıkan; düşük maliyet, en iyi ürün, en iyi hizmet, hızlı çözüm ve yüksek verimlilik gibi sorunlara çözüm aranmaktadır. Mal ve hizmet sunumunda merkezi yönetime oranla halkla daha çok karşı karşıya olan yerel yönetimler için ise bu sorunlar daha büyük önem taşımaktadır. Yerel hizmetlerin beklenen standartlarda ve özel sektör düzeyinde sunulması, yerel yönetimler için klasik belediyecilik anlayışının dışında bir anlayışı zorunlu tutmuştur. Alternatif Belediyecilik anlayışının altında incelenen ve ilk olarak İngiltere'de ortaya çıkan "En İyi Değer Kavramı" değer ile maliyet arasındaki ilişkiden yola çıkarak yerel yönetimlerin sunmuş olduğu hizmetleri iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Bu iyileştirme süreci de sıkı bir denetim ve performans ölçümü sistemi ile sağlanmaktadır (Çetin, 2008: 47-49).

3.3.1. İngiltere'de En İyi Değer Yöntemi

İngiltere'de yerel yönetimlerin geleneksel yapısı diğer Avrupa toplumlarından farklı olmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde de belirtildiği üzere İngiltere'de kamu düzeninin temellini oluşturan ve yönetim şeklini tüm hatlarıyla ortaya koyan bir anayasal çerçeve bulunmamaktadır. Bu durum İngiliz şehirlerindeki yönetimi, merkezi yönetimin bir uzantısı haline getirmiştir (Özel ve Eren, 2012: 1388).

Bütçe bakımından ve yasal bakımdan merkeze karşı bağı olan yerel yönetimler, sundukları hizmetler açısından sıkı bir denetime tabi olmuşlardır. İngiliz yerel yönetim birimleri, merkezi yönetimin baskısı altında kalırken aynı zamanda halkın taleplerini karşılamada da zorluk çekmektedir. Bu sebeple sunulan hizmetleri daha iyi hâle getirmek için serbest piyasa mantığına dayalı bir kamu sistemi oluşturulmuştur. “Zorunlu Rekabetçi Piyasa” (Compulsory Competitive Tendering) adı verilen bu yapı beklenen sonucu vermemiş, rekabet bir araç olmaktan çıkmış, bürokrasi artarken, hizmet kalitesi ve etkinlik düşmüştür (Çetin, 2008, 47-49).

Özellikle 1980’li yıllarda yerel yönetimlerin kalitesiz ve pahalı hizmet sunmaları eleştiri konusu olmuştur. Bu durum, yönetim yapısının tekrar elden geçirilerek düzeltilmesi ve 80’li yıllara kadar özel sektöre devredilmeye çalışılmış olan hizmetlerin etkin, verimli ve uygun maliyetlerle sunulmasını zorunlu kılmıştır (Ekici, 2004: 37). Sonuç olarak ortaya, İngiltere’de yerel yönetimlerin modernleşmesini sağlayan, kamu parasının en iyi şekilde kullanılarak belirlenmiş hedeflere ulaşmayı öngören bir sistem olan “En İyi Değer” sistemi çıkmıştır. Bu sistem, hükümet tarafından Beyaz Kitap adıyla yasalaşmış ve 1 Nisan 2000 tarihi itibarıyla tüm yerel yönetimlerce uygulamaya alınmıştır (Ekici, 2004: 38).

Bu uygulama sadece yerel yönetimlerle de sınırlı kalmamış, İngiltere’de bütün kamu hizmetlerinde uygulanmaya başlanmıştır. Sistemin işlevselliği için servis gözden geçirme mekanizması oluşturulmuştur. Bu mekanizma kapsamında yerel otoritelerce sunulan hizmetin kalitesi ve maliyeti ile ilgili halkın görüşünü alma zorunluluğu getirilmiştir. Bu mekanizma ile yönetim hizmetlerinin iyileştirilmesi ve bu iyileştirmenin sürekliliği eş anlı olarak sağlanmıştır (Çetin, 2008: 49).

En İyi Değer Yöntemi’nin değerlendirilmesi süreci dört aşamada yapılmaktadır. Bu aşamalar:

Sorgulama: Hizmetin neden verildiği ve veriliş biçiminin ortaya konulması,

Karşılaştırma: Hizmeti veren diğer kuruluşların performans düzeyinin saptanması,

Danışma: Hizmetten yararlanan kesimin görüşlerinin alınması,

Rekabet: Performansı arttırmak amacıyla hizmeti verenler arasında rekabet oluşturulması,

şeklinde tanımlanmıştır (Çetin, 2008: 50). Bu dört madde kapsamında özellikle rekabet konusu dikkat çekicidir. İngiltere’de kamu hizmetlerinde “Zorunlu Rekabetçi Piyasa” tarzından vazgeçilmiş olmasına rağmen, rekabet kavramı kullanılmaya devam edilmiştir. Burada amaç, rekabeti bir araç olarak kullanmayı başararak zorunlu rekabetçi piyasa yerine gönüllü rekabetçi piyasayı kullanmaktır. Böylece farklı kuruluşlarla çalışacak olan yerel yönetimlerin cesaretlendirildiği bir sistem ortaya çıkmıştır (Çetin, 2008: 50).

En İyi Değer Yöntemi sürecinde performans değerlendirmeleri; performans planı, hizmetlerin gözden geçirilmesi, performans hedefleri, performans standartları ve performans göstergelerini kapsayan bir sürecin sonucunda gerçekleşmektedir (Ekici, 2004: 43-45). Bu sürecin başında İngiltere’de yönetimler yıllık performans planlarını hazırlamaktadırlar. Bu plan, temelde kurumların geçmişte yaptıkları ve gelecekte yapacakları hizmeti karşılaştırarak halka ne kadar iyi sunduklarının bir göstergesidir (Ekici, 2004: 43-45). Yıllık planların oluşturulmasından sonra her beş yılda bir, dört temel değerlendirme aracına göre (Sorgulama, Karşılaştırma, Danışma ve Rekabet) faaliyetlerin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu süreç, hizmetlerin gözden geçirilme sürecidir. Bu sayede bir hizmetin nasıl ve neden yapıldığı açıklanıp gereksiz hizmetlerin sona ermesi sağlanmaktadır (Ekici, 2004: 43-45).

İngiltere’de hükümet, yerel yönetimlerden performans hedeflerini oluşturmasını istemektedir. Oluşturulan performans hedefleri ile halka, sunulan hizmetteki performansın gerçekçi ve kalıcı bir şekilde nasıl arttırılacağı gösterilmektedir. Bu hedefler için öngörülen süre bir ile beş yıl arasındadır. Ayrıca yerel otoriteler tarafından sunulacak olan hizmetlerin kabul edilebilir en düşük seviyesinin de belirlenmesi gerekmektedir. Bu standartlar, gelişmeyi teşvik edici bir nitelikte olmalı ve hizmet için kalite ile maliyet gibi kavramları karşılayabilecek düzeyde saptanmış olmalıdır (Ekici, 2004: 43-45).

Yerel yönetimlerin performans ölçümü ise performans göstergeleri aracılığı ile yapılmaktadır. Performans göstergeleri sayesinde yönetimlerin gerçekleştirdiği hizmetlerde ne derece etkin ve etkili olduğu anlaşılmaktadır. Burada etkinlik kavramı ile verilen hizmetin o hizmetin tanımına ne derece benzer olduğu, etkililik kavramı ile ise yönetimin hedeflere

ulaşmada doğru hizmetleri sunup sunmadığı kastedilmektedir (Çetin, 2008: 51-54). Bu sayede En İyi Değer Yöntemi uygulamasındaki yönetimlerin sergilemiş oldukları başarı ve hedefler, somut ve ölçülebilen bir hâle getirilmiştir.

3.3.2. En İyi Değer Yöntemi'nde denetim ve teftiş mekanizması

Merkezi yönetimin yönetimde ağır bastığı İngiliz yönetim sisteminde denetim ve teftiş mekanizması sistemin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. İngiltere ve Galler'de yerel yönetimlerin denetimini yapan denetçileri gerek atamak gerekse çalışmalarını düzene sokmak amacıyla 1983 yılında Denetim Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon, İngiltere'de uygulanan sistem ve yöntemlere bakmaksızın görev yapmıştır. 2000 yılında çıkarılan yasa neticesinde komisyon, En İyi Değer için denetim yapma yetkisini kazanmıştır (Ekici, 2004: 50). Ancak Denetim Komisyonu bütün bir sistemden sorumlu olan yegane kurum değildir.

Kamu yönetiminde mevcut kontrol sistemi, denetim ve teftiş olarak iki gruba ayrılmıştır. Bu gruplardan denetim daha çok mali odaklı çalışırken, teftiş birimi standartlara uyulup uyulmadığını kontrol etmektedir. 1999 tarihli Yerel Yönetim Yasası kapsamında Denetim Komisyonu, En İyi Değer Yöntemi'nde yerel yönetimleri ve kütüphane, ulaşım, eğlence gibi belli alanları denetlemekle görevlendirilmiştir. Bu alanların dışında kalan alanlara ise diğer teftiş kurumları bakmaktadır (Çetin, 2008: 56). Denetim Komisyonu tarafından yapılan denetimlerde temel ölçüt hizmetlerin sunumunda etkinlik, verimlilik ve tutumluluktur (Ekici, 2004: 54).

Standart bir denetim sürecinde ilk ayağı Bağımsız Bölge Denetçileri oluşturur. Bu denetçiler performans planlarının yasalara uygun hazırlanıp hazırlanmadığını, sisteme uygunluğunu ve En İyi Değer performans yönetimi çerçevesinde tanımlanmış olan kurallara uyup uymadığını denetler. Denetçilerin bu ölçütlere bakarak hazırlayacakları raporlar Denetim Komisyonu'na havale edilir. Rapor sonucunun olumsuz olması ve yasalara uygun olmaması halinde ise konuya merkezi yönetim dahil olur. Yerel yönetimler ile merkez arasında imzalanmış protokol kapsamında, denetimden geçememiş yönetimlere merkezin doğrudan müdahale etme hakkı vardır (Çetin, 2008: 54).

Bu protokol gereğince merkezi yönetime ait ilgili bakanlık, rapordaki başarısızlığın ölçütüne göre düzeltme ve geliştirme yapması için yerel yönetimlere fırsat sağlamaktadır.

Ancak raporlarda belirtilen başarısızlığın önemli ölçüde veya acil müdahaleyi gerektireceği durumlarda merkeze bağlı bakanlık doğrudan gerekli işlemleri yapacaktır (Ekici, 2004: 58).

Merkeze, sisteme doğrudan yetki hakkı verecek kadar kapsamlı ve sıkı bir denetim yetkisi verilmesi, sistem için seçilecek olan denetçilerin de önemini arttırmaktadır. Bu bakımdan denetçilerin seçilmesi ve işlerini olabildiğince tarafsız ve doğru bir şekilde yapmaları gerekmektedir. Bu sebeple Denetim Komisyonu tarafından denetçilere sıkı bir kontrol uygulanmaktadır. Denetçilerin denetim mektuplarını zamanında düzenleyip düzenlemediği ve düzenlenen raporların içeriği komisyonca kontrol edilmektedir. Ayrıca denetçilerin çalışmaları ile ilgili, denetleme yapılan kurumlardan da bilgi alınmaktadır. Denetçiler rotasyona tabi tutularak kurumlarla yakınlık kurulması ve incelemelerde alışkanlık kazanılması önlenmektedir. Bu kapsamda tayin edilen her denetçinin 7 yılda bir değiştirilmesi söz konusudur. Denetçilerin ve denetçilere ait firmaların, denetlenen kurumlarla iş yapması da yasaklanmıştır (Ekici, 2004: 52-54).

3.3.3. En İyi Değer Yöntemi ve Verimlilik

Dünya üzerinde yönetim bilimine ait farklı terminolojilerin bulunması sürekli bir anlam karışıklığı yaratmaktadır. Birbirinden farklı anlamlar taşımalarına rağmen etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik gibi kavramlar sıklıkla birbiri yerine kullanılmaktadır. Benzer bir durum bu çalışmanın konusu olan En İyi Değer yöntemi için de mevcuttur. Özellikle içeriği gereğince Verimlilik ve En İyi Değer yöntemi birbirine yakın anlamlar taşımaktadır. Bu sebeple İngiltere’de başarılı olarak uygulanan En İyi Değer Yöntemi ile Amerikan kamu yönetiminde temel alınan Verimlilik kavramlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, çalışmanın içeriği ve En İyi Değer Yönteminin Türkiye açısından incelenmesi hususunda katkı sağlayıcı olacaktır.

ABD, kuruluş temellerini Avrupa’dan taşınan bilgi ve birikime dayandırmaktadır (Zengin, 2011: 44). Bu sayede baştan kurulan ve en temelinde verimlilik olan bir yapı söz konusudur. İngiltere ise tarih boyu yaşadığı deneyimlere dayanarak sistemsel değişikliklerle bir ilerleme içerisinde olmuştur. Bu bakımdan En İyi Değer Yöntemi, verimliliğin aksine, yerel yönetimlerde ortaya çıkan bozulmanın bir sonucu olarak sistemsel bir iyileştirme olarak ortaya çıkmıştır.

Kamu yönetimi alanında, gerek sistemin oluşturulma biçimi gerekse uygulama farklılıkları açısından İngiltere kısmen Avrupa'dan ayrılmaktadır. Amerika ise tamamen İngiltere ve Avrupa'dan ayrılmış bir haldedir. Bu temel fark ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluş felsefesinde ortaya çıkmıştır. Amerikan kamu yönetim sistemi Avrupa aksine şehir temelli kurulmuştur. Şehir bazlı başlayan bu hareket daha sonra ulusal bir boyut kazanarak kamu yönetiminde ABD'nin kültürünü belirlemiştir (Zengin, 2011: 45). Bu sebeple Verimlilik, sistem içerisinde yerelden çıkıp merkeze doğru aktarılan bir araçken, En İyi Değer İngiltere'de merkezi yönetimin başlatıp yerel yönetimler üzerinde uyguladığı bir sistem olmuştur.

İngiltere'de ortaya çıkan ve kamu yönetimine farklı bir anlam kazandıran "En İyi Değer Yöntemi" temel olarak dengeli bir maliyeti, sıkı denetimi, halkın katılımını ve hizmet kalitesinin yükseltilmesini kapsayan bir modeldir. Bu model İngiltere'de başlı başına yerel yönetim sistemini oluşturmaktadır (Ekici, 2004: 38).

Verimlilik ise Amerika yönetim tarihinde bir sistem değil, daha çok sistem içerisinde kullanılan bir araçtır. Bu sebeple En İyi Değer Yöntemi'nin aksine Verimlilik tek bir tanımla sınırlı kalmamaktadır. Verimlilik, Amerika'da yönetim alanının merkezinde yer almakta olup, yönetici mekanizmanın ulaşmak istediği hedeflere giden en iyi yol olarak tanımlanmıştır. (Zengin, 2011: 45). Bu sebeple Verimlilik, kamuda uygulanması gereken bir demokrasi aracı, ahlaki bir değer ve iktisadi bir hareket olmak üzere üç ayrı anlamı kapsamaktadır (Zengin, 2011: 46-47).

Demokrasi aracı olarak öngörülen Verimlilik, Dwight Waldo tarafından tanımlanmıştır. Waldo'ya göre hükümetin verimli çalışması demokrasinin gelişmesinde de faydalı olacaktır. Ahlaki değer olarak öngörülen Verimlilik ise Protestan inancı doğrultusunda iyilik kavramıyla ilişkilendirilmiştir. New York Belediyesi Araştırma Başkanı W.H. Allen verimli olmanın, iyi olmaktan daha zor olduğunu belirtmiştir. Bu anlayış, iyi olmak ile verimli olmak arasında bir bağ kurmuş, belediye hizmetlerinde de iyi olmak ile verimli olmayı bir araya getirmiştir (Zengin, 2011: 46-47).

Verimliliğin ABD kamu yönetimindeki iktisadi anlamı ise Türkiye'de ve Avrupa'da kullanılan anlamına benzer bir anlam taşımaktadır. Özellikle 1. Dünya Savaşı'ndan sonra

ABD’de önemli bir hareket haline dönüşen Verimlilik, harcamaların azalması, maliyetlerin düşmesi ve vergi yükünün azalması olarak tanımlanmaktadır. Ancak bazı düşünürler tarafından bu kavram sadece maliyet, vergi ve harcama gibi iktisadi terimlerle sınırlı kalmamaktadır. Vatandaşların daha az hastalanması ve çocukların hayata doğru hazırlanması gibi kavramlar da iktisadi verimliliğin içerisinde yer almaktadır (Zengin, 2011: 48).

Bu üç tanım sonucunda görüldüğü üzere Verimlilik gibi tek bir kavram demokrasi, ahlak ve ekonomi gibi farklı içerikleri bir arada yansıtmaktadır. En İyi Değer kavramında ise halkın yönetime katılmasını teşvik edici uygulamalar söz konusu olsa da, doğrudan doğruya demokrasi ile ilişkili bir durum bulunmamaktadır. En İyi Değer Yöntemi, daha çok merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında kalan bir kavram olarak kalmış ve odak noktasına performans kavramını almıştır.

3.3.4. En İyi Değer Yöntemi’nin Türkiye ve İller Bankası açısından uygulanabilirliği

Türkiye yerel yönetim sistemi, kökeni Osmanlı İmparatorluğu’na kadar dayanan bir tecrübe ile ortaya çıkmış, 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile hukuki statüsüne kavuşmuş ve son olarak 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile gelişimini sürdürmüştür (Çiçek, 2014: 53-64). 1980’li yıllar ve sonrasında zamanın ihtiyaçlarına göre kanunlar güncellenmiş ya da yenilenmiş, 2000’li yıllara gelinmesiyle Türkiye’de yerel yönetim sistemi ve belediyeçilik anlayışı yapısal ve hukuksal olarak pek çok açıdan değişikliğe uğramıştır. Dünya üzerinde yaşanan ekonomik ve siyasi değişimler, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar, kamu sektörünün hizmet alanındaki rolünün sorgulanması gibi gelişmeler kaçınılmaz olarak Türkiye’de de değişikliklere neden olmuştur (Sakal, 2000: 119-140).

Yaşanılan değişikliklere rağmen Türkiye’de yerel yönetimlerin ve özellikle de belediyelerin mevcut durumu pek çok açıdan sorgulanır olmuştur. Akademik çevreler başta olmak üzere, siyasi partiler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel medya kanalları ve sosyal platformlarda yerel hizmetlere ve belediyelere yönelik hemen her gün farklı eleştiriler gelmektedir. Yerel yönetim sisteminin model ve ölçek sorunu, merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki etkisi, belediyelerin özerkliği, yerel yönetimlerin demokrasiye olan

katkısı, verilen hizmetlerin niteliği, hizmetin kamu ya da özel sektör tarafından görülmesi gibi pek çok soru bu çevreler tarafından sorgulanmaktadır (Sakal, 2000: 119-140).

Bu tartışmalara ek olarak, 2000’li yıllardan sonra özellikle küreselleşmenin de etkisiyle Türkiye’de müşteri-vatandaş algısına dayalı yeni bir anlayış ortaya çıkmıştır. Bu anlayış ise kaçınılmaz olarak yerel yönetimlerin sunmuş olduğu hizmetlerin, bu hizmetlerin kalitesinin, hizmetlerin sunumunda sergilenen performansın ve maliyetin sorgulanmasına neden olmuştur (Henden ve Henden, 2005: 49-50). Türkiye ile benzer dönemde benzer sorgulamaları yaşayan İngiltere çözüm olarak yerel yönetim sistemine En İyi Değer Yöntemi’ni uygulayarak bulmuştur. Öte yandan yine küreselleşmenin etkisi ve dünya üzerinde ABD’nin rol modelliğinin artması, Türkiye’de özel sektörde ve kamu yönetiminde verimlilik kavramını ön plana çıkarmıştır (Sakal, 2000: 119-140).

Türkiye’nin tarihsel ve stratejik olarak yakınlığı ile demokratik bir ülke olduğu göz önünde bulundurulduğunda modern yerel yönetim sisteminin şekillenmesinde örnek alacağı modelin Amerikan tarzı bir verimlilik modeli olması beklenmektedir. Ancak bugün Türkiye’de hakim olan kamu anlayışı düşünüldüğünde İngiltere’de uygulanmakta olan En İyi Değer Yöntemi’nin de Türk yerel yönetim yapısı içerisinde başarıyla uygulanabileceği açıktır.

İngiltere’de merkezi yönetim, yerel yönetim üzerinde oldukça etkilidir (Özel ve Eren, 2012: 1388). Türkiye için yerel yönetimin özerkliği bakımından çıkarılan yasalarla ilerleme kaydedilse de, temelde merkeze bağlı ve merkezi otoritenin kararları çerçevesinde hareket eden bir yapı söz konusudur (Sakal, 2000: 119-140). İngiltere, merkezi yönetimin aldığı karar neticesinde kısa bir sürede En İyi Değer Yöntemini ülke çapında uygulamıştır. Benzer şekilde merkezden yerele doğru uygulanacak olan bir model, İngiltere’de olduğu gibi Türkiye’nin de hızla adapte olabileceği bir modeldir.

İngiltere’de hükümet, yerel yönetimlerden performans hedeflerini oluşturmasını istemektedir. Böylece yerel yönetimler halka, sunulan hizmetteki performansı gerçekçi ve kalıcı bir şekilde göstermektedir (Ekici, 2004: 43-45). Performans hedefleri, bu yönüyle bir yandan halka hesap verme aracı olurken diğer yandan gelecekte ulaşılması amaçlanan hedefleri gösteren bir rehber niteliğindedir. Türkiye’de ise bu uygulamanın karşılığı bütçe sürecidir. Bütçe sürecinin ilk ayağı olan Orta Vadeli Program, kamu kurumlarının üç yıl

boyunca gerçekleştirecekleri hizmetleri göstermektedir. Bu hizmetlerin hangi ödenekle gerçekleştirileceği ise Orta Vadeli Mali Plan kapsamında belirlenmiştir (İnternet: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü). Ancak bütçeleme sisteminde En İyi Değer Yöntemi'nde olduğu gibi halka yönelik bir hesap verme fonksiyonu bulunmamaktadır. Halk, bütçe sürecinde genellikle televizyon üzerinde ve Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Vatandaş Bütçe Rehberi ile bilgi sahibi olmaktadır (İnternet: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü). Bütçe sürecinde ortaya konulan hedefler, kısa sürede hazırlanmış ve çok fazla bilgi içermekte olduğundan halk tarafından takibi kolay yapılamamaktadır. En İyi Değer sisteminde ise halk doğrudan doğruya sistemin bir parçası olup, hedeflerin saptanmasında olduğu kadar izleyen süreç içerisinde yerel yönetimlerin denetlenmesinde de yer almaktadır. Bu yönüyle sistem, Türkiye'de tartışma konusu olan halkın yerel yönetime katılımını teşvik konusunda da bir katkı sağlamaktadır.

En İyi Değer Yöntemi, kamu hizmetlerinin tasarlanmasında kurumsal ölçütlerden çok halkın önceliklerinin ve isteklerinin dikkate alınmasını benimsemiştir. Bu kapsamda sistem, temel ihtiyaçları ön plana çıkarırken gereksiz hizmetlerin ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır (Çetin, 2008: 49). Türk yerel yönetim sistemi içerisinde ise talep toplama sistemi tamamen dağınık bir haldedir. Güvenlik, eğitim ve sağlık alanlarında temel olarak bir talep toplama sistemi bulunmamakta, bu hizmetler merkezi otoritenin kararları doğrultusunda şekillenmektedir. Yerele yönelik hizmetlerde ise talep toplama, belediyelerin karar mercilerine bırakılmış bir haldedir. Bu yetki genellikle park yapımı, ulaşım araçlarının dış cephe kaplamaları gibi uygulamalarda anket ve oylama yoluyla halka devredilmektedir. En İyi Değer Yöntemi, sistemin doğal bir mekanizması olarak merkezi otorite, yerel yönetim ve halkı bir araya getirdiğinden ortaya birbirine bağımlı bir karar mekanizması çıkartmaktadır. Böylece ihtiyaç duyulan hizmetlerin saptanmasında keyfi uygulamalar azalacaktır. Ayrıca pek çok belediye için bugün önemli bir sorun niteliği taşıyan, halkın ihtiyaç duymadığı projelerin üretilmesi son bulacaktır.

En İyi Değer sistemi, yerel yönetim sistemleri arasında ortaya çıkan en son sistemlerden biridir. Çağın ihtiyaçlarını ve artan kamu hizmetlerini karşılamaya yönelik uygulamaları da dikkate alan, sürdürülebilirlik ilkesini prensip edinmiş olan bu sistem, İngiltere'de 2000 yılından beri uygulanmakta ve başarılı sonuçlar alınmaktadır (Ekici, 2004: 52-54). Bu sebeple En İyi Değer Yöntemi, Türkiye için sonuçları öngörülebilir bir sistemdir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin ve kamu kesiminin hizmet kalitesini arttırmak amacıyla doğrudan doğruya bu sisteminin uygulanması veya bu sisteme benzer bir şekilde Türkiye’nin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni bir sistem oluşturulması mümkündür.

Bugün Türkiye’de yönetim alanının en büyük sorunlarından biri kalıcı olmayan sistem değişiklikleridir. Deneme yanılma yönteminin hakim olduğu ve hemen hemen her yeni yasa ile yönetim alanında bir değişiklik yapılması yönetim sürecini olumsuz etkilemektedir. En İyi Değer Yöntemi’nin temel ilkesi ise sürdürülebilirliktir. Sürdürülebilirlik, başta sağlık ve eğitim hizmetleri olmak üzere kamu yönetiminin tüm alanlarında ihtiyaç duyulan bir ilkedir. Ayrıca En İyi Değer Yöntemi’nin sabit bir model olmaması, çağın ihtiyaçlarına yönelik olarak halktan geribildirim alabilen ve geliştirilebilen bir model olması da Türkiye açısından önemlidir. Bu sistem sayesinde Türkiye’nin yönetim alanındaki en büyük eksiği olan gelişim ve sürdürülebilirlik sorununun önüne geçilebilecektir.

En İyi Değer Yöntemi’nin başarılı bir şekilde işleminin sebebi sıkı bir denetim mekanizmasına sahip olmasıdır. İngiltere’de bu mekanizmanın işlevi Denetim Komisyonu adı verilen organ ve bu organın seçtiği bağımsız denetçiler tarafından yerine getirilmektedir. (Ekici, 2004: 52-54). Sistemin Türkiye için doğrudan model alınması veya bu sisteme benzer bir model oluşturulması durumunda ise benzer bir kurumun eksikliği ortaya çıkacaktır. Bu durumda çözüm, merkeze bağlı denetim organlarından birinin bu rolü üstlenmesi ya da tamamen yeni bir komisyon oluşturulması şeklinde olacaktır. İller Bankası, özellikle merkez ile yerel yönetimlerin arasında gerçekleşecek olan denetim sürecini üstlenebilecek yapıdadır. Burada denetim ile kastedilen kavram, İller Bankası’nın hali hazırda gerçekleştirmiş olduğu proje ve kredi denetimleri değil, En İyi Değer Yöntemi’ne özgü olan performans denetimidir.

Bugün İller Bankası, kamu sektörü ile özel sektör arasında bir konuma sahip olan kuruluşlardan birisidir. Bu sebeple hem özel sektör tecrübesine hem de kamu yönetiminin temel ilkelerine sahip bir kurumdur. Bankanın kendine has bu yapısı, En İyi Değer Yöntemi içerisinde yerel yönetimler ile merkez arasında aktif bir rol almasını sağlayabilir. Ayrıca İller Bankası, yerel yönetimlerin gerçekleştirdiği teknik uygulamalar konusunda deneyimli olduğu gibi bir banka olması sebebiyle finansal alanda da tecrübeye sahiptir. Banka bu deneyimi ile yerel yönetimlerin performans denetlemede merkeze ve halka karşı sorumlu rol üstlenebilecek durumdadır. Ancak, En İyi Değer Yöntemi kapsamında çalışan denetçilerin

denetledikleri kurumlar ile birlikte iş yapmama kuralı bulunmaktadır. Belediyelerin İller Bankası'nın ortağı olması ve bankanın yerel yönetimlerle çalışmalar yapması, denetim alanında İller Bankası'nın kullanılması için bir engel oluşturacaktır. Bu sebeple banka, denetim sisteminde doğrudan yer almak yerine bağımsız denetçilerin seçiminde bir üst kurul olarak görev yapabilir. Bu durum İller Bankası'nın faaliyet alanını geliştirecek olup kurumu merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında daha önemli bir pozisyona sokacaktır.

Bu sistemde yerel yönetimler için performans raporlarının çıkarılacak olması İller Bankası'nın yürütmekte olduğu faaliyetler açısından da önemlidir. Zira Banka'nın proje değerlendirmelerinde muhatap aldığı taraf belediyelerdir. Bu durum proje finansmanında belediye taleplerine odaklanılmasına ve faaliyetlerin belediyenin istediği ölçüde gerçekleştirilmesine neden olmaktadır. Bu yapı içerisinde halkın talep ve ihtiyaçlarıyla merkezi yönetimin beklentileri sadece belediyelerin yansıttığı ölçüde dikkate alınmaktadır. Ancak performans değerlendirmelerinde merkezin ve halkın da sisteme dahil edilecek olması, Banka'nın talepleri daha doğru bir şekilde değerlendirmesini sağlayacaktır.

İller Bankası'nın ortaklık yapısı belediyelerden oluşmaktadır. Bu sebeple banka, belediyelerin gerçekleştirmiş olduğu projelere kredi desteği verdiği gibi bu kredilerin zamanında geri ödenmesi konusunda diğer belediyelere karşı doğrudan sorumludur. Belediyeye sunulan kredinin geri ödemelerinin dönem sonunda bütçeden kesinti yoluyla yapılıyor olması banka açısından güvenli bir sistem oluşturmaktadır. İller Bankası ayrıca proje sahibi belediyelerin işlerini ihale yoluyla işlemi gerçekleştirecek olan özel sektör firmalarına devretmektedir (İnternet: İller Bankası Kredi ve Finansal Bilgiler). Kredi sürecindeki rolü İller Bankası'nın üstlenmesi, proje sürecindeki rolü ise İller Bankası ile firmaların üstlenmesi belediyelerin sorumluluğunu azaltıcı bir etki yapmaktadır. En İyi Değer Yöntemi içerisinde merkezi yönetimin yerel yönetim üzerinde yaptırım gücü bulunmaktadır. Bu durum, İller Bankası'nın üstlendiği riski azaltırken belediyelerin merkeze ve halka karşı sorumluluğunu arttırıcı bir etki yapacaktır.

Türk yerel yönetim teşkilatında sistem değişikliğine gidilerek En İyi Değer Yöntemi'ne geçilmesi, başta belediyeler olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarında yeni bir adım olacaktır. Bu sistemin merkez, yerel yönetimi ve halkı bir araya getirecek kadar kapsamlı olması Türkiye'nin işbirliğine dayalı çağdaş bir model ile yönetilmesini

sağlayacaktır. Sistemin kapsamı sebebiyle uygulamaya geçişte bazı sorunlar yaşanabilecek olsa da, Türkiye'nin yönetim yapısının müsait olması ve güçlü bir merkezi yönetim anlayışının olması sisteme uyum süresini kısaltacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

19. yy'dan sonra dünyada yaşanan gelişmeler insan hayatı üzerinde doğrudan etkili olmuştur. Teknolojik yenilikler, yeni sanayi kolları ve popüler kültür gibi kavramlar insan hayatını köklü bir şekilde etkilemiş, insanların hayatı ve tüketim hızlanmıştır. Bununla birlikte 2000'li yıllarda yaşanan ulusal gelişmeler, küreselleşme, ortaya çıkan uluslararası topluluklar, büyük ölçekli ekonomik hareketler ve küresel ölçekli firmalar dahi insan hayatını doğrudan etkilemiş, insan ile devlet arasındaki beklentiler ve ihtiyaçlar farklılaşmıştır.

İnsanların yaşam tarzında ve ihtiyaçlarında yaşanan bu büyük değişim, kaçınılmaz olarak insanların yaşam alanını da etkilemiştir. Beklentilerin ve ihtiyaçların farklılaşması doğrudan doğruya şehir hayatına yansımış, yönetim bilminde klasik anlamıyla kullanılan belediyeçilik kavramı bu ihtiyaçları karşılayamaz hâle gelmiştir. Bugün belediyeler temel görevleri olan imar, planlama, ulaşım, alt ve üstyapı, zabıta, itfaiye, güvenlik, eğitim, sağlık, spor, çevre temizliği, atık yönetimi, mezarlık ve parkların yapımı gibi faaliyetlerin yanı sıra, kültürel değerlerin ve insan yaşamının korunması, teknolojik gelişim ve yenilenebilir enerji gibi farklı ve değişik alanlarda da sorumluluk üstlenmek durumunda kalmışlardır. Bütün bu yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında belediyelerin faaliyetleri bu alanlarla sınırlı kalmamış, belediyeçilik anlayışı geleceğe ve geleceğin beklentilerine de uyumlu bir hâle gelmek zorunda kalmıştır. Bu çerçevede belediyeleri klasik anlayışın ötesinde, günümüz ve sonrası ile uyumlu hâle getiren bir kavram olan Alternatif Belediyeçilik kavramı ortaya çıkmıştır.

Alternatif Belediyeçilik, başlı başına bir belediyeçilik modeli olmayıp içerisinde pek çok farklı uygulamayı ve modeli barındıran bir kavramdır. Bu modeller bazen eğitim, sağlık, güvenlik gibi tek bir alana yönelik bazen de bütün bir yerel yönetim sistemini kapsayacak şekilde olabilmektedir. Bu çalışmada, Alternatif Belediyeçilik kapsamında farklı model ve uygulamalar içerisinden Yavaş Şehirler, Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji ve En İyi Değer Yöntemine yer verilmiştir.

Yavaş Şehirler kapsamında Türkiye, dünyanın sayılı ülkelerini geride bırakmış bir ülkedir. İnsanlığın hızlı yaşam biçiminin önüne geçerek yerleşim yerlerinin daha sağlıklı bir yer haline gelmesini sağlayan ve şehre özgü kültürel değerlerin korunmasına katkıda bulunan

bu uygulama kapsamında 14 Yavaş Şehir unvanı almış yerleşimin olması Türkiye açısından umut vericidir. Bu alanda Türkiye, mevcut şehirlerini koruduğu gibi sayısını arttırmaya devam etmeli ve hareketin öncüsü olan İtalya ile birlikte anılmaya devam etmelidir. Yavaş Şehir modeli, bir şehre ve o şehirde yaşayan insanların yaşamına doğrudan doğruya katkıda bulunduğu gibi ülkenin uluslararası alanda tanıtılmasına da katkı sağlayacaktır. Özellikle kırsaldaki belediyelerin bu modele sadık kalarak hareket etmesi hem kırsalın şehir karşısında zayıf kalan cazibesini arttıracak hem de kültürel değerlerine sahip çıkan, bilinçli ve sağlıklı nesillerin yetişmesine sebep olacaktır.

Şehirler İçin Temiz ve Yenilenebilir Enerji konusu Türkiye ve şehirler için bugün en hayati meselelerden biridir. Günümüz dünyasında enerji ve enerjiye olan bağımlılık giderek artan bir hâle gelmiştir. Bu alanda taleplerin karşılanması başlı başına bir sıkıntı olduğu gibi bu enerjinin elde edilmesinde ortaya çıkan kirlenme de dünya için büyük bir tehlike arz etmektedir. Bu sebeple Türkiye’de bu alanda üzerine düşeni yapmalı, enerji alanında dışa olan bağımlılığını azaltmalıdır. Bugün, fosil yakıt kaynaklarına dayalı olarak ekonomilerini oluşturmuş olan Amerika, Almanya, Japonya ve İngiltere gibi ülkelerin temiz ve yenilenebilir enerji alanına yönelik yatırımlarını arttırmış olmaları enerjinin geleceğine yönelik bir ipucu niteliğindedir. Gelecekte dünyanın gelişmiş ülkeleri arasında yer almayı hedefleyen Türkiye’nin temiz ve yenilenebilir kaynaklarla kendi enerjisini kendi üretebilen şehirlere bir an evvel kavuşması gerekmektedir.

En İyi Değer Yöntemi, İngiltere’de yerel yönetimlerin kalitesiz ve pahalı hizmet sunmaları sonucunda ortaya çıkan bir sistemdir. Bu sistem ile yerel yönetimlerin modernleşmesi sağlanmış, kamu parasının en iyi şekilde kullanılarak belirlenmiş hedeflere ulaşmayı sağlayan, yüksek denetim standartlarına tabi bir sisteme geçilmiştir. Günümüzde belediyelerin vermiş olduğu hizmetlerin niteliği ve bu hizmetler için yapılan harcamalar İngiliz yerel yönetimleri kadar Türkiye’de de tartışma konusu haline gelmiştir. Alternatif Belediyecilik modelleri arasında başlı başına bütün bir yerel yönetim sistemini kapsayan En İyi Değer Yöntemi, Türkiye’de doğrudan doğruya uygulanabileceği gibi, örnek bir model olarak da geliştirilebilir.

Alternatif Belediyecilik konusu kapsamında ülke örnekleriyle açıklanan bu üç farklı uygulama Türk Belediyecilik Sistemi açısından önem taşıdığı kadar İller Bankası A.Ş.

tarafından da önem taşımaktadır. Belediyeler Bankası adı ile kurulan banka bugün ortağı olan belediyeler ile kader birliği içerisinde. Bu sebeple İller Bankası, Alternatif Belediyecilik kapsamında kendisini revize ederek belediyelerin taleplerini karşılayabilecek şekilde geliştirmelidir.

İller Bankası, gerek kamusal gerek özel sektöre yönelik bir birikime sahip olan bir kuruluştur. Bu özelliği ile birlikte hem finansal hem de teknik faaliyetler yönetmektedir. Bu sebeple İller Bankası'nın bu çok yönlü kimliği gelecekteki talepleri karşılamasını sağlayacaktır. Ancak gelecekte belediyeler tarafından ortaya çıkacak olan bu taleplerin ne tür talepler olacağı, İller Bankasının Alternatif Belediyecilik modellerini yakından takip etmesi ile mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdemir, T. ve Benk, S. (2010). Japonya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Finansmanında Yaşanan Gelişmeler. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 164-168.
- Akkuş, E.F. (2014). *Türk Anayasa Hukuku Açısından Belediye Seçimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 11.
- Altay, N. O. (1997). F.Almanya’da Yerel Yönetim Bankacılığı: Tasarruf Sandıkları Organizasyonları. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 6(2), 64.
- Arslan, M. ve Biniş M. (2014). Amerika Birleşik Devletleri’nde Mahalli İdarelerin Mali Yapısı ve Merkezi İdare İlişkileri. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9(1), 151.
- Ayhan, U. (2008). Amerika Birleşik Devletlerinde Yerel Yönetimler. *Sayıştay Dergisi*, 70, 105.
- Bağlı, M. S. (2001). Alman Yerel Yönetim Yapısı. *Türk İdare Dergisi*, 473, 48.
- Batal, S. (2010). Almanya’da Yerel Yönetimler ve Türkiye Yerel Yönetim Yapısı ile Mukayeseli Değerlendirmesi. *ISSN 1306-0767 Mevzuat Dergisi*, 13, 147.
- Belediye Kanunu*. (2005). Sayı 5393.
- British Petroleum. (2017). *2017 Energy Outlook*, BP p.l.c, 9.
- Burck, J., Marten F. and Bals C. (2016). *Climate Change Performance Index Results 2017*. Germany: Germanwatch.
- Chandler, J.A. (2007). *Explaining Local government- Local Government in Britain since 1800*,34.
- Çoker, Z. (1997). İller Bankası ve Yerel Yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 6(2), 34-45.
- Coşar, Y. (2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.
- Council of Local Authorities for International Relations. (2004). *Local Government in Japan*. Tokyo: Council of Local Authorities for International Relations, 50.
- Çelebi, M. (2017). *Belediye Atıklarından Çöp Gazı (LFG-Lanfill Gas) Elde Edilerek Elektrik Enerjisi Üretilmesi ve Ülkemizdeki Örneklerinin İncelenmesi*. İller Bankası Anonim Şirketi Uzmanlık Tezi, Ankara, 93-94.

- Çelik, A. (2002). Japonya’da Belediye Başkanlığı. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11(4), 108.
- Çetin, S. (2008). İngiltere’de “En İyi Değer” Rejimi ve Denetim Sistemi. *Sayıştay Dergisi*, 68, 47-48.
- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 53-64.
- Demirci, M. (2013). İklim Değişikliği ve Dağıtıcı Adalet. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 186.
- Ekici, B. (2004). İngiltere’de Yerel Yönetimlerin Uyguladığı Başarı Ölçüm Sistemi ve Denetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 13(3) s.31-61.
- Ekinler Eurosol Enerji A.Ş. (2014). *Intaya İller Bankası Simülasyon Raporu*. İstanbul: İller Bankası A.Ş., 4.
- Güler, B.A., Karahanoğulları, O., Karasu, K., Dikmen, A.A., Akın, Ö., Tellal, E., Keskin, N.E., Çınar, T., Esen S. ve Kutlu, M.N. (2004). *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 23-218.
- Günerhan, S.A., Erdem, Ü. ve Günerhan, H. (2010). Çevre ve enerji Açısından Yavaş Şehir Hareketinin Gelişimi. *TMMOB Tesisat Mühendisliği Dergisi*, 118, 34-35.
- Gürsoy, U. (2004). *Enerjide Toplumsal Maliyet ve Temiz ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları* (1. Baskı). Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 121.
- Harari, Y. N. (2015). *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens*. (Çev. E. Genç). İstanbul: Kolektif Yayınevi. (Eserin Orijinali 2012’de yayımlandı), 178-380.
- Henden, H.B. ve Henden, R. (2005). Yerel Yönetimlerin Hizmet sunumlarındaki Değişim ve e-Belediyecilik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 48-66.
- Human Development Report*. (2016). 198-199
- İl Özel İdaresi Kanunu*. (2005). Sayı 5302.
- İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun*. (2005). Sayı 5779.
- İller Bankası A.Ş. (2014). *İller Bankası Kentsel Dönüşüm Çalıştayı Sonuç Raporu*. Ankara: İller Bankası A.Ş., 37-78
- İller Bankası A.Ş. (2017). *2016 İller Bankası Faaliyet Raporu*. Ankara: İller Bankası A.Ş., 8-39.
- İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun*. (2011). Sayı 6107.

İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü. (2017). *2016 Bina İklimlendirme Enerji Performans Raporu*.

International Hydropower Association. (2017). *Hydropower Status Report 2017*. 64-80.

İnternet: Anadolu Ajansı. Web: <http://aa.com.tr/tr/turkiye/istanbul-adliyesinde-ornek-elektrik-uretimi-projesi/76213> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Arkiv. Web: <http://www.arkiv.com.tr/proje/ilbank-as-istanbul-bolge-mudurlugu-yeni-idare-binasi/5469> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Bayburt Belediyesi. Web: <http://bayburt.bel.tr/fotograf/571/GES%E2%80%99+te+Panel+Montaj%C4%B1na+Ba%C5%9Flan%C4%B1> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Bayburt Manşet. Web: <http://www.bayburtmanset.com/ges-uretime-baslamak-icin-gun-sayiyor.html> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü. Web: <http://www.bumko.gov.tr/TR,41/butce-hazirlama-sureci.html> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Cittaslow. Web: <http://cittaslow.org> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Cittaslow Türkiye. Web: <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Cittaslow Kriterler. Web: <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: CNN International. *Skip the fast food and go slow*, Web: <http://edition.cnn.com/2007/HEALTH/05/09/pl.slowfood> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Dudgeon Offshore Wind. Web: <http://dudgeonoffshorewind.co.uk/> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Dünya Ekonomi Gazetesi. Web: <https://www.dunya.com/sectorler/enerji/adliye-catilarina-ruzgar-santrali-haberi-274980> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Edgylabs. *Top 5 U.S. Cities Powered by Renewable Energy*
Web: <https://edgylabs.com/top-5-renewable-energy-cities> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır

İnternet: Ekonomi Atlası. Web: <http://ekonomiatlasi.com/en-buyuk-bankalar> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Freiburg.de. Web: <http://www.freiburg.de/pb/,Len/618445.html> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Fujisawasst. Web: <http://fujisawasst.com> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. Web: <https://gantep.bel.tr/haber/akilli-cicekler-enerji-uretmeye-basladi-5307.html> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Government UK, a. Web: <https://www.gov.uk/guidance/local-government-structure-and-elections> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Government UK, b. Web: <https://www.gov.uk/understand-how-your-council-works> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Government UK, c . *UK Offshore Wind*.
Web: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-offshore-wind-opportunities-for-trade-and-investment/uk-offshore-wind-opportunities-for-trade-and-investment> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: International Information Programs Usinfo.State.Gov. *How the United States is Governed*.
Web: http://www.usemb-ankara.org.tr/About_America_Government/local.htm#1 adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: İller Bankası Bölge Müdürlükleri. Web: <https://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=iceriksayfa&icId=174> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır

İnternet: İller Bankası Haberler. Web: <http://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=htmlsayfa&hid=2569> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: İller Bankası Kredi ve Finansal Bilgiler. Web: <http://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=iceriksayfa&icId=340> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: İller Bankası Yenilenebilir Enerji. Web: <http://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=htmlsayfa&hid=2159> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Enerji Kaynakları. Web: <http://www.ibb.gov.tr/sites/aydinlatmaenerji/Pages/EnerjiKaynaklari.aspx> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: London Array Crown Estate. Web: <http://coastalenergyandenvironment.web.unc.edu/files/2015/07/london-array-crown-estate.jpg> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: National Renewable Energy Laboratory. Web: <https://www.nrel.gov/docs/fy15osti/62490.pdf> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: San Diego. Web: https://www.sandiego.gov/sites/default/files/06-21-2017_city_invites_organizations_to_help_reach_100_percent_renewable_energy_goal_by_2035_4.pdf adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Slow Food. Web: <https://www.slowfood.com/about-us/> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Slow Food Manifesto. Web: http://slowfood.com/filemanager/Convivium%20Leader%20Area/Manifesto_ENG.pdf adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Solargis. Web: <https://solargis.com/products/maps-and-gis-data> adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Şehir Kimliği. Web: <http://www.sehirkimligi.com/sehir-kimligi.html> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Web: <http://www.enerji.gov.tr> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü. *Büyükşehir Belediyeleri Hukuki Yapı ve Görevler*. Web: <http://www.migm.gov.tr/hukuki-yapi-ve-gorevlerbsb> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Türk Dil Kurumu. Web: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_karsilik&arama=kelime&guid=TDK.GTS.59fc715f9dd629.63045105 adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Türkiye Mülki İdare Bölüm Envanteri. <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> adresinden 19.01.2018'de alınmıştır.

İnternet: Türkiye Rüzgar Santralleri Atlası. Web: http://www.tureb.com.tr/files/tureb_sayfa/duyurular/2017_duyurular/subat/turkiye_ruzgar_santralleri_atlasi_ocak_2017.pdf adresinden 09.01.2018'de alınmıştır.

Kapluhan, E. (2014). Enerji Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Biyokütle Enerjisinin Dünyadaki ve Türkiye'deki Kullanım Durumu. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 30, 97-125.

Karagöl, T.E. ve Kavaz, İ. (2017). *Dünyada ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji*. İstanbul: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), 8-25.

Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. (4.Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi, 275.

Keleş, R. (2005). Kent ve Kültür Üzerine. *Mülkiye Dergisi*, 24(246), 12.

Keleş, R. (1993). *Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975-1992)*. İstanbul: IULA-EMME Yerel Yönetim Dünyası, 37-38.

Keleş, R. ve Hamacı C. (2005). *Çevre Politikası*. (5.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi, (Eserin Orjinali 1993'de yayımlandı), 25.

Keskin, N. (2016). *Alternatif Belediyecilik*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, 3-4.

- Kılıç, A. (2011). Bina ile Bütünleşmiş Fotovoltaik Uygulamalar. *Hacettepe Üniversitesi Temiz ve Tükenmez Enerjiler*, 4-6.
- Kırışık F. ve Şeker Ö. (2006). Türk Anayasalarında Yerel Yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 15(2), 14-19.
- Koşar, N. (2013). İtalya’da Yerel Yönetimler ve Merkezi Yönetim – Yerel Yönetimler Arası Mali İlişkiler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 328-336.
- Köy Kanunu. (1924). Sayı 442.*
- Maalouf, A. (2006). *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri* (16.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 39-40.
- Malkoç, Y. (2007). Türkiye Elektrik Enerjisi İhtiyacının Karşılmasında Rüzgar Enerjisinin Yeri. *Emoenerji Toplumsal Haber ve Araştırma Dergisi*, 3, 50.
- Mengi, K. A. (1997). Federal Almanya’da Yerel Yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 6(4), 103.
- McNeill, W. H. (1998). World History and the Rise and Fall of the West. *Journal of World History*, 9(2), 215-236.
- Oktay, U. (2015). Yerel Yönetim Reformu için Anayasal İlkeler. *Strategic Public Management Journal*, 2, 10-13.
- Ortaylı, İ. (2008). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*. (3. Baskı). Ankara: Cedit Neşriyat, 59-435.
- Ortaylı, İ. (t.y.). Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu. *Amme İdaresi Dergisi*, 6(4), 20-22.
- Özel, M. ve Eren, V. (2012). Merkezi Yönetim ve Piyasa Kıskaçındaki Yerel Yönetimler: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2),1388.
- Özkaya, S.Y. (2004). Yenilenebilir Enerji Kaynakları. T.C. Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 14, 15-21.
- Özmen, Ş.Y., Birsen, Ö. ve Birsen H. (2016). Kentleşme Dinamiklerine Cittaslow Kentler Üzerinden Bakmak: Türkiye’deki Cittaslow Şehirler Üzerine Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Uluslararası Hakemliği Dergisi*, 24(2), 18-19.
- Pektaş, E. K. (2010). Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak “Katılım Hakkı” ve Türkiye. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 12(2), 39-42.
- Pirenne, H. (2014). *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması* (13.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları, 49-133.

- Sakal, M. (2000).Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Sorunu: Tarihsel Perspektiften Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 119-140.
- Serter, G. (2015). Belediyeler Bankası’ndan İlbank A.Ş.’ye Bir Dönüşüm Öyküsü. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*. 24(4), 6-13.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2014). *Türkiye Ulusal Eylem Planı*,18-64.
- Teşkilatı Esasiye Kanunu*. (1921).
- The Organisation for Economic Co-operation and Development. (2017). *OECD Economic Surveys:Japan*. France: The Organisation for Economic Co-operation and Development, 147.
- Tortop, N. (1996). İtalya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Son Düzenlemeler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(3), 63-69.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi*, 11 Haziran 1933 Pazar, 4.Dönem, 16. Cilt 69. Birleşim. 177.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*.(1982).
- Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu. (2016). *Güneş Enerjisi İçin finansman Modelleri*. Ankara: Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu, 13.
- Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 36,16-26.
- Yale University. (2016). *Environmental Performance Index*. New Haven: Yale University, 18-19.
- Yanaşık, E. (2017). *İller Bankası’nın Türkiye Planlama ve kentleşme Tarihi İçindeki Yeri ve Önemi (1933-1980)*. İller Bankası Anonim Şirketi Uzmanlık Tezi, Ankara, 1-104.
- Yamaç, M. (2014). İngiltere’de Yerel Yönetimler. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Metinleri*, 4, 1-13.
- Yaman, M. ve Haşıl, F. (2017) Çevre Sorunları Açısından Hidroelektrik Santralleri (HES) Üzerine Bir Araştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(Özel), 6-8.
- Yıldırım, A. ve Karaahmet A. (2013). Yavaş Şehir Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi. *Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 19.
- Yokomichi, K. (2007). *The Development of Municipal Mergers in Japan*, Tokyo, 2-18.
- Yörükoğlu, F. (2009). Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci. *Mevzuat Dergisi İdareler Dergisi*, 135, 1-10.

Zengin, O. (2011). Amerikan Kamu Yönetimi Disiplininin Kuruluşunda Verimlilik Olgusunun Yeri, *Mülkiye Dergisi*, 35(273), 44-48.

(EKLER)

EK-1 Climate Change Performance 2017 Emisyon Ülke Sıralaması (Burck, J., Marten F., Bals C.)

Bu raporda yer alan ülkeler küresel karbondioksit emisyonunun %1'inden fazlasını salan ülkeleri kapsamaktadır. Bu ülkeler arasında yapılan sıralama, ülkelerin iklim değişikliğine karşı duyarlılıkları ve uyguladıkları politikalar sonucunda oluşturulmuş olup, dünyada hiçbir ülke küresel ısınma üst limiti olan 2°C'nin altında hareket edemediğinden ilk 3 sıra boş bırakılmıştır.

SIRA	ÜLKE ADI	PUAN
1*		
2		
3		
4	▲ France	66.17
5	▲ Sweden	66.15
6	▼ United Kingdom	66.10
7	▲ Cyprus	64.28
8	▲ Morocco	63.28
9	▲ Luxembourg	62.86
10	▲ Malta	62.51
11	▲ Portugal	62.47
12	▼ Belgium	62.08
13	▼ Denmark	61.87
14	▲ Switzerland	61.66
15	▼ Latvia	61.20
16	▲ Italy	60.72
17	▲ Croatia	60.66
18	▼ Romania	60.33
19	▲ Lithuania	59.75
20	▲ India	59.08
21	▼ Ireland	59.02
22	▼ Indonesia	58.86
23	▼ Egypt	58.75
24	▲ Czech Republic	58.52
25	▲ Greece	58.29
26	▼ Slovak Republic	57.69
27	▲ Netherlands	57.10
28	▼ Mexico	57.02
29	▼ Germany	56.58
30	▲ Slovenia	56.55
31	▼ Finland	56.28

└ Bir önceki yıla göre değişim

SIRA	ÜLKE ADI	PUAN
32	▲ South Africa	56.17
33	▼ Spain	56.14
34	▼ Hungary	55.05
35	▼ Poland	53.68
36	▲ Argentina	53.15
37	▲ Bulgaria	53.06
38	▼ Norway	52.90
39	▼ Iceland	52.55
40	▲ Brazil	52.46
41	▲ Austria	52.00
42	▲ Thailand	51.91
43	▼ United States	51.04
44	▼ Malaysia	50.96
45	▲ Ukraine	50.88
46	▼ New Zealand	50.48
47	▼ Algeria	48.46
48	- China	47.49
49	▼ Belarus	46.86
50	- Estonia	46.04
51	- Turkey	45.54
52	- Chinese Taipei	44.76
53	- Russian Federation	44.30
54	- Singapore	43.97
55	▲ Canada	43.06
56	▼ Iran	43.05
57	- Australia	40.66
58	▲ Korea	38.11
59	▲ Kazakhstan	36.87
60	▼ Japan	35.93
61	- Saudi Arabia	25.45

EK-2 Cittaslow Kriterleri (İnternet: Cittaslow)

1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*
5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*
7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
8. Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*
11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
12. Biyoçeşitliliğin korunması
13. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları
14. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması*
15. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri
16. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması*
17. Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması*
18. Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler*
19. Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik
20. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı
21. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı*
22. Kentin direnci için planlama
23. Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar*
24. Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması

25. Kentsel yaşana bilirlığın arttırılması
26. Marjinal alanların tekrar değerdendirilip kullanılması*
27. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması*
28. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması*
29. Kentin internet ağına sahip olması*
30. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması*
31. Tele çalışmanın geliştirilmesi
32. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki
33. Sosyal altyapıyı desteklemek
34. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki*
35. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerdendirilmesi
36. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması*
37. Atölyelerin korunması ve değerdlerinin arttırılması - doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması*
38. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı
39. Agroekolojinin geliştirilmesi
40. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması*
41. Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerdinin arttırılması*
42. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerdini arttırmak*
43. Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması*
44. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi*
45. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerdlerinin arttırılması*
46. Otel kapasitelerin arttırılması*
47. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması
48. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı
49. İyi karşılama*

50. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak*
51. Yavaş güzergahların mevcut olması
52. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
53. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi
54. Sağlık eğitimleri
55. Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek*
56. Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
57. Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi*
58. Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı*
59. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
60. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
61. Engelli kişilerin entegrasyonu
62. Çocuk bakımının desteklenmesi
63. Genç neslin istihdam durumu
64. Yoksulluk
65. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti
66. Farklı kültürlerin entegrasyonu
67. Politikaya katılım
68. Belediyenin kamu konut yatırımı
69. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti
70. Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek
71. Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek
72. Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak

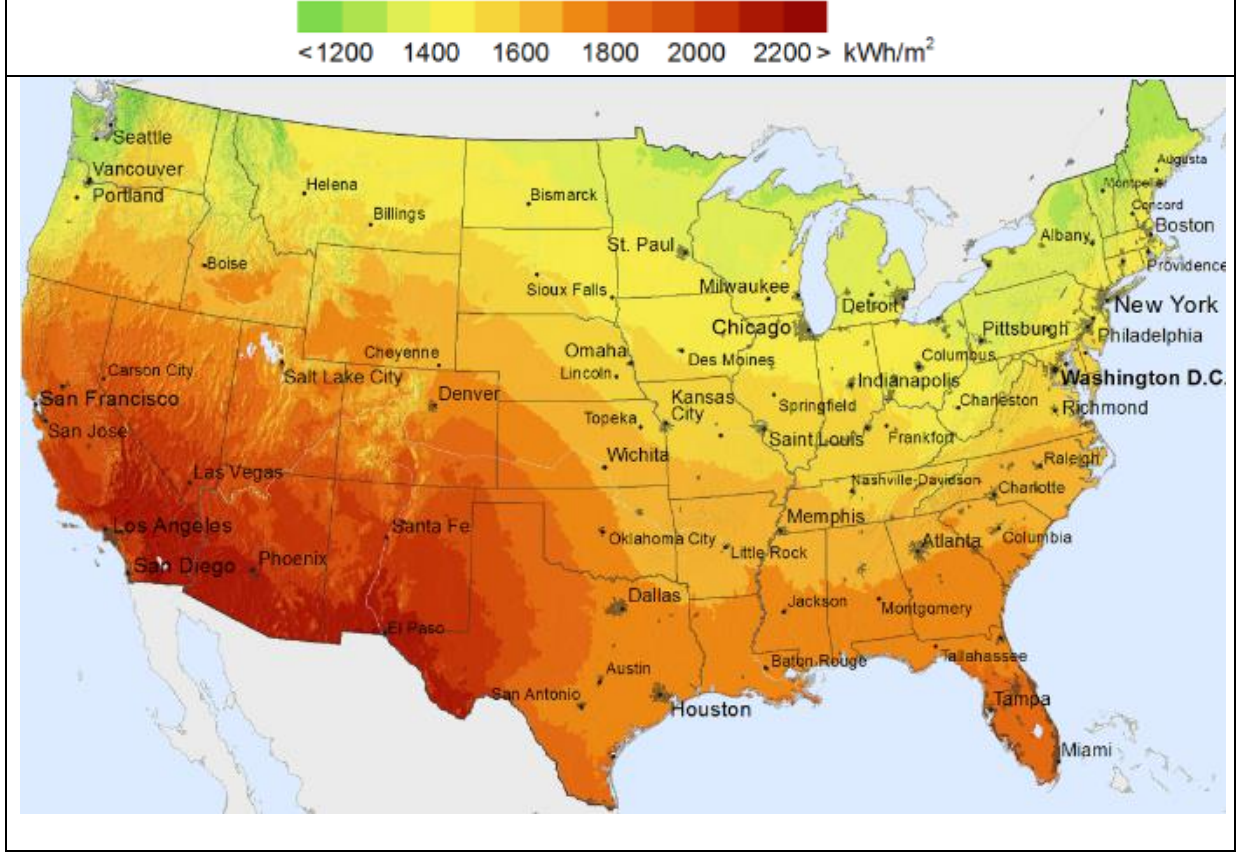
*Zorunlu kriterler

EK-3 Enerji Kaynakları (İnternet: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İnternet: İstanbul Büyükşehir Belediyesi)

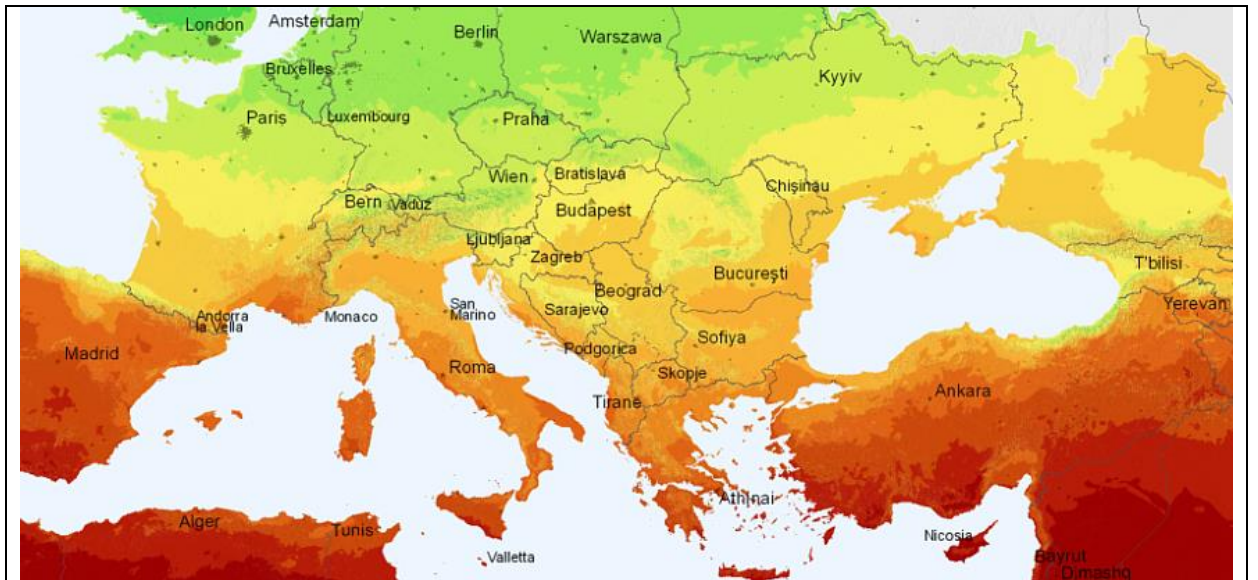
FOSİL YAKITLAR	NÜKLEER ENERJİ
<p>Petrol, doğalgaz ve kömür türünde kaynaklardan oluşan guruptur. Bugün dünya enerji ihtiyacının büyük bir bölümü bu gurup tarafından karşılanmakta olup, fosil yakıtlara ait rezervler hızla tükenmektedir. Fosil yakıtlar küresel iklim sorunlarına yol açan karbondioksit gazının da başlıca kaynağıdır. Ayrıca bu kaynakların en önemlisi olan petrol bir enerji türü olmanın ötesinde ülkeler arası ekonomik değer yaratan ve uluslararası politikaları etkileyen bir kaynaktır.</p>	<p>Nükleer enerji 1934 yılında atomun parçalanabileceğinin kanıtlanmasıyla ortaya çıkan bir enerji türüdür. Uranyum ve plütonyumun parçalanması ya da küçük atomların birleşmesi sonucu ortaya çıkan bir enerji türüdür. Özellikle fosil yakıtlar bakımından zayıf ülkelerin enerji ihtiyacını karşılamada büyük önem taşıyan bir kaynaktır. Nükleer santraller sayesinde doğa koşullarına bakılmaksızın sürekli bir enerji üretimi söz konusu olsa da santrallerin kontrolden çıkması büyük felaketlere yol açmaktadır.</p>
HİDROELEKTRİK ENERJİSİ	GÜNEŞ ENERJİSİ
<p>Su temelli bir enerji türüdür. Barajlar ve hidroelektrik santralleri bu enerjiyi üretmektedir. Suyun akması ve türbinleri döndürmesi sonucunda jeneratörlerde elektrik enerjisi üretilir. Doğal kaynaklar kullanıldığından ülkelerin dışa bağımlılığını azaltan bir enerji türü olmasına rağmen yatırım maliyeti ve yatırım süresi yüksektir. Temiz bir enerji türü olarak görülmekle birlikte son yıllarda santrallerin yapımı çevre kirliliği, ekolojik sorunlar ve ağaçların kesilmesi gibi konularla gündeme gelmiştir.</p>	<p>Doğrudan güneşin yaydığı ışınları kullanması sebebiyle oldukça önemli bir enerji kaynağıdır. Bu sistemde enerji elektrik üretmek yada ısı üretmek için kullanılabilir. Çevresel açıdan en az zararı veren enerji türüdür. Yatırım maliyetleri çok yüksek olsa da gelişen teknoloji sayesinde bu maliyetler düşmeye başlamıştır. Son yıllarda alternatif enerji türü olarak özellikle Avrupa ve Türkiye’de en çok ön plana çıkan enerji türüdür.</p>
JEOTERMAL ENERJİ	RÜZGAR ENERJİSİ
<p>Jeotermal enerji yeraltında birikmiş olan ısının kullanılması sonucunda ortaya çıkan enerjidir. Temel olarak bir ısı enerjisi kaynağı olsa da elektrik üretiminde de kullanılmaktadır. Türkiye gibi tektonik kuşakta yer alan ülkeler, jeotermal kaynaklar açısından zengindir.</p>	<p>Yer yüzü üzerindeki sıcaklık farklı basınç hareketlerine, farklı basınç hareketleri de rüzgara neden olmaktadır. Tarihte gemileri hareket ettirmek için kullanılan bu enerjinin günümüzde kullanım alanı daha farklıdır. En temiz enerji kaynaklarından birisi olan bu enerji tipinde elektrik elde etmek için rüzgar türbinlerinden yararlanılır. Temiz bir enerji olmasının yanı sıra, kolayca kurulup işletmeye alınabilir.</p>
BİYOKÜTLE ENERJİSİ	OKYANUS, DALGA VE GELGİT ENERJİSİ
<p>Organik maddelerden elde edilen bir enerji tipidir. Son yıllarda kullanımı yaygınlaşmıştır. Genellikle tohum, şeker ve sebze yağlarından elde edilen yakıtın kullanılmasıyla açığa çıkan bir enerji çeşididir. Ayrıca hayvan dışkısı yoluyla açığa çıkan gazların toplanarak biyogaz olarak kullanımı da mevcuttur. Tüketilmiş olan gıdaların yenide dönüştürülerek enerji olarak kullanılması sebebiyle eko sistem için oldukça önemli bir kaynaktır.</p>	<p>Henüz kullanılması gerçekleşmemiş bir enerji tipidir. Denizlerde oluşan gelgitin ve dalganın içinde barındırdığı büyük enerjinin kullanılması yönünde özellikle Amerika Birleşik Devletleri tarafından yapılan çalışmalar mevcuttur. Ayrıca okyanus yüzeyi ve suyun altındaki sıcaklık farkından yararlanarak elektrik elde etme yönünde çalışmalar da sürmektedir.</p>

EK-4 Güneş Haritaları (İnternet: Solargis)

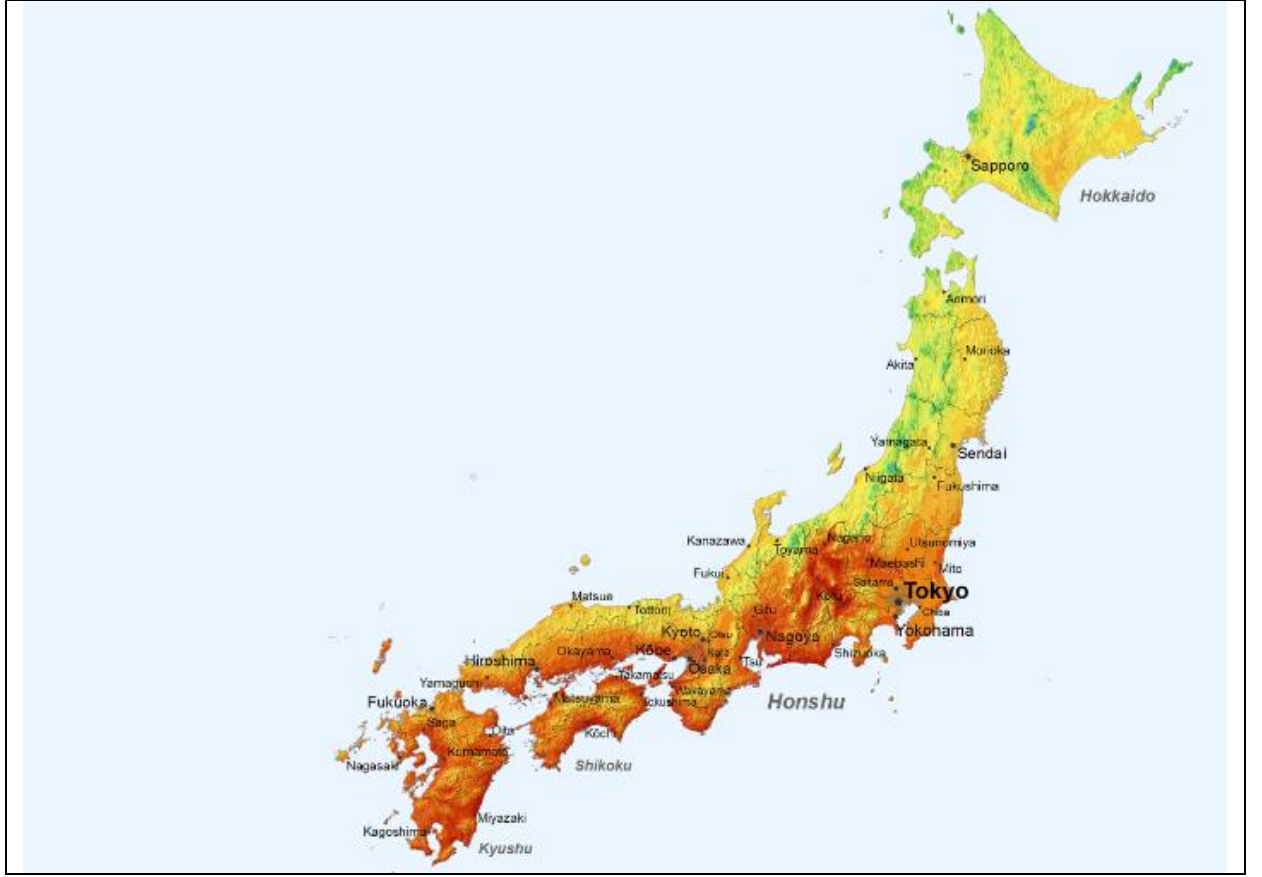
1999-2013 Yılları Arasında Ortalama Güneşli Gün Sayısı ve Enerji Potansiyeline Göre Düzenlemiştir.

Şekil 1. Amerika Birleşik Devletleri Güneş Potansiyeli

Şekil 2. Avrupa ve Türkiye Güneş Potansiyeli

Şekil 3. Japonya Güneş Potansiyeli

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : EMEKLİ, Erce
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 02.09.1987 Altındağ
Medeni Hali : Bekâr
Telefon Numarası : 0 (216) 432 10 54
Faks Numarası : 0 (216) 371 80 53
E-posta Adresi : eemekli@ilbank.gov.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Yerel Yönetimler	14/06/2017
Lisans	Başkent Üniversitesi-İşletme	19/06/2009

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
20/02/2015 – Hâlen Çalışıyor	İller Bankası İstanbul Bölge Müdürlüğü	Uzman Yardımcısı
02/12/2015 – 20/02/2015	İller Bankası Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı	Uzman Yardımcısı
11/06/2012 – 28/11/2014	Vakıfbank	Uzman Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

Hobiler

Koşmak (10 Km, 15 Km, 21 Km, 42 Km)
Kitap okumak
Yurt dışı gezileri

İL BANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ